

เอกสารวิชาการ

เรื่องที่ 1

การวิเคราะห์ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากนโยบายการเปิดตลาดสินค้าโคนมและ
ผลิตภัณฑ์นม ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย
(Thailand-Australia Free Trade Agreement) และ ความตกลงหุ้นส่วน
เศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer
Economic Partnership : TNZCEP)

โดย

วราภรณ์ โตรส

เลขทะเบียนวิชาการ : 62(2)-0211-076
สถานที่ดำเนินการ : กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
ระยะเวลาดำเนินการ : ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561
การเผยแพร่ : เว็บไซต์กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
(<http://extension.dld.go.th>)

เรื่องที่ 1

การวิเคราะห์ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากนโยบายการเปิดตลาดสินค้าโคนมและผลิตภัณฑ์นม ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement) และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP)

การเผยแพร่ในเว็บไซต์ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิชาการฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก นางวิภาวรรณ ปาณะพล ข้าราชการบำนาญ อดีตหัวหน้ากลุ่มวิจัยเศรษฐกิจกรมปศุสัตว์ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ นายสินชัย เรืองไพบูลย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการโคนม ที่ได้ให้โอกาสในการเรียนรู้ด้านโคนมอย่างรอบด้านตั้งแต่การผลิต การตลาดในประเทศและต่างประเทศ การเรียนรู้จากการทำงานและการได้รับโอกาสจากผู้บังคับบัญชาเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ประกอบประสบการณ์และคำแนะนำของทั้งสองท่าน พร้อมข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ผู้จัดทำรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งที่ได้ให้ความเมตตา ทูมเท เสียสละเวลาอันมีค่า ผู้จัดทำขอน้อมระลึกถึงพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ในการแนะนำปรับปรุงผลงานวิชาการให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นายอดุลย์ วังตาล สมาคมโคนมโฮสไตน์พีเรียน ผู้ให้การสนับสนุน หนังสือ Dairy Report 2017 – 2018 เพื่อนร่วมงานกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ที่ให้ความร่วมมือในการทำผลงานวิชาการครั้งนี้เป็นอย่างดี

คุณค่าและความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากผลงานวิชาการนี้ มีอาจสำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีหากขาดการสนับสนุนเมตตาจากท่านทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระคุณของบิดามารดาและครอบครัวของผู้จัดทำที่สนับสนุนและให้กำลังใจในการจัดทำผลงานวิชาการฉบับนี้ ผู้จัดทำมีอาจหาสิ่งใดสามารถมาทดแทนพระคุณทุกท่านได้ นอกจากกล่าวคำกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงอีกครั้ง ด้วยความระลึกถึงยิ่ง

วรางคณา ไตรสร
กรกฎาคม 2562

การวิเคราะห์ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากนโยบายการเปิดตลาดสินค้าโคนมและผลิตภัณฑ์นม ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement) และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP)

วราภคณา โตรส^{1/}

บทคั้ตัยอ

การศีกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศีกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจของไทย ภายหลังกการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย(TAFTA : Thailand Australia Free Trade Agreement) และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP ในส่วนของการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมของไทย โดยเริ่มจากการการวิเคราะห์รูปแบบการเปิดตลาดภายใต้ข้อตกลง การบริหารจัดการการเปิดตลาดโดยภาครัฐ พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามที่กำหนดในกรอบแนวคิดการศีกษา โดยกำหนดกรอบเวลาซึ่งใช้ปีที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราอากรภายใต้ข้อตกลงเป็นเกณฑ์ในการแบ่งช่วงเวลาเพื่อศีกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น 4 ช่วงคือ ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี (พ.ศ. 2544-2547) ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก (พ.ศ. 2548-2553) ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง (พ.ศ. 2554-2558) และ ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม (พ.ศ. 2559-2561) รวมทั้งการวิเคราะห์สมดุ์การผลิตการตลาดนมและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

ผลการศีกษาพบว่า (1) ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดปรับเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่เปิดเขตการค้าเสรีในปีพ.ศ. 2548 โดยการนำเข้านมผงขาดมันเนยและนมผงเต็มมันเนยปรับเพิ่มขึ้นในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสองและระยะสาม (2) ปริมาณการผลิตน้ันนมโคของไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เปิดเขตการค้าเสรี เนื่องจากการขยายฝูงแม่โครีดนม ด้านการแปรรูปมีการขยายตัวในทิศทางเดียวกับการผลิตน้ันนมโค (3) ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เปิดเขตการค้าเสรี และมีการเติบโตอย่างมากในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง โดยประเทศกลุ่มอาเซียน 9 ประเทศ เป็นกลุ่มลูกค้าหลัก (4) ดัชนีรายได้สุทธิของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไทยปรับเพิ่มสูงขึ้นจากปีฐานต่อเนื่องในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง ส่วนค่าสัดส่วนราคาน้ันนมต่อต้นทุนอาหารสัตว์ ที่แสดงความสามารถของรายได้ในการจ่ายค่าอาหารชั้น มีค่าลดลงจากราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ปรับเพิ่มขึ้น (5) การวิเคราะห์สมดุ์การผลิตน้ันนมโคและผลิตภัณฑ์นม อุปทานน้ันนมโคของออสเตรเลียมีการเปลี่ยนแปลงลดลง ส่งผลให้การใช้น้ันนมเพื่อแปรรูปลดลง และปริมาณการผลิตของผลิตภัณฑ์นมลดลงตามลำดับ ในขณะที่ประเทศนิวซีแลนด์มีอุปทานน้ันนมโคเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเพิ่มประสิทธิภาพการเ ของแม่โคให้นม สร้างโอกาสทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์นม สามารถเพิ่มส่วนแบ่งการตลาด ตลาดเนยแข็งของไทยมีความสำคัญกับประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เพิ่มขึ้น อุปทานน้ันนมโคของไทยปรับเพิ่มขึ้น ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมขยายตัวเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การเปิดตลาด การเปิดเขตการค้าเสรี สินค้าโคนมและผลิตภัณฑ์นม

ทะเบียนวิชาการเลขที่ : 62(2)-0211-076

^{1/} กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

Abstract

Economic impact analysis from the policy on the opening of dairy cows and dairy products Under the Thai-Australia Free Trade Agreement (Thailand-Australia Free Trade Agreement) and Thailand-New Zealand Closer Economic Partnership (TNZCEP)

Warangkana Toros ^{1/}

The objective of this research was to study the economic impact to Thailand after the opening of the dairy market under the Thailand-Australia Free Trade Agreement and the closer partnership agreement, Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership: TNZCEP. These were started to analyse the open market model and management of market opening by the government sector. Considered changes in variables as defined in the educational concept framework by setting the time frame in which the year that the duty rate changes under the agreement was the criteria for dividing the time period to study the changes that occur in 4 periods, i. before the opening of the free trade zone (2001- 2004) ii during the first phase of the free trade zone (2005-2010) iii.during the second phase of the free trade zone (2011-2015) and during the third phase of the free trade zone (2016-2018) including the analysis of Production Supply and Distribution on Milk and Dairy Product in Thailand, Australia and New Zealand

The results of the study (i) quantity of Import dairy products after TAFTA and TNZCEP had been increased since the opening of the Free Trade Area in 2005, Skim Milk Powder and Whole Milk Powder had been increased since the second and third term free trade zones (ii) The amount of Thai cow milk production had been continued to grow since the opening of the Free Trade Area as the expansion of the dairy cow herd and processed milk sector were expanded in the same direction as cow milk production (iii) The volume of dairy products had increased continuously since the opening of the Free Trade Area and the rate of growth has increased considerably during the opening of the second free trade zone, ASEAN countries(9) were the main customers (iv) The net income index of Thai dairy cow farmers increased from the base year continuously during the opening of the second free trade zone. Milk Feed Price Ratio that shows the ability of income to pay for feed has decrease as feed raw materials price was increase (v) Australia's cow milk supply had changed as the reduced use of cow milk for processing and the amount of of dairy products decreased respectively While cow milk supply of New Zealand was increased due to increasing production efficiency of cows milk which create market opportunities for dairy products and increase market share. Thai cheese market was more important to Australia and New Zealand. Thai cow milk supply had been increased and the amount of Thai dairy product exports was increased respectively

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	2
สมมติฐาน.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	3
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	3
นิยามศัพท์.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
นโยบายการค้าระหว่างประเทศ.....	5
นโยบายการค้าเสรี.....	7
การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทย.....	8
ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย.....	8
ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์.....	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	14
ข้อมูลที่ใช้ดำเนินการศึกษา.....	14
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	15
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	15
เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	16
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	19
การบริหารการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมของไทยภายใต้เขตการค้าเสรี.....	19
ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมภายหลังความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ไทย-นิวซีแลนด์.....	28
การผลิตนํ้านมโคและการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมของไทย.....	38
ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมภายหลังความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ไทย-นิวซีแลนด์.....	46
สถานะเศรษฐกิจระดับฟาร์มโคนมของไทย.....	55
การวิเคราะห์สมดุลการผลิตนํ้านมโคและผลิตภัณฑ์นม.....	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	
สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปผลการศึกษา.....	92
อภิปราย.....	103
ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม.....	105

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	นโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทยในช่วงเวลาต่างๆ.....	5
2	การปรับเพิ่มเพดานนำเข้าผลิตภัณฑ์นมภายใต้ข้อตกลง TAFTA ในปี พ.ศ. 2560	9
3	การปรับเพิ่มเพดานนำเข้าผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลง TNZCEP ปีพ.ศ. 2560.....	10
4	ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดของไทย ชุดที่ 1พ.ศ. 2544-2561.....	34
5	ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมของไทย ชุดที่ 2 พ.ศ. 2544-2561.....	35
6	ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศออสเตรเลีย ชุดที่ 1 พ.ศ. 2544-2561.....	3
7	ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศออสเตรเลีย ชุดที่ 2 พ.ศ. 2544-2561	39
8	ปริมาณ นำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศนิวซีแลนด์ ชุดที่ 1 พ.ศ. 2544-2561	40
9	ปริมาณ นำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศนิวซีแลนด์ ชุดที่ 2	42
10	ข้อมูลปริมาณการผลิต น้ํานมโคและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม พ.ศ.2544-2561	44
11	ปริมาณการผลิต การส่งออก และ การบริโภคในประเทศ ผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด พ.ศ. 2544-2561	45
12	ปริมาณการผลิต การส่งออก และ การบริโภคในประเทศ นมพร้อมดื่ม พ.ศ. 2544-2561	47
13	ปริมาณการผลิต การส่งออก และ การบริโภคในประเทศ ไอศกรีม พ.ศ. 2544-2561	49
14	ปริมาณการผลิต การส่งออก และ การบริโภคในประเทศ นมเปรี้ยว พ.ศ. 2544-2561	51
15	ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดของไทย ชุดที่ 1 พ.ศ. 2544-2561	52
16	ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดของไทย ชุดที่ 2 พ.ศ. 2544-2561	54
17	สัดส่วนปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย ชุดที่ 1ไปกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. 2544-2561	56
18	สัดส่วนปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย ชุดที่ 2ไปกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. 2544-2561	57
19	ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย ชุดที่ 1 ไปกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. 2544-2561	58
20	ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย ชุดที่ 2 ไปกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. 2544-2561	60
21	ต้นทุนการผลิต ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้น้ํานมโคของไทย พ.ศ. 2544-2561	61
22	ดัชนีรายได้สุทธิจากการจำหน่ายน้ํานมดิบของเกษตรกร	63
23	สัดส่วนราคาน้ํานมดิบที่เกษตรกรขายได้ต่อราคาอาหารสัตว์(Milk Feed Price Ratio) พ.ศ. 2544-2561	64
24	อุปทานน้ํานมโค(Milk Fluid) ของออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561	66
25	อุปสงค์น้ํานมโค(Milk Fluid) ของออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561	67

ตารางที่		หน้า
26	อุปทานน้ำนมโค(Milk Fluid) ของนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561	69
27	อุปสงค์น้ำนมโค(Milk Fluid) ของนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561	70
28	อุปทานน้ำนมโค(Milk Fluid) ของประเทศไทย พ.ศ. 2544-2561	72
29	อุปสงค์น้ำนมโค(Milk Fluid) ของประเทศไทย พ.ศ. 2544-2561	73
30	อุปทานนมผงเต็มมันเนย(Whole Milk Powder) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561	74
31	อุปสงค์นมผงเต็มมันเนย(Whole Milk Powder) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561	75
32	อุปทานนมผงขาดมันเนย(Skim Milk Powder) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561	77
33	อุปสงค์นมผงขาดมันเนย(Skim Milk Powder) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561	79
34	อุปทานนมผงเต็มมันเนย(Whole Milk Powder) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561	81
35	อุปสงค์นมผงเต็มมันเนย(Whole Milk Powder) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561	82
36	อุปทานนมผงขาดมันเนย(Skim Milk Powder) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561	84
37	อุปสงค์นมผงขาดมันเนย(Skim Milk Powder) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561	85
38	อุปทานเนย(Butter) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561	87
39	อุปสงค์เนย(Butter) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561	88
40	อุปทานเนย(Butter) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561	90
41	อุปสงค์เนย(Butter) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561	91
42	อุปทานเนยแข็ง(Cheese) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561	93
43	อุปสงค์เนยแข็ง(Cheese) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561	95
44	อุปทานเนยแข็ง(Cheese) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561	97
45	อุปสงค์เนยแข็ง(Cheese) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561	98

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สัดส่วนปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศสำคัญ ในช่วงพ.ศ. 2544-2561.....	36
2	การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544 - 2561	37
3	ราคานำเข้านมผงขาดมันเนยจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์	43
4	ราคานำเข้านมผงเต็มมันเนยจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์	43
5	สัดส่วนปริมาณส่งออกนมผงเต็มมันเนยของออสเตรียมายังประเทศไทย	77
6	สัดส่วนปริมาณส่งออกนมผงขาดมันเนยของออสเตรียมายังประเทศไทย	80
7	สัดส่วนปริมาณส่งออกนมผงเต็มมันเนยของนิวซีแลนด์มายังประเทศไทย	83
8	สัดส่วนปริมาณส่งออกนมผงขาดมันเนยของนิวซีแลนด์มายังประเทศไทย	86
9	สัดส่วนปริมาณส่งออกเนยของออสเตรียมายังประเทศไทย	90
10	สัดส่วนปริมาณส่งออกเนยของนิวซีแลนด์มายังประเทศไทย	93
11	สัดส่วนปริมาณส่งออกเนยแข็งของออสเตรียมายังประเทศไทย	96
12	สัดส่วนปริมาณส่งออกเนยแข็งของนิวซีแลนด์มายังประเทศไทย	99

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้าระหว่างประเทศเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญทางเศรษฐกิจไทย จากข้อมูลบัญชีประชาชาติ ปี 2560 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม(GDP) ทางด้านค่าใช้จ่าย เป็น 15,450 พันล้านบาท ประกอบด้วย การบริโภคภาคเอกชน 7,538 พันล้านบาท การบริโภคภาครัฐ 2,532 พันล้านบาท การลงทุน 3,530 พันล้านบาท การส่งออกสินค้าและบริการ 10,533 พันล้านบาท การนำเข้า 8,441 พันล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ด้านนโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทยปรับรูปแบบตามทิศทางของกระแสเศรษฐกิจของโลก ซึ่งเน้นการทำการค้าแบบทวิภาคีมากขึ้น โดยเฉพาะการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี

นโยบายการจัดทำเขตการค้าเสรีของไทยเริ่มต้นขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2548 โดยประเทศไทยทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศกลุ่มโอซีเนีย (Oceania) คือ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ซึ่งทั้งสองประเทศเป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์นมและเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์นมรายสำคัญของโลก เรียกข้อตกลงการค้าดังกล่าวว่า ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย(TAFTA : Thailand Australia Free Trade Agreement) และความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP) รูปแบบสำคัญคือการเปิดตลาดการค้า บริการ การลงทุน โดยประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ลดภาษีนำเข้าเป็นศูนย์ทันทีสำหรับสินค้าเกษตรทุกรายการ ส่วนประเทศไทยลดภาษีนำเข้าเป็นศูนย์ทันทีสำหรับสินค้าบางรายการ กำหนดกรอบระยะเวลาการลดภาษีนำเข้าบางรายการ ส่วนสินค้าเกษตรอ่อนไหว 23 รายการ ที่กำหนดในองค์การการค้าโลก กำหนดให้ใช้มาตรการโควตาภาษี (Tariff Quota) ซึ่งกำหนดปริมาณโควตานำเข้าในแต่ละปี ปรับเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี จนกระทั่งปี 2568 ไม่มีปริมาณโควตา ทั้งนี้อัตราภาษีนำเข้าในโควตาจะลดลงเรื่อยๆ จนเป็นศูนย์ และ อัตราภาษีนอกโควตา ต่ำกว่าองค์การการค้าโลกร้อยละ 10 นอกจากนั้นยังมีมาตรการปกป้องพิเศษสำหรับสินค้าเกษตรอ่อนไหวที่ไม่ได้อยู่ในรายการสินค้าอ่อนไหวขององค์การการค้าโลก โดยกำหนดปริมาณนำเข้าหรือเรียกว่า Trigger Volume แต่ละปี และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี อัตราภาษีนำเข้าตามปริมาณที่กำหนดจะลดลงเรื่อยๆ จนเป็น ศูนย์ ตามกรอบเวลาที่กำหนด 5 ปี 10 ปี หรือ 15 ปี (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ)

นับตั้งแต่เปิดตลาดปี 2548 เป็นต้นมา ปริมาณการผลิตน้ำนมโคของออสเตรเลียลดลง และส่งออกผลิตภัณฑ์นมลดลง ในขณะที่ปริมาณการผลิตน้ำนมโคของนิวซีแลนด์เพิ่มขึ้นและส่งออกผลิตภัณฑ์นมเพิ่มขึ้น โดยปริมาณการผลิตน้ำนมโคของออสเตรเลียลดลงจาก 10.000 ล้านตัน ในปี 2548 เป็น 9.53 ล้านตันในปี 2561 หรือลดลงร้อยละ 5 ปริมาณการผลิตน้ำนมโคของนิวซีแลนด์เพิ่มขึ้นจาก 15 ล้านตัน ในปี 2548 เป็น 22 ล้านตัน ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 47 ซึ่งส่งผลให้การส่งออกของนิวซีแลนด์ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนมผงเต็มมันเนยซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกสำคัญ มีการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 0.6 ล้านตัน เป็น 1.4 ล้านตัน ในขณะที่ออสเตรเลียส่งออกเนยแข็งเป็นผลิตภัณฑ์หลัก มีการส่งออกลดลงจาก 0.23 ล้านตัน เป็น 0.18 ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ 22 แต่มีการส่งออกนมผงขาดมันเนยเพิ่มขึ้นจาก 0.14 ล้านตัน เป็น 0.17 ล้านตัน (กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา,2561)

สำหรับการผลิตน้ำนมโคของไทยนับตั้งแต่เปิดตลาด เป็นต้นมา ปริมาณการผลิตน้ำนมโคขยายตัวเพิ่มขึ้น จากปีละ 0.8 ล้านตัน ในปี 2548 เป็น 1.2 ล้านตันในปี 2561 ราคา น้ำนมโคที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 11.48 เป็น 18.06 บาท (ไตรมาส ที่ 1 ปี 2561) กล่าวได้ว่าการผลิตและการตลาดน้ำนมโคไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมหลักคือ นมพร้อมดื่ม โดยเฉพาะนมพาสเจอร์ไรส์มีการเติบโตอย่างเห็นได้ชัดตามการขยายตัวของร้านสะดวกซื้อที่เป็นช่องทางการจัดจำหน่ายสำคัญ

ปี 2560 ประเทศไทยนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจำนวน 249,225 ตัน มูลค่า 21,946 ล้านบาท และส่งออกจำนวน 334,722 ตัน มูลค่า 16,984 ล้านบาท โดยนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ในสัดส่วนร้อยละ 9 และ ร้อยละ 38 ตามลำดับ และส่งออกผลิตภัณฑ์นมไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนในสัดส่วนร้อยละ 82 โดยปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์นม 3 ลำดับแรกได้แก่ หางนม(เวย์) นมผงขาดมันเนย และ นมผงเต็มมันเนย ตามลำดับ และปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์นม 3 ลำดับแรก ได้แก่ นมยูเอชที นมข้นหวานสูตรแปลงไขมัน และ นมเปรี้ยว ตามลำดับ (กรมศุลกากร)

ผลิตภัณฑ์นมสำคัญที่ไทยนำเข้าจากต่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2550-2560 เป็นนมผงขาดมันเนย (Skim Milk Powder) และ นมผงเต็มมันเนย(Whole Milk Powder) ร้อยละ 35 และ ร้อยละ 15 ตามลำดับ มีประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เป็นแหล่งนำเข้าสำคัญ จากข้อมูลมูลค่านำเข้าในช่วงเวลาดังกล่าว ประเทศไทยนำเข้าจากนิวซีแลนด์ และ ออสเตรเลีย ในสัดส่วนร้อยละ 47 และ ร้อยละ 20 ของมูลค่านำเข้าทั้งหมด ตามลำดับ แต่โครงสร้างสินค้านำเข้าแตกต่างกัน โดยไทยนำเข้านมผงขาดมันเนยจากออสเตรเลียในสัดส่วนที่มากกว่านมผงเต็มมันเนย และ นำเข้านมผงเต็มมันเนยจากนิวซีแลนด์ในสัดส่วนที่มากกว่านมผงขาดมันเนย ทั้งนี้ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ปริมาณนำเข้านมผงขาดมันเนยจากประเทศออสเตรเลียมีอัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ 2 และ ปริมาณนำเข้านมผงเต็มมันเนยจากประเทศนิวซีแลนด์มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 7 ต่อปี

ดังนั้นการเปิดตลาดสินค้าผลิตภัณฑ์นมให้กับประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ซึ่งเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์นมสำคัญของโลก นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา จึงจำเป็นต้องศึกษาผลของนโยบายดังกล่าวว่าส่งผลอย่างไรต่อการปรับตัวของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์นม ในประเทศรวมทั้งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการตลาดผลิตภัณฑ์นมในประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดเสรีการค้าผลิตภัณฑ์นมแบบเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2568

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจของไทย ภายหลังจากเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย(TAFTA : Thailand Australia Free Trade Agreement) และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP) ในส่วนของการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมของไทย

สมมติฐาน

การเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย(TAFTA : Thailand Australia Free Trade Agreement) และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP) ส่งผลกระทบต่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต สามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจอย่างมั่นคง และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมในประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น

ขอบเขตการศึกษา

1. วิเคราะห์เชิงพรรณนาจากข้อมูลทุติยภูมิที่หน่วยงานต่าง ๆ เก็บรวบรวม เพื่อศึกษารูปแบบการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมของไทย ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ ที่เริ่มข้อตกลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ซึ่งประกอบด้วย การลดอัตราภาษีนำเข้า การกำหนดปริมาณโควตา และการใช้มาตรการปกป้องพิเศษ รวมทั้งศึกษาการเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณที่เกิดขึ้นกับตัวชี้วัดด้านการผลิต การตลาด นำนมโคและผลิตภัณฑ์นม

2. วิเคราะห์ข้อมูลปริมาณการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย ตามพิกัด Harmonise (HS) 11หลัก ประกอบด้วย 6 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-2561 นำข้อมูลปริมาณการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นมดังกล่าวคำนวณกลับเป็นนํ้านมโดยใช้เกณฑ์ Milk Equivalent (ME) ตามที่อ้างอิงใน Dairy Report 2017 โดย IFCN(International Farm Comparison Network) เพื่อนำมาวิเคราะห์สมดุลการผลิต การตลาดนมและผลิตภัณฑ์ของไทย

กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณการผลิต ปริมาณการค้า ที่เกิดขึ้นกับหน่วยเศรษฐกิจในระบบการผลิตการตลาดนมและผลิตภัณฑ์ในรูปแบบเขตการค้าเสรี ประกอบด้วย หน่วยผลิตน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นม ซึ่งหมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ โรงงานแปรรูปทั้งในประเทศไทยและประเทศคู่ค้าภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี(ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) หน่วยครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้บริโภคผลิตภัณฑ์นม โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมโคซึ่งส่งผลให้สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้น และ ภาคอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมไทยมีการขยายตัวซึ่งส่งผลให้ผู้บริโภคมีผลิตภัณฑ์นมที่มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น

การเปิดตลาด หมายถึง การลดอัตราภาษีนำเข้าและการลดปริมาณการจำกัดปริมาณนำเข้าสินค้าโคนมและผลิตภัณฑ์นมภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์

การเปิดเขตการค้าเสรี หมายถึง การเปิดตลาดภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศออสเตรเลีย และ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

สินค้าโคนมและผลิตภัณฑ์นม หมายถึง โคนมมีชีวิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปน้ำนมโค ตามพิกัด Harmonise(HS) 11 หลัก ประกอบด้วย 6 กลุ่มผลิตภัณฑ์ คือ นมสดทั้งหมด (fresh whole milk) นมผงขาดมันเนย (skim milk powder) นมผงเต็มมันเนย (whole milk powder) นมและครีมเข้มข้น (concentrate milk and cream) เนย (butter) และ เนยแข็ง (semi hard cheese)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงข้อมูลผลกระทบทางเศรษฐกิจกรณีการเปิดเสรีการค้าตลาดผลิตภัณฑ์นมจากประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ที่มีผลต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการ
- 2) นำผลที่ได้มากำหนดแนวทางหรือมาตรการรองรับผลกระทบการเปิดเสรีการค้าผลิตภัณฑ์นม สามารถกำหนดแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาการผลิตและการตลาดผลิตภัณฑ์นมของไทย
- 3) การกำหนดแนวทางหรือมาตรการรองรับผลกระทบการเปิดตลาดอย่างเหมาะสม เกษตรกรผู้ประกอบการ ใช้เป็นแนวทางการประกอบอาชีพ อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้รวบรวมในส่วนที่เป็นทฤษฎี หลักการและแนวคิดในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. นโยบายการค้าระหว่างประเทศ
2. นโยบายการค้าเสรี
3. การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทย
4. ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย
5. ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นโยบายการค้าระหว่างประเทศ

ระบบเศรษฐกิจไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิด ติดต่อกับประเทศต่างๆ เป็นเวลานาน นับตั้งแต่สิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบันมีการกำหนดนโยบายการค้าตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อมแต่ละช่วงเวลา กำหนดเป็น 8 ระยะ (อิทธิ พิศาลวานิช) ดังนี้

ตารางที่ 1 นโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทยในช่วงเวลาต่างๆ

ช่วงเวลา	นโยบายการค้าระหว่างประเทศ
พ.ศ. 2487 - 2498	<ul style="list-style-type: none"> ● นโยบายควบคุมการค้า เพื่อส่งเสริมการส่งออกและลดการนำเข้า โดยเฉพาะสินค้าข้าว จำกัดการส่งออก ● ออกระเบียบการค้าที่ต้องขออนุญาตก่อนส่งออก ● กำหนดให้ส่งออกเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราเพื่อซื้อสินค้านำเข้าเท่านั้น
พ.ศ. 2498 - 2504	<ul style="list-style-type: none"> ● นโยบายการค้าเสรี ● ยกเลิกควบคุมการค้า ● ใช้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา ● เก็บภาษีส่งออกข้าว
พ.ศ. 2504 - 2514	<ul style="list-style-type: none"> ● ออก พรบ.ส่งเสริมการลงทุนเพื่อการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมการลงทุนในประเทศ ● อนุญาตให้มีการนำเข้าสินค้าทุน วัตถุดิบ เครื่องจักร โดยลดหย่อนภาษี ● ใช้นโยบายคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศโดยตั้งกำแพงภาษีสินค้าสำเร็จรูปในอัตราสูง
พ.ศ. 2515-2519	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่งเสริมการผลิตเพื่อทดแทนนำเข้าและส่งเสริมการส่งออกควบคู่กัน ● สร้างแรงจูงใจให้มีการผลิตและการส่งออก โดยลดการคุ้มครองด้านภาษีลง

ช่วงเวลา	นโยบายการค้าระหว่างประเทศ
พ.ศ. 2520-2524	<ul style="list-style-type: none"> ● เน้นการขยายการส่งออกต่อเนื่อง มีสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกหลากหลายชิ้น ● ปรับปรุง พรบ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ● ออกมาตรการส่งเสริมการส่งออก เช่น อุดหนุนการผลิตและการส่งออก ขดเซย ด้านภาษีเพื่อส่งออก จัดตั้งหน่วยงานบริการการส่งออก เป็นต้น
พ.ศ.2525-2544	<ul style="list-style-type: none"> ● การค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญมาก แต่ละประเทศส่งเสริมการค้าของตนจึงเกิดปัญหาการกีดกันการค้า ● ไทยเข้าร่วมสมาชิกแกตต์ (GATT:General Agreement on Tariff and Trade) ซึ่งกำหนดให้ต้องเปิดเสรีทางการค้า โดยลดหย่อนภาษีศุลกากร ลดการกีดกันการค้าระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งทำให้มีแนวโน้มการเปิดเสรีเพิ่มขึ้น
พ.ศ.2545-2549	<ul style="list-style-type: none"> ● เกิดอุปสรรคการค้า แม้ว่าหลายประเทศมีแนวโน้มเปิดเสรีการค้ามากขึ้นแต่ยังมีอุปสรรคจากมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่มีใช้ภาษี(Non-Tariff Barriers:NTB) ทั้งด้านมาตรฐานการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม มาตรการสุขอนามัยพืชและสัตว์ ● จีนและเวียดนามหันมาใช้ระบบตลาดเสรี จึงเป็นคู่แข่งสำคัญของไทย โดยเฉพาะด้านแรงงานที่มีค่าจ้างไม่สูง ราคาสินค้าไม่แพง
พ.ศ.2550-ปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> ● เน้นการเจรจาการค้าภายใต้กรอบการจัดทำเขตการค้าเสรี(FTA) ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ● การเจรจาการค้ายึดแนวนโยบายการค้าเสรีที่เป็นธรรม สร้างภูมิคุ้มกันจากระบบการเจรจาการค้าเสรีไว้ 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 สร้างมาตรการคุ้มกันไว้ในตัวข้อตกลงโดยสินค้า/บริการใดที่จะมีผลกระทบ จะเจรจาให้มีการเปิดเสรียาวนานที่สุด เช่น 15-20 ปี ชั้นที่2 สินค้าที่มีความอ่อนไหวเช่นสินค้าเกษตร จะสร้างกำแพงไว้อีกชั้นหนึ่ง โดยกำหนดโควตานำเข้าในแต่ละปี ที่จะเข้ามาในอัตราภาษีต่ำ ส่วนที่เกินต้องถูกเก็บภาษีในอัตราปกติที่เก็บจากทุกประเทศในโลก จนกว่าจะมีการเปิดเสรีระหว่างคู่เจรจา

รูปแบบนโยบายการค้าระหว่างประเทศ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ 1. นโยบายการค้าเสรี(Free Trade Policy) และ 2. นโยบายการค้าคุ้มกัน(Protective Trade Policy) รายละเอียดดังนี้

นโยบายการค้าเสรี มีลักษณะสำคัญคือ ดำเนินการผลิตสินค้ายึดหลักการแบ่งงานกันทำ ไม่มีการให้สิทธิพิเศษหรือใจเลือกปฏิบัติ ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรเพื่อคุ้มกัน ปกป้อง ช่วยเหลืออุตสาหกรรมในประเทศ ไม่มีข้อจำกัดทางการค้าหรือมาตรการกีดกันทางการค้า แต่ในทางปฏิบัติต้องใช้นโยบายการค้าแบบคุ้มครองควบคู่ด้วยเนื่องจาก เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ การเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศตนเป็นหลัก และปัญหาทางเศรษฐกิจภายในประเทศ

นโยบายการค้าคุ้มกัน มีวัตถุประสงค์ เพื่อความมั่นคงของชาติ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการผลิตสินค้าอาวุธยุทโธปกรณ์ เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมแบบทารกในประเทศ เพื่อป้องกันการทุ่มตลาดของผู้ผลิตต่างประเทศ และเพื่อส่งเสริมการลงทุนและการจ้างงานในประเทศ แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ 1. นโยบาย

การค้าแบบคุ้มกันโดยใช้ภาษีศุลกากร 2. นโยบายการค้าแบบคุ้มกันที่มีใช้ภาษีศุลกากร และ 3. นโยบายการค้าแบบคุ้มกันโดยการควบคุมทางการเงิน

นโยบายการค้าเสรี

(สมรักษ์ รักษาทรัพย์, 2550) กล่าวถึงพัฒนาการของทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ ที่เริ่มต้นจากนักเศรษฐศาสตร์ชื่อ Adam Smith ที่สนับสนุนการค้าเสรีเพราะเชื่อว่าจะทำให้การผลิตและการบริโภคเพิ่มขึ้นนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและการบริโภคให้เพิ่มสูงขึ้น การขยายหรือลดขนาดของอุตสาหกรรมขึ้นอยู่กับรากฐานการค้าที่แตกต่างกันตามแบบจำลองของริคาร์โด (The Ricardian Model) ที่อธิบายความแตกต่างของเทคโนโลยีระหว่างประเทศคือรากฐานของการค้า และ แบบจำลองว่าด้วยสัดส่วนของปัจจัยที่อธิบายความแตกต่างของทรัพยากรคือรากฐานการค้า ซึ่งปัจจัยดังกล่าวล้วนมีผลต่อรูปแบบการค้า การเปิดการค้าระหว่างประเทศส่งผลให้ผลผลิตและรายได้ของประเทศเพิ่มขึ้น เกิดการปรับปรุงการบริโภค ผู้บริโภคได้เลือกบริโภคเพิ่มขึ้น เกิดความพึงพอใจเพิ่มขึ้น แต่อาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมของการกระจายรายได้ขยายวงกว้างขึ้น หากพิจารณาผลกระทบการค้าเสรีในระดับประเทศ พบว่าทำให้เศรษฐกิจโลกขยายตัว แต่การเติบโตของเศรษฐกิจแต่ละประเทศไม่เท่ากัน

รูปแบบการค้าเสรีถูกกำหนดเป็น 3 รูปแบบ คือ 1. การค้าเสรีแบบพหุภาคี ซึ่งผลการเจรจาไม่คืบหน้า 2. การค้าเสรีภายในกลุ่มประเทศที่อยู่ภายในภูมิภาคเดียวกัน เช่น ASEAN NAFTA EU AFTA APEC เป็นต้น สร้างความเข้มแข็งในระดับภูมิภาค เกิดอำนาจต่อรอง 3. การค้าแบบทวิภาคีซึ่งประเทศสหรัฐฯ เป็นผู้ริเริ่ม เพื่อต้องการรักษาส่วนแบ่งการตลาด ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพการส่งออกและทำให้ผลผลิตมวลรวมของประเทศเพิ่มขึ้น แต่มีการอ้างว่าการทำการค้าแบบทวิภาคีเป็นการจัดสรรกำไรระหว่างประเทศมากกว่าการเพิ่มผลผลิตภายในประเทศ คู่สัญญาที่ทำข้อตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคีไม่สามารถได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน โดยประเทศพัฒนาแล้วจะได้ประโยชน์มากกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา ประเทศที่พัฒนาแล้วมีความพร้อมด้านทุน เทคโนโลยี แรงงานมีทักษะมากกว่า มีเครือข่ายมากกว่า การเจรจาต่อรองข้อตกลงทางการค้าเสรีแบบทวิภาคีจะมีผลกระทบต่อกิจกรรมภายในประเทศและมีผลต่อกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างรุนแรงในอนาคต ดังนั้นก่อนการทำสัญญาในข้อตกลงเพื่อการค้าเสรีแบบทวิภาคี ประเทศกำลังพัฒนาควรได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ผลประโยชน์และต้นทุนของการทำข้อตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคีเสียก่อนเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวม

การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทย

สถานการณ์เจรจาจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement : FTA) ของไทยกับประเทศต่างๆ ประกอบด้วย (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, มีนาคม 2562)

1) มีผลใช้บังคับหรือสรุปผลเจรจาแล้ว 13 ฉบับ ทั้งการที่ไทยทำ FTA ในฐานะสมาชิกของกลุ่มอาเซียน ได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อาเซียน-จีน อาเซียน-ญี่ปุ่น อาเซียน-เกาหลีใต้ อาเซียน-อินเดีย อาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ อาเซียน-อินเดีย อาเซียน-ฮ่องกง สำหรับ FTA ในระดับทวิภาคี ได้แก่ ไทย-ญี่ปุ่น ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-นิวซีแลนด์ ไทย-เปรู ไทย-ชิลี และไทย-อินเดีย

2) อยู่ระหว่างเจรจาจัดทำความตกลง 6 ฉบับ ได้แก่ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค หรือ RCEP ไทย-ปากีสถาน ไทย-สหภาพยุโรป ไทย-EFTA ไทย-ตุรกี ไทย-ศรีลังกา

ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย หรือ Thailand-Australia Free Trade Agreement : TAFTA (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ)

มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2548 โดยกำหนดให้ทั้งสองประเทศเริ่มเปิดเสรีการค้าในด้านสินค้า บริการ และการลงทุนระหว่างกัน รวมทั้งร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภายใน เช่น มาตรการด้านสุขอนามัยที่เข้มงวดของออสเตรเลียและมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและในสาขาต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า เช่น พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ และนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น ความตกลงนี้เป็น FTA ลำดับต้นๆ ของไทย ปัจจุบันออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ได้ลดภาษีสินค้าทุกรายการให้กับไทยเหลือศูนย์แล้วตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 ส่วนไทยได้ลดภาษีสินค้าเกือบทั้งหมดให้ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เหลือศูนย์แล้วเช่นกัน แต่ยังคงเหลือสินค้าเกษตรบางรายการ ซึ่งรวมถึงสินค้านมและผลิตภัณฑ์นมที่ไทยยังใช้มาตรการโควตาภาษีและมาตรการปกป้องพิเศษ เพื่อให้ภาคการผลิตและอุตสาหกรรมโคนมของไทยมีเวลาในการปรับตัว

ในปี พ.ศ. 2560 คณะรัฐมนตรีเสนอพิธีสารเพื่อแก้ไขภาคผนวก 2 และ ภาคผนวก 5 ของความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นการทบทวนการเปิดตลาดที่ใช้มาตรการโควตาภาษี (Tariff Rate Quota : TRQ) และมาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguard Measure : SSG) โดยในความตกลงระบุให้ประเทศภาคีที่ใช้มาตรการฯ ต้องทบทวนการบริหารจัดการ ภายใน 3 ปี หลังเปิดตลาด แต่ประเทศไทยไม่เคยทบทวน ออสเตรเลียได้เรียกร้องให้ประเทศไทยทบทวน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงดำเนินการโดยผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายพัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2559 ก่อนเสนอ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 และผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2561 รวมทั้งกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้มีการจัดทำสัมมนาประชาพิจารณ์การเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ความตกลงความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ ในวันที่ 9 มิถุนายน 2560 โดยสรุปว่าเห็นด้วยกับการจัดทำพิธีสารเพื่อแก้ไขความตกลงฯ

การแก้ไขความตกลงฯ ครั้งนี้ เป็นการขยายการเปิดตลาดโดยปรับเพิ่มเพดานนำเข้า (trigger volume) สินค้า 6 รายการพิกัดสินค้า หรือ 3 กลุ่มสินค้า ที่ใช้มาตรการปกป้องพิเศษ ประกอบด้วย หางนม(เวย์) , ไขมันเนย และ เนยแข็ง ซึ่งตามพันธกรณีเดิมเปิดตลาดเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี การทบทวนการเปิดตลาด โดยการปรับเพิ่มเพดานนำเข้า สำหรับหางนม(เวย์) เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 , ไขมันเนย เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และ เนยแข็ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การปรับเปลี่ยนเพดานนำเข้าผลิตภัณฑ์นม ภายใต้ข้อตกลง TAFTA ในปี พ.ศ. 2560

พิกัดสินค้า	รายละเอียดสินค้า	เพดานนำเข้า (Trigger Volume)	พันธกรณีเดิม/พันธกรณีใหม่			
			2560	2561	2562	2563
0404101	หางนม(เวย์) และหางนมดัดแปลง จะทำให้เข้มข้นหรือเติมน้ำตาล หรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม ในสภาพเหลวรวมถึงสภาพข้น	เดิม	17.96	18.86	19.80	20.79
		ใหม่	21.55	25.86	31.03	37.24
0405909ex	ไขมันเนย แอนไฮดริสไมล์แคป	เดิม	314.27	329.99	346.49	363.81
		ใหม่	345.7	380.27	418.3	460.13
040610	เนยแข็งสด(ไม่ได้บ่ม)รวมถึงเนยแข็งที่ทำจากหางนม และเคิร์ด	เดิม	89.79	94.28	99.00	103.95
040620	เนยแข็งทุกชนิดเป็นฝอยหรือผง	ใหม่	98.77	108.65	119.51	131.47
040630	เนยแข็งผ่านกรรมวิธีแล้วไม่เป็ฝอยหรือผง	เดิม	987.72	1,037.11	1,088.96	1,143.41
		ใหม่	1,086.49	1,195.14	1,314.66	1,446.12
040690	เนยแข็ง อื่น ๆ	เดิม	646.51	678.83	712.78	748.41
		ใหม่	711.16	782.28	860.5	946.55

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2560)

นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนปริมาณโควตาเฉพาะ(Specific Quota) นมผงขาดมันเนย ซึ่งเป็นสินค้าที่ใช้มาตรการโควตาภาษี ร้อยละ 10 จากพันธกรณีเดิม โดยในช่วงปีพ.ศ. 2560-2562 จาก ปีละ 3,011.58 ตัน เป็น ปีละ 3,312.74 ตัน และ ช่วงปีพ.ศ. 2563-2567 จากปีละ 3,523.55 ตัน เป็น ปีละ 3,875.90 ตัน

โดยปัจจุบันกลุ่มผลิตภัณฑ์นมไทยที่เปิดตลาดลดภาษีเหลือศูนย์แล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 คือ นมและครีมไม่หวาน และบัตเตอร์มิลค์ แต่ยังคงเหลือสินค้าที่ไทยจะต้องทยอยเปิดตลาดให้กับออสเตรเลีย ได้แก่ สินค้านมผงที่มีไขมันเกิน 1.5 % (ไม่ใช่เลี้ยงทารก) ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของนม หางนม (เวย์) เนย ไขมันเนย(AMF) และกลุ่มสินค้าเนยแข็ง จะต้องไม่มีการจำกัดโควตาและลดภาษีเป็นศูนย์ในปี 2564 และสินค้านมและครีม เครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง นมผงขาดมันเนย ที่จะต้องไม่มีโควตาและลดภาษีเป็นศูนย์ในปี 2568

ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand – New Zealand Closer Economic Partnership :TNZCEP)

มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2548 โดยประเทศนิวซีแลนด์ลดภาษีสินค้าทุกรายการให้กับไทยเหลือศูนย์ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 ส่วนไทยลดภาษีเป็นศูนย์ให้กับนิวซีแลนด์เช่นกัน แต่ยังคงเหลือสินค้าเกษตรบางรายการ ซึ่งรวมถึงสินค้านมและผลิตภัณฑ์นมที่ไทยยังใช้มาตรการโควตาภาษีและมาตรการปกป้องพิเศษ เพื่อให้ภาคการผลิตและอุตสาหกรรมโคนมของไทยมีเวลาในการปรับตัว

ในปี พ.ศ. 2560 คณะรัฐมนตรีเสนอพิธีสารเพื่อแก้ไขภาคผนวก 2 และ ภาคผนวก 5 ของความตกลงความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นการทบทวนการเปิดตลาดที่ใช้มาตรการโควตาภาษี(Tariff Rate Quota : TRQ) และมาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguard Measure : SSG) โดยในความตกลงระบุให้ประเทศภาคีที่ใช้มาตรการฯ ต้องทบทวนการบริหารจัดการภายใน 3 ปี หลังเปิดตลาด แต่ประเทศไทยไม่เคยทบทวน ออสเตรเลียได้เรียกร้องให้ประเทศไทยทบทวนกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงดำเนินการโดยผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายพัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2559 ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2560 และผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2560

การแก้ไขความตกลงฯ ครั้งนี้ เป็นการขยายการเปิดตลาดโดยปรับเพิ่มเพดานนำเข้า(trigger volume) สินค้า 6 รายการพิกัดสินค้า หรือ 3 กลุ่มสินค้า ที่ใช้มาตรการปกป้องพิเศษ ประกอบด้วย หางนม(เวย์) , ไขมันเนย และ เนยแข็ง ซึ่งตามพันธกรณีเดิมเปิดตลาดเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี การทบทวนการเปิดตลาด โดยการปรับเพิ่มเพดานนำเข้า สำหรับหางนม(เวย์) เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 , ไขมันเนย เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และ เนยแข็ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การปรับเพิ่มเพดานนำเข้าผลิตภัณฑ์นม ภายใต้ความตกลง TNZCEP ปี พ.ศ. 2560

พิกัดสินค้า	รายละเอียดสินค้า	เพดานนำเข้า (Trigger Volume)	พันธกรณีเดิม/พันธกรณีใหม่			
			หน่วย : ตัน			
			2560	2561	2562	2563
0404101	หางนม(เวย์) และหางนมดัดแปลง จะทำให้เข้มข้นหรือเติมน้ำตาล หรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม ในสภาพเหลวรวมถึงสภาพขึ้น	เดิม	45.06	47.31	49.68	52.16
		ใหม่	54.07	64.88	77.86	93.43
0405909ex	ไขมันเนย แอนไฮดริสมีลค์แพต	เดิม	17.96	18.86	19.80	20.79
		ใหม่	19.75	21.73	23.90	26.29
040610	เนยแข็งสด(ไม่ได้บ่ม)รวมถึงเนยแข็งที่ทำจากหางนม และเคิร์ด	เดิม	388.61	408.04	428.44	449.86
040620	เนยแข็งทุกชนิดเป็นฝอยหรือผง	ใหม่	427.47	470.21	517.23	568.96

พิกัดสินค้า	รายละเอียดสินค้า	พาดาน นำเข้า (Trigger Volume)	พันธกรณีเดิม/พันธกรณีใหม่			
			หน่วย : ตัน			
			2560	2561	2562	2563
040630	เนยแข็งผ่านกรรมวิธีแล้วไม่เป็น ฝอยหรือผง	เดิม	1,165.24	1,223.50	1,284.68	1,348.91
		ใหม่	1,281.77	1,409.94	1,550.94	1,706.03
040690	เนยแข็ง อื่น ๆ	เดิม	253.36	266.03	279.33	293.30
		ใหม่	278.70	306.56	337.22	370.94

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ(2560)

โดยปัจจุบันกลุ่มผลิตภัณฑ์นมไทยที่เปิดตลาดลดภาษีเป็นศูนย์แล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 คือ นมและครีมข้นไม่หวาน และบัตเตอร์มิลค์ แต่ยังคงเหลือสินค้าที่ไทยจะต้องทยอยเปิดตลาดให้กับ นิวซีแลนด์ ได้แก่ สินค้านมผงที่มีไขมันเกิน 1.5 % (ไม่ใช่เลี้ยงทารก) ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของนม ทางนม (เวย์) เนย ไขมันเนย(AMF) และกลุ่มสินค้าเนยแข็ง จะต้องไม่มีการกำจัดโควตาและลดภาษีเป็นศูนย์ ในปี 2564 และสินค้านมและครีม เครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง นมผงขาดมันเนย ที่จะต้องมีโควตาและภาษีเป็น ศูนย์ในปี 2568 (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนุวัฒน์ ผิวอ่อน.(2548) ศึกษาการเปิดเสรีทางการค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับนิวซีแลนด์ เพื่อศึกษาลักษณะการส่งออกและนำเข้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับนิวซีแลนด์ ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณนำเข้าสินค้าเกษตรของไทยจากนิวซีแลนด์ที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงสุด 5 อันดับแรก คือ นมผง อาหารปรุงแต่งปนนม สำหรับใช้เลี้ยงทารก ไม้สนเลื่อย ปลาโอท้องแถบแช่แข็ง และขนแกะ รวมทั้งศึกษาผลของลดภาษีต่อการขยายตัวการนำเข้าสินค้าเกษตรของไทยจากนิวซีแลนด์ ผลการศึกษาเชิงพรรณนาพบว่า สินค้าเกษตรที่ไทยส่งออกป็นิวซีแลนด์ในปี พ.ศ. 2547 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 2,452.70 ล้านบาท โดยสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด 5 อันดับแรก คือ ปลาทูน่ากระป๋อง กุ้งก้ามกราม ข้าวหอมมะลิ 100 เปอร์เซ็นต์ สับปะรดกระป๋อง และยางแผ่นรมควันชั้น 3 รวม 5 รายการคิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 879.47 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 35.86 ของมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมดของประเทศไทยไปนิวซีแลนด์ โดยยางแผ่นรมควันชั้น 3 เป็นสินค้าที่มีอัตราการเจริญเติบโตในปริมาณการส่งออกสูงถึงร้อยละ 231.76 ส่วนการนำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศไทยจากนิวซีแลนด์ในปี พ.ศ. 2547 คิดเป็นมูลค่ารวม 8,226.50 ล้านบาท โดยสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นมผง อาหารปรุงแต่งปนนมสำหรับเลี้ยงทารก รวม 5 รายการคิดเป็นมูลค่าสูงที่สุด 3,473.16 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 42.22 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตรทั้งหมดจากประเทศนิวซีแลนด์ และพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้านมผง ปลาโอท้องแถบแช่แข็ง และขนแกะ ได้แก่ ราคาของสินค้านั้น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติร้อยละ 95 ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้าอาหารปรุงแต่งปนนมสำหรับใช้เลี้ยงทารกได้แก่ ราคาสินค้า และ อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์ นิวซีแลนด์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติร้อยละ 95 เช่นกัน สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้าไม้สน

เล็กน้อยได้แก่ ราคาของสินค้าและรายได้ต่อหัวของคนไทยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติร้อยละ 99 และ 90 ตามลำดับ สำหรับความยืดหยุ่นของสินค้าทั้ง 5 ชนิด ช้างต้นพบว่า อาหารปรุงแต่งปนนมสำหรับใช้เลี้ยงทารก ไม้สนเลื่อย ปลาโอห้องแถบแช่แข็ง และ ขนแกะ มีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสูง แสดงว่าการเปิดเสรีทางการค้ามีผลทำให้ปริมาณการนำเข้าสินค้าเหล่านี้เพิ่มมากกว่าราคาที่ลดลง ดังนั้นประเทศนิวซีแลนด์จะได้รายได้ที่มากขึ้นสำหรับสินค้าดังกล่าว ส่วนนมผงมีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาต่ำ แสดงว่าการเปิดเสรีทางการค้ามีผลทำให้ปริมาณนำเข้านมผงเพิ่มขึ้นน้อยกว่าราคาที่ลดลง ดังนั้น ประเทศนิวซีแลนด์จะมีรายได้รวมจากการจำหน่ายนมผงจากประเทศไทยลดลง ในส่วนของผลการขยายตัวทางการค้าที่เกิดจากการลดภาษีที่มีผลต่อการนำเข้าสินค้า พบว่า เมื่อมีการเปิดเสรีทางการค้าแล้ว จะทำให้ประเทศไทยมีการนำเข้าสินค้า ทั้ง 5 รายการ ช้างต้นเพิ่มขึ้นคิดเป็นมูลค่าประมาณ 168.78 ล้านบาท หรือนำเข้าเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 4.86 ซึ่งอาจมีผลทำให้ขาดดุลการค้ากับประเทศนิวซีแลนด์ ดังนั้นรัฐบาลควรจะต้องมีการพิจารณาซึ่งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ชุตินา สิงหนาท. (2551) ศึกษาผลกระทบของเขตการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย ต่อการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์นม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาตามแบบจำลองเพชร (Diamond Model) และการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้วิธีประมาณการสมการตัวแปรแบบหลายสมการ (Simultaneous Equation System : SES) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสองขั้น (Two Stage Least Square : 2SLS) โดยใช้ข้อมูลรายเดือนตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2546 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์นมของไทย มีสภาพปัจจัยการผลิตภายในประเทศ คือน้ำนมดิบไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงงานแปรรูปนม อีกทั้งราคาน้ำนมดิบหน้าโรงงานได้มีการกำหนดให้คงที่โดยรัฐบาล ทำให้ผู้ประกอบการมีความต้องการนำเข้านมผงขาดมันเนยเพื่อเป็นวัตถุดิบทดแทน สภาพอุปสงค์ภายในประเทศมีปริมาณความต้องการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนภายในประเทศคือ อุตสาหกรรมโคนม และ อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์เกี่ยวกับนมและผลิตภัณฑ์นมที่มีความเข้มแข็งและได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างตลาดภายในประเทศเป็นการแข่งขันแบบกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการรายใหญ่ใช้กลยุทธ์การหาพันธมิตรทางธุรกิจกับบริษัทชั้นนำจากต่างประเทศเพื่อสร้างความได้เปรียบต่อคู่แข่งในตลาด รัฐบาลเข้ามามีบทบาทสูงในอุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์นม โดยการกำหนดมาตรการเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้หลายมาตรการ ซึ่งมาตรการสำคัญได้แก่ การกำหนดโควตานำเข้าทั้งตามข้อผูกพันองค์การการค้าโลก(WTO) และเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย(TAFTA) ทำให้อุตสาหกรรมภายในประเทศต้องมีการปรับตัวรองรับการเปิดตลาดดังกล่าวในอนาคตอันใกล้ เหตุสุดวิสัย คือ ราคาน้ำมันอัตราแลกเปลี่ยนและภาวะภัยแล้งซึ่งมีผลต่อต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบและผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่า การประมาณค่าแบบจำลองโดยข้อมูลที่ไม่ได้ปรับความนิ่งของข้อมูลสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำนมดิบเข้าสู่โรงงานและราคานำเข้านมผงขาดมันเนยเฉลี่ยจากออสเตรเลียได้อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนข้อมูลที่ทำการปรับความนิ่งแล้วนั้น ไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่ศึกษาได้ แสดงว่า โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำนมดิบเข้าสู่โรงงานและราคานำเข้านมผงขาดมันเนยเฉลี่ยจากออสเตรเลียได้อย่างมีนัยสำคัญ และสุดท้ายพบว่า การเปิดเขตการค้าเสรีไม่มีผลกระทบต่อปริมาณน้ำนมดิบเข้าสู่โรงงานและราคานำเข้านมผงขาดมันเนยเฉลี่ยจากออสเตรเลียของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ

หทัยรัตน์ สกลวิทยานนท์ (2552) ศึกษาการคาดการณ์ผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา กรณีของน้ำตาล ผลการศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวพื้นที่ปลูกอ้อยน้ำตาลเฉลี่ยร้อยละ 4.37 ต่อปี ราคาอ้อยน้ำตาล ณ ฟาร์มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 2.98 ต่อปี อัตราการบริโภคเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.27 ต่อปี อัตราส่งออกลดลงเฉลี่ยร้อยละ 4.21 ต่อปี อัตรานำเข้าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 18.91 ต่อปี สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าผลผลิตอ้อยน้ำตาลร้อยละ 99 มาจากรัฐแคลิฟอร์เนีย ปริมาณการบริโภคอ้อยน้ำตาลประมาณ 3.17 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ผลผลิตที่เหลือส่วนใหญ่ส่งไปประเทศแคนาดา เม็กซิโก มาเลเซีย ฮองกง จีน และไต้หวันช่วงที่ผลผลิตน้อยส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศชิลีและเม็กซิโก ผลพยากรณ์พบว่าแนวโน้มนำเข้าอ้อยน้ำตาลเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่านำเข้าสะสมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2560 เท่ากับ 19,520.40 ล้านบาท มูลค่าผลผลิตรวมทั้งระบบลดลงร้อยละ 0.32 ของมูลค่าก่อนลดภาษี หรือคิดเป็นมูลค่า 53,480.74 ล้านบาท อุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ผลผลิตจากสาขาการทำสวนผลไม้เป็นปัจจัยการผลิตชั้นกลางได้รับผลกระทบน้อยที่สุดคิดเป็นมูลค่าลดลงเพียง 13.62 ล้านบาท แต่อุตสาหกรรมต่อเนื่องด้านปัจจัยการผลิตชั้นกลางของการทำผลไม้กลับได้รับผลกระทบมากที่สุด คิดเป็นมูลค่าลดลงถึง 6,587.80 ล้านบาท ได้แก่ สาขาการบริการทำการเกษตร สาขาการผลิตปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และยาฆ่าแมลง สาขาการค้าส่ง และสาขาการผลิตเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน สาขาสถาบันการเงิน สาขาการผลิตเครื่องตัดและเครื่องมือ สาขาน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ สาขาการค้าปลีก และ สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเตรียมมาตรการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตลอดจนเร่งปรับปรุงโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรในสาขาที่จะได้รับผลกระทบ

วารุณี ผาสุกขันธ์ (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทย-ออสเตรเลียหลังการเปิดเขตการค้าเสรี กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมูลค่าการค้าระหว่างไทย-ออสเตรเลียหลังการเปิดเขตการค้าเสรี ในช่วงไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2548 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2552 โดยใช้ข้อมูลอนุกรมรายไตรมาส ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares: OLS) พิจารณามูลค่าการส่งออกของไทยไปออสเตรเลีย และการนำเข้าของไทยจากออสเตรเลีย กำหนดตัวแปรอิสระคือ รายได้ต่อคนของไทยและออสเตรเลีย อัตราแลกเปลี่ยน และมูลค่าการค้าของไทยกับออสเตรเลีย ในไตรมาสก่อนหน้า ผลการศึกษาพบว่า รายได้ต่อคนของออสเตรเลีย อัตราแลกเปลี่ยน และมูลค่าการค้าของไทยกับออสเตรเลียในไตรมาสก่อนหน้า มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับออสเตรเลีย แต่อัตราแลกเปลี่ยนไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าการค้า และ พบว่าอัตราแลกเปลี่ยนและมูลค่าการค้าของไทยกับออสเตรเลียในไตรมาสก่อนหน้า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับออสเตรเลีย แต่รายได้ต่อคนของไทยไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับออสเตรเลีย และภายหลังการเปิดเขตการค้าเสรี พบว่า รายได้ต่อคนของออสเตรเลียและมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับออสเตรเลียในไตรมาสก่อนหน้ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับออสเตรเลีย ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับออสเตรเลียก่อนและหลังการเปิดเสรีการค้า

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจของไทย ภายหลังจากเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA : Thailand Australia Free Trade Agreement) และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP ในส่วนของการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมของไทย โดยมีวิธีการศึกษาวิจัย ดังนี้

ข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินการศึกษา

ตามกรอบการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนด ตัวแปรต้นและตัวแปรตามดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ การเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ ประกอบด้วย
 - 1.1 อัตราภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์นม พิกัดฮาร์โมนีไนซ์ 4 หลัก ประกอบด้วย 0401, 0402, 0403, 0404, 0405, 0406 ตั้งแต่เริ่มเปิดตลาดจนเปิดเสรี(อัตราภาษีเป็นศูนย์)
 - 1.2 ปริมาณโควตาภาษี(Tariff Quota) สินค้าผลิตภัณฑ์นมที่จัดเป็นสินค้าอ่อนไหว พิกัดฮาร์โมนีไนซ์ 6 หลัก ประกอบด้วย กลุ่มนมและครีมไม่เข้มข้น 040110 , 040120 และ 040130 เครื่องดื่มที่มีนมผสม พิกัด 220290 และ นมผงขาดมันเนย พิกัด 040210
 - 1.3 ปริมาณนำเข้าที่กำหนด(trigger volume) ภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguard) สำหรับสินค้าผลิตภัณฑ์นมที่จัดเป็นสินค้าอ่อนไหว 13 รายการ พิกัดฮาร์โมนีไนซ์ 6 หลัก ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์นมในพิกัด 0402219, 0402290, 0404101, 0404901, 040510, 0405909, 040610, 040620, 040630, 040690, 040291, 040390
2. ตัวแปรตาม คือ ข้อมูลน้ำมันโคและผลิตภัณฑ์นมของไทย ในช่วงเวลา พ.ศ. 2544-2561 ประกอบด้วย
 - 2.1 ปริมาณการผลิตน้ำมันโคเฉลี่ยรายเดือน
 - 2.2 ต้นทุนการผลิตน้ำมันโคเฉลี่ยรายเดือน
 - 2.3 ราคาน้ำมันโคที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยรายเดือน
 - 2.5 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นม รายพิกัดฮาร์โมนีไนซ์ 11 หลัก รายประเทศ รายเดือน
 - 2.6 ปริมาณการผลิต การบริโภค ส่งออก ผลิตภัณฑ์นมที่ผลิตในประเทศรายเดือน
 - 2.7 ปริมาณการผลิต การขาย และกระจายสินค้า นมและผลิตภัณฑ์นม ของ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และไทยรายปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(Descriptive Research) เพื่อศึกษารูปแบบการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมของไทย ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี และ ศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ภายหลังจากทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี โดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา

1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ ข้อมูลปริมาณการผลิตนํ้านมดิบ ต้นทุนการผลิตนํ้านมดิบ ราคานํ้านมที่เกษตรกรขายได้ และ คุณภาพนํ้านมดิบ ณ ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ

2) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ ,สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า ,กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ ข้อมูลปริมาณและมูลค่าการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นม รายพิกัด HS 11 หลัก รายประเทศ รายเดือน พ.ศ. 2544-2561, รูปแบบการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ไทย-นิวซีแลนด์

3) สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่ ข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม แสดงการผลิต การใช้ประโยชน์ สินค้าคงคลัง สินค้าอุตสาหกรรมแบ่งกลุ่มตามมาตรฐาน TSIC 2009 ประกอบด้วย 10501 การผลิตนํ้านมสด, 10502 การผลิตผลิตภัณฑ์นมข้นหรือนมผง, 10503 การผลิตไอศกรีมและไอศกรีมหวานเย็น และ10504 การผลิตโยเกิร์ตและนมเปรี้ยว รายเดือน พ.ศ. 2554-2561

4) กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service) ได้แก่ ข้อมูลปริมาณการผลิต ปริมาณการขาย และการกระจายสินค้าผลิตภัณฑ์นม ซึ่งประกอบด้วย นํ้านม(Milk fluid) นมผงขาดมันเนย(Milk Nonfat Dry) นมผงเต็มมันเนย(Dry Whole Milk Powder) เนยแข็ง (Cheese) และเนย (Butter) รายประเทศ พ.ศ. 2548-2561

5) กรมศุลกากร ได้แก่ ประกาศกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์

6) กรมการค้าต่างประเทศ ได้แก่ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับผลการจัดสรรปริมาณนำเข้านมและครีม เครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง และนมผงขาดมันเนยที่จะออกหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีหรือบางส่วนตามความตกลงเขตการค้าเสรี

7) ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ระเบียบที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการออกหนังสือรับรองแสดงสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมดหรือบางส่วนตามความตกลงการค้าเสรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) แบบเชิงพรรณนา(Descriptive Method) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ

2) แบบเชิงประมาณ (Quantitative Method) นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ โดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามกรอบเวลาที่กำหนด โดยใช้ค่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีพบ ต้น ค่าเฉลี่ย ค่าดัชนี สัดส่วนราคานํ้านมที่เกษตรกรขายได้ต่อราคาอาหารชั้น รวมทั้ง การเปลี่ยนแปลงสมการสมดุลการผลิต การตลาดนมและผลิตภัณฑ์ของไทย

แบ่งช่วงเวลาในการอธิบายการเปลี่ยนแปลง เป็น 4 ช่วง โดยใช้ปีที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านภาษีเป็นตัวแบ่ง ดังนี้

1. ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี 4 ปี หมายถึง ช่วงปี พ.ศ. 2544-2547 (4 ปี)
2. ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 1 หมายถึง ช่วงปี พ.ศ. 2548-2552 (6 ปี)
3. ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 2 หมายถึง ช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 (5 ปี)
4. ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 3 หมายถึง ช่วงปี พ.ศ. 2559-2561 (3 ปี)

เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์ดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) หมายถึง การหารผลรวมของข้อมูลทั้งหมดด้วยจำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. อัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยต่อปีทบต้น หรือ แบบ CAGR (Compound Annual Growth Rate)

ในการวิเคราะห์อัตราเปลี่ยนแปลงของข้อมูลทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นม ปริมาณการผลิต การบริโภค ส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูปที่ผลิตโดยโรงงานภายในประเทศ เพื่อให้เห็นการเติบโตของข้อมูลเฉลี่ยรายปีตามเวลาที่กำหนด ผู้ศึกษาวิจัยได้เลือกใช้สูตรการคำนวณอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยต่อปีแบบทบต้น มีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราเติบโตโดยเฉลี่ยต่อปีทบต้น (CAGR)} = \left(\left(\frac{\text{ข้อมูลปีปัจจุบัน}}{\text{ข้อมูลปีเริ่มต้น}} \right)^{\frac{1}{\text{จำนวนปี}-1}} \right) - 1$$

ที่มา : Youtube Channel : prasertcbs (รศ.ดร.ประเสริฐ คณาวัฒน์ไชย)

3. ค่าดัชนี(Index)

การวัดการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และ ผลตอบแทนจากการจำหน่ายน้ำมันของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไทยในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาวิจัยเลือกใช้ค่าดัชนีในการแสดงการเปลี่ยนแปลงรายได้ที่เกิดขึ้น เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปีฐาน ซึ่งกำหนดให้ ปีฐาน คือ ปีที่เริ่มต้นการเปิดเสรีการค้า หรือ ปี พ.ศ. 2548 มีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{ดัชนีรายได้จากการจำหน่ายน้ำมันของเกษตรกร} = \left(\frac{\text{รายได้จากการจำหน่ายน้ำมันในปีปัจจุบัน}}{\text{รายได้จากการจำหน่ายน้ำมันในปี พ.ศ.2548}} \right) \times 100$$

4. สัดส่วนราคาน้ำมันดิบที่เกษตรกรขายได้ต่อราคาอาหารสัตว์ (Milk Feed Price Ratio)

เป็นตัวชี้วัดผลกำไรที่เกษตรกรได้รับจากการจำหน่ายน้ำมันดิบโดยเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างรายได้จากการจำหน่ายน้ำมันกับต้นทุนอาหารชั้น(อ้างอิงโดย AHDB : Agricultural and Horticulture Development Board) มีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{สัดส่วนราคาน้ำมันดิบต่อต้นทุนค่าอาหาร} = \frac{\text{ราคาน้ำมันดิบที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยต่อกิโลกรัม}}{\text{ราคาอาหารชั้น 1 กิโลกรัม}}$$

International Farm Comparison Network (IFCN) อ้างถึงวิธีการคำนวณสัดส่วนราคาน้ำนม ต่อต้นทุนอาหารสัตว์ใน Dairy Report 2018 โดยจัดทำ World Feed Price Indicator ที่คิดจากผลรวมของราคากากถั่วเหลืองร้อยละ 30 กับ ราคาข้าวโพดร้อยละ 70 และ นำไปหารราคานมที่เกษตรกรขายได้ และการคำนวณ ราคาอาหารชั้นในประเทศ(natural feed price) ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้ข้าวโพดหรือข้าวบาร์เลย์เป็นแหล่งพลังงาน

ค่า Milk Feed Price Ratio อธิบายให้ทราบว่า รายได้จากการจำหน่ายน้ำนมดิบของเกษตรกร 1 บาท สามารถซื้ออาหารชั้นเพื่อเลี้ยงแม่โคนมได้กี่กิโลกรัม (IFCN Dairy Report 2018)

5. การวิเคราะห์สมดุลการผลิต การตลาด นมและผลิตภัณฑ์

อ้างอิงจาก Production Supply and Distribution ที่รายงานโดยหน่วยงานของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา ชื่อ United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service แบ่งการวิเคราะห์สมดุลการผลิตการบริโภคเป็น 2 ระดับคือ น้ำนมโค(Fluid Milk) และ ผลิตภัณฑ์นม (Dairy product) ที่ประกอบด้วย นมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย เนย และ เนยแข็ง รายละเอียดดังนี้

5.1 การวิเคราะห์สมดุลการผลิตการบริโภคน้ำนมโค(Fluid Milk) ประกอบด้วย

1. จำนวนแม่โครีดนม (Cows In Milk)
2. ปริมาณการผลิตน้ำนมโค(Cows Milk Production)
3. ปริมาณการผลิตนมอื่น(Other Milk Production)
4. ปริมาณการผลิตนมทั้งหมด(Production) คิดจาก ข้อ 2 + ข้อ 3
5. ปริมาณการนำเข้า (Imports)
6. ปริมาณอุปทานน้ำนมดิบทั้งหมด(Total Supply) คิดจาก ข้อ 4 + ข้อ 5
7. ปริมาณการส่งออก(Exports)
8. ปริมาณการบริโภคน้ำนมดิบภายในประเทศ(Fluid Use Dom. Consumption)
9. ปริมาณการแปรรูปน้ำนมเพื่อบริโภค(Factory Use Consumption)
10. ปริมาณการใช้ในโรงงานอาหารสัตว์Feed Use Dom. Consum.
11. ปริมาณการบริโภค(Domestic Consumption) คิดจาก ข้อ 8 + ข้อ 9 + ข้อ 10 หรือ ข้อ 6 - ข้อ 7

ปริมาณการบริโภค = ปริมาณอุปทานน้ำนมดิบ - ปริมาณการส่งออก

ทั้งนี้ ประเทศไทยจะไม่มีการใช้ในโรงงานอาหารสัตว์ สำหรับปริมาณการผลิต การบริโภค ปริมาณนำเข้าและปริมาณส่งออก กำหนดกรอบในการใช้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ดังนี้

1. ปริมาณการผลิตน้ำนมในรอบปี หมายถึง ผลรวมปริมาณน้ำนมดิบ ณ ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบในรอบปี
2. ปริมาณการบริโภคน้ำนมดิบภายในประเทศ หมายถึง ปริมาณการบริโภคนมพร้อมดื่มที่คิดจาก ปริมาณการจำหน่ายนมพร้อมดื่มในประเทศที่รวบรวมโดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ในช่วงปี พ.ศ. 2559-2561 และช่วงก่อน พ.ศ. 2559 ใช้ข้อมูลปริมาณการบริโภคนมพร้อมดื่มของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
3. ปริมาณการนำเข้าและส่งออกน้ำนมจะใช้ข้อมูลปริมาณการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นมในพิกัด 040120 ปรับเป็นหน่วยปริมาณน้ำนมดิบหรือเรียกว่า Milk Equivalent ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

พิกัดฮาร์โมนีไนซ์	รายการสินค้า	ค่า Milk Equivalent	ไขมัน	โปรตีน
040120	Fresh Whole Milk	0.9	3.5 %	3.2 %
040210	Skim Milk powder	5.1	0.8 %	36.2 %
040221	Whole Milk powder	7.3	26.7 %	26.3 %
040291	Concentrate Milk and Cream	2.0	7.6 %	6.8 %
040510	Butter	11.2	81.1 %	0.9 %
040690	Semi hard cheese	7.2	27.8 %	25.0 %

ที่มา : IFCN อ้างใน Dairy Report 2018

5.2 การวิเคราะห์สมดุลการผลิตการบริโภคผลิตภัณฑ์นม (Dairy Product)

ผลิตภัณฑ์นมหลักที่มีการค้าประกอบด้วย นมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย เนย และ เนยแข็ง

1. ปริมาณสินค้าต้นปี (Beginning Stocks)
2. ปริมาณการผลิต (Production)
3. ปริมาณการนำเข้า(Imports)
4. ปริมาณอุปทานผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด(Total Supply) คิดจาก ข้อ 1+ข้อ 2 + ข้อ 3
5. ปริมาณการส่งออก(Exports)
6. ปริมาณการบริโภคในประเทศ(Domestic Consumption)
7. ปริมาณการใช้ทั้งหมด(Total Use) คิดจาก ข้อ 5 + ข้อ 6
8. ปริมาณสินค้าคงเหลือ(Ending Stocks)
9. ปริมาณการกระจายสินค้าทั้งหมด(Total Distribution) คิดจาก ข้อ 7 +ข้อ 8

ปริมาณการกระจายสินค้าทั้งหมด = ปริมาณอุปทานผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมดุลการผลิตการตลาดน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นม จาก USDA สำหรับประเทศออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ สำหรับประเทศไทย ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลของไทยในการจัดทำข้อมูลสมดุลการผลิตการตลาดน้ำนมโค ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ ของ USDA

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจของไทย ภายหลังจากเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA : Thailand Australia Free Trade Agreement) และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP) ในส่วนของการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมของไทย โดยเริ่มจากการศึกษารูปแบบการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมของไทย ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ ที่เริ่มข้อตกลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ซึ่งประกอบด้วย การลดอัตราภาษีนำเข้า การกำหนดปริมาณโควตา และการใช้มาตรการปกป้องพิเศษ หลังจากนั้น วิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามตามกรอบการศึกษา รวมทั้งนำข้อมูลปริมาณการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย ตามพิกัด Harmonise (HS) 11หลัก ประกอบด้วย 6 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2561 นำข้อมูลปริมาณการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นมดังกล่าวคำนวณกลับเป็นน้ำนมโดยใช้เกณฑ์ Milk Equivalent (ME) ตามที่อ้างอิงใน Dairy Report 2017 โดย IFCN (International Farm Comparison Network) เพื่อนำมาวิเคราะห์สมมูลการผลิต การตลาดนมและผลิตภัณฑ์ของไทย ผลการศึกษายเป็นดังนี้

การบริหารการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมของไทยภายใต้เขตการค้าเสรี

ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA : Thailand Australia Free Trade Agreement) กำหนดรูปแบบการเปิดตลาด ทั้งหมด 7 รูปแบบ ได้แก่

1. ยกเว้นอัตราอากร
 2. หายอดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 5 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2552
 3. หายอดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 24 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2553
 4. หายอดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 20 และ ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2558 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม
 5. หายอดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 จนเป็น 0 ในปี 2563
 6. หายอดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับ มาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม
 7. กำหนดอัตราอากรสำหรับสินค้าในระบบโควตาภาษี (Tariff Quota) โดยกำหนดปริมาณ ให้แก่ออสเตรเลียเป็นการเฉพาะร้อยละ 10 ของปริมาณที่ผูกพันไว้ภายใต้องค์การการค้าโลก และเพิ่ม โควตาทุกๆ 5 ปี ร่วมกับการทยอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 18 ในปี 2550 ลดลงปีละ 1 เปอร์เซ็นต์ จนเป็น 0 ใน ปีพ.ศ. 2568 และอัตราภาษีนอกโควตาดำกว่าที่ผูกพันกับ WTO ร้อยละ 10
- สำหรับความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP) กำหนดรูปแบบการเปิดตลาด ทั้งหมด 10 รูปแบบ ได้แก่

1. ยกเว้นอัตราอากร
 2. คงอัตราอากรร้อยละ 5 และลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2551
 3. คงอัตราอากรร้อยละ 5 จนถึงปี 2550 หลังจากนั้นลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 3 ในปี 2551 และลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2552
 4. ทอยลดอัตราอากรจากร้อยละ 24 ในปี 2549 เหลือ ร้อยละ 18 ในปี 2549-2550 หลังจากนั้นลดเหลือร้อยละ 12 ในปี 2551 เหลือร้อยละ 6 ในปี 2552 และลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2553
 5. ทอยลดอัตราอากรในอัตราร้อยละ 10 ต่อปี จากเดิมเก็บอัตราร้อยละ 20 และ ร้อยละ 30 จนเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2558
 6. ทอยลดอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ปีละ 1 เปอร์เซนต์จากร้อยละ 20 จนเป็น 0 ในปี 2568 ทั้งนี้การเก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก
 7. คงอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ร้อยละ 25 ตั้งแต่ปี 2549 ถึงปี 2567 และลดเป็น 0 ในปี 2568 ทั้งนี้การเก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก
 8. ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 18 เหลือ ร้อยละ 12 ร้อยละ 6 และ เป็น 0 ในปี 2553 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตรadem และไม่กำหนดปริมาณนำเข้าในปี 2554
 9. ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 20 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2553 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตรadem และไม่กำหนดปริมาณนำเข้าในปี 2558
 10. ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตรadem
- กระทรวงการคลังได้ออกประกาศเรื่องการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากออสเตรเลีย เพื่อปฏิบัติตามข้อผูกพันตามความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และออกประกาศกระทรวงการคลังเรื่องการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากนิวซีแลนด์หลายฉบับ ตามช่วงเวลาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร แบ่งบัญชีอัตราอากรเป็น 4 ประเภท คือ 1. บัญชีอัตราอากรรายการสินค้าที่ยกเว้นอัตราอากร 2. บัญชีอัตราอากรสินค้าที่ลดอัตราอากร 3. บัญชีอัตราอากรสินค้าภายใต้ระบบโควตาภาษี (Tariff Quota) 4. บัญชีอากรสินค้าที่ใช้มาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) พร้อมบัญชีปริมาณนำเข้าท้ายประกาศ รายละเอียดดังนี้

1. ประกาศกระทรวงการคลังเรื่องการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากออสเตรเลีย นับตั้งแต่เปิดตลาด วันที่ 1 มกราคม 2548 มีจำนวน 4 ฉบับ กำหนดบัญชีอากร โดยกำหนดอัตราอากรตามราคาร้อยละ ในแต่ละปี ตามข้อผูกพันเขตการค้าเสรี

1.1 ประกาศกระทรวงการคลังฯ ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2547 ในส่วนสินค้าผลิตภัณฑ์นม พิกัดฮาร์โมนี 7 หลัก กำหนดอัตราอากรสินค้า 32 รายการ ดังนี้

- ยกเว้นอัตราอากร (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.13) : นมผงเลี้ยงทารก
- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 5 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2552 (สินค้า 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 21.88) : นมและครีมอื่น ไม่รวมนมผงเต็มมันเนย ,โยเกิร์ตแบบอื่นไม่รวมที่มีสภาพเหลวและชั้น หางนม(เวย์) สภาพอื่นที่ไม่เหลว
- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 24 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2553 (สินค้า 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50) : นมและครีมแบบอื่น โยเกิร์ตที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เดริสเปรต เนยแข็งบลูเวเน
- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 20 และ ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2558 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50) : นมและครีมไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวาน นมเปรี้ยวที่มีสภาพเหลวและชั้น ผงบัตเตอร์มิลค์
- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 จนเป็น 0 ในปี 2563 (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.13) : ไขมันเนยอื่นไม่รวมแอนไฮดริสมิลค์แพต
- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 25.00) : นมผงเต็มมันเนย หางนม(เวย์)ที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เนยแข็ง (ยกเว้นเนยแข็งบลูเวเน)
- กำหนดอัตราอากรสำหรับสินค้าในระบบโควตาภาษี (Tariff Quota) โดยกำหนดปริมาณให้แก่ออสเตรเลียเป็นการเฉพาะร้อยละ 10 ของปริมาณที่ผูกพันไว้ภายใต้ต้องการการค้าโลก และเพิ่มโควตาทุกๆ 5 ปี ร่วมกับการทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 18 ในปี 2550 ลดลงปีละ 1 เปอร์เซ็นต์ จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2568 และอัตราภาษีนอกโควตาท่ำกว่าที่ผูกพันกับ WTO ร้อยละ 10 (สินค้า 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 15.63) : นมและครีมและเครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง นมผงขาดมันเนย

1.2 ประกาศกระทรวงการคลังฯ ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2549 ในส่วนสินค้าผลิตภัณฑ์นม พิกัดฮาร์โมนี 8 หลัก อัตราอากรสินค้า 59 รายการ ดังนี้

- ยกเว้นอากร (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.69) : นมผงเลี้ยงทารก
- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 5 ในปี 2550 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2551 (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.69) : น้ำมันเนย
- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 5 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2552 (สินค้า 13 รายการ คิดเป็นร้อยละ 22.03) : นมและครีมอื่น ไม่รวมนมผงเต็มมันเนย ,โยเกิร์ตแบบอื่นไม่รวมที่มีสภาพเหลวและชั้น หางนม(เวย์) สภาพอื่นที่ไม่เหลว

- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 24 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2553 (สินค้า 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.47) : นมและครีมแบบอื่น โยเกิร์ตที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เครีสปเรต เนยแข็งบลูเวน

- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 20 และ ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2558 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.47) : นมและครีมไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวาน นมเปรี้ยวที่มีสภาพเหลวและชั้น ผงบัตเตอร์มิลค์

- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 27.12) : นมผงเต็มมันเนย หางนม(เวย์)ที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เนยแข็ง (ยกเว้นเนยแข็งบลูเวน)

- ทอยลดอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) จากร้อยละ 18 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 0 ในปี 2568 (สินค้า 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 15.25) : นมและครีมและเครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง นมผงขาดมันเนย

1.3 ประกาศกระทรวงการคลังฯ ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2560 ที่บรรจุในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนพิเศษ 234 ง ในส่วนสินค้าผลิตภัณฑ์นมพิกัดฮาร์โมนิ 8 หลัก อัตราอากรสินค้า 63 รายการ ดังนี้

- ยกเว้นอากร (สินค้า 24 รายการ คิดเป็นร้อยละ 38.10) : นมผงเลี้ยงทารกนมผงเลี้ยงทารก นมมันเนย นมและครีมอื่น ไม่รวมนมผงเต็มมันเนย โยเกิร์ตแบบอื่นไม่รวมที่มีสภาพเหลวและชั้น หางนม(เวย์) สภาพอื่นที่ไม่เหลว นมและครีมแบบอื่น โยเกิร์ตที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เครีสปเรต เนยแข็งบลูเวน นมและครีมไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวาน นมเปรี้ยวที่มีสภาพเหลวและชั้น ผงบัตเตอร์มิลค์

- ทอยลดอัตราอากร จากร้อยละ 6 ในปี 2560 จนเป็น 0 ในปี 2563 (สินค้า 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.17) : กี และ ไขมันเนยอื่นไม่รวมแอนไฮดริสมีลค์แพต

- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 3 (นมผงเต็มมันเนย) และร้อยละ 6 (หางนมเนยแข็ง) ในปี 2560 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 27.12) : นมผงเต็มมันเนย หางนม(เวย์)ที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เนยแข็ง (ยกเว้นเนยแข็งบลูเวน)

- ทอยลดอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) จากร้อยละ 8 ในปี 2560 ลดลงปีละ 1 เปอร์เซ็นต์ จนเป็น 0 ในปี 2568 (สินค้า 21 รายการ คิดเป็นร้อยละ 33.33)

1.4 ประกาศกระทรวงการคลังฯ ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2561 ที่บรรจุในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนพิเศษ 331 ง ปรับเพิ่มปริมาณการเปิดตลาดสินค้าผลิตภัณฑ์ 8 รายการ ตามมติคณะรัฐมนตรี สำหรับ หางนม(เวย์)ที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เพิ่มร้อยละ 20 จากข้อผูกพันเดิม แอนไฮดริสมีลค์แพต และ เนยแข็ง (ยกเว้นเนยแข็งบลูเวน) เพิ่มร้อยละ 10 จากข้อผูกพันเดิม

2. ประกาศกระทรวงการคลังเรื่องการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจาก นิวซีแลนด์ นับตั้งแต่เปิดตลาด 1 กรกฎาคม 2548 มีจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่

2.1 ประกาศกระทรวงการคลังฯ ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2548 ในส่วนสินค้าผลิตภัณฑ์นมพิกัด ฮาร์โมนไนซ์ 7 หลัก กำหนดบัญชีอากร สินค้า 32 รายการ โดยกำหนดอัตราอากรตามราคาร้อยละ ในแต่ละปี ตามข้อผูกพันเขตการค้าเสรีดังนี้

- ยกเว้นอัตราอากร (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.13) : นมผงเลี้ยงทารก
- คงอัตราอากรร้อยละ 5 และลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2551(สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.13) : มันเนย
- คงอัตราอากรร้อยละ 5 จนถึงปี 2550 หลังจากนั้นลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 3 ในปี 2551 และลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2552 (สินค้า 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 18.75) : นมและครีมอื่น ไม่รวมนมผงเต็มมันเนย ,โยเกิร์ตแบบอื่นไม่รวมที่มีสภาพเหลวและชั้น หางนม(เวย์) สภาพอื่นที่ไม่เหลว
- ทอยลดอัตราอากรจากร้อยละ 24 ในปี 2549 เหลือ ร้อยละ 18 ในปี 2549-2550 หลังจากนั้นลดลงเหลือร้อยละ 12 ในปี 2551 เหลือร้อยละ 6 ในปี 2552 และลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2553 (สินค้า 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 9.38) : นมและครีมไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวาน นมเปรี้ยวที่มีสภาพเหลวและชั้น เนยแข็งชนิดบลูเวน
- ทอยลดอัตราอากรในอัตราร้อยละ 10 ต่อปี จากเดิมเก็บอัตราร้อยละ 20 และ ร้อยละ 30 จนเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2558 (สินค้า 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.25): เตรีสเปรต และ ไขมันนมที่ไม่ใช่แอนไฮดริสไมล์แพต
- ทอยลดอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ปีละ 1 เปอร์เซนต์จากร้อยละ 20 จนเป็น 0 ในปี 2568 ทั้งนี้การเก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก (สินค้า 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50) : นมและครีม เครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง
- คงอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ร้อยละ 25 ตั้งแต่ปี 2549 ถึงปี 2567 และลดเป็น 0 ในปี 2568 ทั้งนี้การเก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.13) : นมผงขาดมันเนย
- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 18 เหลือ ร้อยละ 12 ร้อยละ 6 และ เป็น 0 ในปี 2553 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม และไม่กำหนดปริมาณนำเข้าในปี 2554 (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.13) : แอนไฮดริสไมล์แพต
- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 20 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2553 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม และไม่กำหนดปริมาณ

นำเข้าในปี 2558 (สินค้า 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50) : นมและครีมไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวาน โยเกิร์ตที่มีสภาพเหลวและชั้น ผงบัตเตอร์มิลค์ นมเปรี้ยว

- ทายอดลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 25.00) : นมผงเต็มมันเนย หางนม(เวย์)ที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เนยแข็ง (ยกเว้นเนยแข็งบลูเวน)

2.2 ประกาศกระทรวงการคลังฯ ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2549 ในส่วนสินค้าผลิตภัณฑ์นมพิกัดฮาร์โมนไนซ์ 8 หลัก กำหนดบัญชีอากร สินค้า 56 รายการ โดยกำหนดอัตราอากรตามราคาร้อยละ ในแต่ละปี ตามข้อผูกพันเขตการค้าเสรีดังนี้

- ยกเว้นอากร (สินค้า 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.57) : นมผงเลี้ยงทารก
- ทายอดลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 5 ในปี 2550 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2551 (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.79) : น้ำมันเนย

- ทายอดลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 5 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2552 (สินค้า 13 รายการ คิดเป็นร้อยละ 23.21) : นมและครีมอื่น ไม่รวมนมผงเต็มมันเนย ,โยเกิร์ตแบบอื่นไม่รวมที่มีสภาพเหลวและชั้น หางนม(เวย์) สภาพอื่นที่ไม่เหลว

- ทายอดลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 18 เหลือ ร้อยละ 12 เหลือร้อยละ 6 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2553 (สินค้า 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.93) : นมและครีมแบบอื่น โยเกิร์ตที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เดรสเปรด เนยแข็งบลูเวน

- ทายอดลดอัตราอากรนำเข้า จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2558 โดยสินค้าที่เก็บอากร ร้อยละ 24 ลดลง ปีละ 3 เปอร์เซ็นต์ และสินค้าที่เก็บอากรร้อยละ 16 ลดลงปีละ 2 เปอร์เซ็นต์ (สินค้า 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.14) : เดรสเปรด แอนไฮดรัสบัตเตอร์แพต กี และ ไขมันนมที่ไม่ใช่แอนไฮดรัสบัตเตอร์แพต

- ทายอดลดอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ปีละ 1 เปอร์เซ็นต์จากร้อยละ 18 จนเป็น 0 ในปี 2568 ทั้งนี้การเก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก (สินค้า 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50) : นมและครีม เครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง

- คงอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ร้อยละ 25 ตั้งแต่ปี 2550 ถึงปี 2567 และลดเป็น 0 ในปี 2568 ทั้งนี้การเก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก (สินค้า 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.57) : นมผงขาดมันเนย

- ทายอดลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 12 ปี 2550 เหลือร้อยละ 6 และคงอัตราเดิม เป็นเวลา 2 ปี จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2553 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า จนถึงปี 2563 ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.79) : แอนไฮดรัสบัตเตอร์แพต

- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 20 และ ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี พ.ศ. 2558 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.47) : นมและครีมไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวาน นมเปรี้ยวที่มีสภาพเหลวและชั้น ผงบัตเตอร์มิลค์

- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับ มาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 28.57) : นมผงเต็มมันเนย หางนม(เวย์)ที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เนยแข็ง (ยกเว้นเนยแข็งบลูเวน)

2.3 ประกาศกระทรวงการคลังฯ ลงวันที่ 6 มกราคม 2555 ที่บรรจุในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 129 ตอนพิเศษ 9 ง ในส่วนสินค้าผลิตภัณฑ์นมพิกัดฮาร์โมนี 8 หลัก อัตราอากรสินค้า 54 รายการ ดังนี้

- ยกเว้นอากร (สินค้า 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 29.63) นมผงเลี้ยงทารก นมและครีมอื่น ไม่รวมนมผงเต็มมันเนย ,โยเกิร์ตแบบอื่นไม่รวมที่มีสภาพเหลวและชั้น หางนม(เวย์) สภาพอื่นที่ไม่เหลวนม และครีมแบบอื่น โยเกิร์ตที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เดรสเปรต น้ำมันเนย เนยแข็งบลูเวน

- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2558 โดยสินค้าที่เก็บอากร ร้อยละ 9 ลดลง ปีละ 3 เปอร์เซ็นต์ และสินค้าที่เก็บอากรร้อยละ 6 ลดลงปีละ 2 เปอร์เซ็นต์ (สินค้า 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 5.56) : เดรสเปรต กี และ ไขมันนมที่ไม่ใช่แอนไฮดรัสมิลค์แพต

- ทอยลดอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ปีละ 1 เปอร์เซ็นต์จากร้อยละ 13 จนเป็น 0 ในปี 2568 ทั้งนี้การเก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก (สินค้า 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 22.22) : นมและครีม เครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง

- คงอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ร้อยละ 25 ตั้งแต่ปี 2555 ถึงปี 2567 และลดเป็น 0 ในปี 2568 ทั้งนี้การเก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก (สินค้า 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.41) : นมผงขาดมันเนย

- ยกเว้นอากรนำเข้า ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดย กำหนดเพดานปริมาณนำเข้า จนถึงปี 2563 ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณ กำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.85) : แอนไฮดรัสมิลค์แพต

- ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 9 ร้อยละ 6 และ ร้อยละ 4.5 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2558 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.47) : นมและครีมไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวาน นมเปรี้ยวที่มีสภาพเหลวและชั้น ผงบัตเตอร์มิลค์

- ทายอดลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 16 ร้อยละ 8 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 13 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.07) : นมผงเต็มมันเนย หางนม(เวย์)ที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เนยแข็ง (ยกเว้นเนยแข็งบลูเวน)

2.4 ประกาศกระทรวงการคลังฯ ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2559 ที่บรรจุในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนพิเศษ 316 ง ในส่วนสินค้าผลิตภัณฑ์นมพิกัดฮาร์โมนี 8 หลัก อัตราอากรสินค้า 63 รายการ ดังนี้

- ยกเว้นอากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นไป (สินค้า 26 รายการ คิดเป็นร้อยละ 41.27) : นมผงเลี้ยงทารก นมและครีมอื่น ไม่รวมนมผงเต็มมันเนย ,นมและครีมไม่เติมน้ำตาลหรือสารหวาน, โยเกิร์ต บัตเตอร์มิลค์ นมเปรี้ยว หางนม(เวย์)สภาพผง เตรีสเปรต แอนไฮดริสบัตเตอร์แพต น้ำมันเนย กี้ไขมันนมที่ไม่ใช่แอนไฮดริสมิลค์แพต เนยแข็งบลูเวน

- ทายอดลดอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ปีละ 1 เปอร์เซ็นต์จากร้อยละ 8 จนเป็น 0 ในปี 2568 ทั้งนี้การเก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก (สินค้า 15 รายการ คิดเป็นร้อยละ 23.81) : นมและครีม , เครื่องดื่มผสมนม

- คงอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ร้อยละ 25 ตั้งแต่ปี 2560 ถึงปี 2567 และลดเป็น 0 ในปี 2568 ทั้งนี้การเก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก (สินค้า 6รายการ คิดเป็นร้อยละ 9.52) : นมผงขาดมันเนย

- ยกเว้นอากรนำเข้า ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า จนถึงปี 2563 ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.59) : แอนไฮดริสมิลค์แพต

- ทายอดลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 6 ร้อยละ 3 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) โดยกำหนดเพดานปริมาณนำเข้า ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หากนำเข้าเกินกว่าปริมาณกำหนดต้องเสียภาษีในอัตราเดิม (สินค้า 16 รายการ คิดเป็นร้อยละ 25.40) : นมผงเต็มมันเนย หางนม(เวย์)ที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น เนยแข็ง (ยกเว้นเนยแข็งบลูเวน)

2.5 ประกาศกระทรวงการคลังฯ ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2560 ที่บรรจุในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนพิเศษ 274 ง ในส่วนสินค้าผลิตภัณฑ์นมพิกัดฮาร์โมนี 8 หลัก อัตราอากรสินค้า 63 รายการ กำหนดบัญชีอัตราอากรแนบท้ายประกาศเช่นเดียวกับประกาศกระทรวงการคลังฯ ฉบับลงวันที่ 30 ธันวาคม 2559 และปรับเปลี่ยนบัญชีปริมาณการนำเข้าท้ายประกาศกระทรวงการคลังฯ โดยปรับเพิ่มปริมาณการเปิดตลาด หางนม(เวย์) ที่มีสภาพเหลวรวมทั้งชั้น ร้อยละ 20 จากประกาศฉบับเดิม ปรับเพิ่มปริมาณการเปิดตลาด แอนไฮดริสมิลค์แพต ร้อยละ 10 เนยแข็งทุกชนิดยกเว้นบลูเวน ปรับเพิ่มปริมาณร้อยละ 10 และในปี 2564 เป็นต้นไป จะไม่มีการจำกัดปริมาณนำเข้าสินค้ากลุ่มที่ใช้มาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard)

ในประกาศกระทรวงการคลังฯ ดังกล่าวข้างต้น กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการนำเข้าต้องยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบการนำเข้าสินค้าภายใต้การยกเว้นอากรและลดอัตราอากร ประกอบด้วย

1. เอกสารรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบบัญชีราคาสินค้าหรือเอกสารอื่นที่ระบุข้อความยืนยันการได้ถิ่นกำเนิด
2. หนังสือรับรองการได้รับสิทธิชำระภาษีตามความตกลง สำหรับภาษีในโควตา ที่ออกโดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
3. หนังสือรับรองการได้รับสิทธิชำระภาษีตามความตกลง สำหรับภาษีนอกโควตา ที่ออกโดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

นอกจากกระทรวงการคลังแล้ว กระทรวงพาณิชย์ยังเป็นอีกหน่วยงานที่ออกระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าในระบบโควตาภาษี (Tariff Quota) ที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศออสเตรเลีย เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการออกหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมด หรือบางส่วนตามความตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย สำหรับผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งได้รับการจัดสรรปริมาณนำเข้าโดยผ่านการพิจารณาความเห็นชอบจากคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม ดังนี้

1. ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการออกหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิชำระภาษีในโควตาตามความตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) สำหรับสินค้าเกษตร 8 รายการ ที่ประกอบด้วย นํ้านมดิบและนมพร้อมดื่ม นมผงขาดมันเนย มันฝรั่ง เมล็ดกาแฟ ชา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ น้ำตาลทราย กาแฟสำเร็จรูป ในช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2552 จำนวน 5 ฉบับ โดยระบุพิกัดสินค้านํ้านมดิบและนมพร้อมดื่มเป็น 0401.10,0401.20,0401.30 และ 2202.90 (เฉพาะเครื่องดื่มที่มีนมผสม) และสินค้านมผงขาดมันเนย เป็น 0402.10 โดยมีบัญชีแนบท้ายเป็นบัญชีปริมาณ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การออกหนังสือรับรอง แสดงการได้รับสิทธิชำระภาษีในโควตาตามความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย โดยมีผู้มีสิทธิยื่นหนังสือรับรองต้องเป็นนิติบุคคลที่ได้รับการจัดสรรปริมาณนำเข้าจากคณะกรรมการพิจารณาการจัดสรร ซึ่งในปี 2547-2549 เป็นคณะกรรมการนโยบายและพัฒนากาปศุสัตว์แห่งชาติ ปี 2550-2552 เป็นคณะกรรมการพัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์ กำหนดปริมาณในโควตาสำหรับนํ้านมดิบและนมพร้อมดื่มจำนวน 120 ตัน นมผงขาดมันเนยจำนวน 2,200 ตัน

2. ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมดหรือบางส่วนตามความตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย สำหรับภาษีในโควตา สินค้านํ้านมดิบและนมพร้อมดื่ม และนมผงขาดมันเนย ปี 2553 - 2557 จำนวน 5 ฉบับ โดยระบุพิกัดสินค้านํ้านมดิบและนมพร้อมดื่มเป็น 0401.10.00 ,0401.20.00, 0401.30.00 และ 2202.90 (เฉพาะเครื่องดื่มที่มีนมผสม) กำหนดปริมาณจัดสรร สำหรับนํ้านมดิบ 138.80 ตันและนมพร้อมดื่ม 1.60 ตัน และสินค้านมผงขาดมันเนย เป็น 0402.10.30 ,0402.10.90 กำหนดปริมาณจัดสรรเป็น 2,574 ตัน

3. ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการออกหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมดหรือบางส่วนตามความตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย สำหรับภาษีในโควตา สินค้านํ้านมดิบและนมพร้อมดื่ม และนมผงขาดมันเนย ปี 2558-2562 จำนวน 5 ฉบับ โดยระบุพิกัดสินค้านํ้านมดิบและนมพร้อมดื่มเป็น 0401.10.00 ,0401.10.90, 0401.20.10, 0401.20.90,0401.40.10, 0401.40.20,0401.40.90, 0401.50.10, 0401.50.90, 2202.90.10,

2202.90.20, 2202.90.30 และ 2202.90.90 กำหนดปริมาณจัดสรร สำหรับน้ำมันดิบ 162.40, ตันและนมพร้อมดื่ม 1.87 ตัน และสินค้าน้ำมันผงขาดมันเนย เป็น 0402.10.41 ,0402.10.49, 0402.10.91, 0402.10.99 กำหนดปริมาณจัดสรรเป็น 3,011.58 ตัน

4. ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการออกหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมด หรือบางส่วนตามความตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย สำหรับภาษีในโควตาสินค้านมและครีม เครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง และนมผงขาดมันเนย ปี 2560 ถึงปี 2562 (ฉบับที่ 2) เนื่องจาก คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 ให้ปรับเพิ่มปริมาณโควตาสินค้านมผงขาดมันเนย โดยปริมาณโควตาปี 2560-2562 เป็น 3,312.74 ตัน

ระเบียบดังกล่าวข้างต้น ให้อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศรักษาการตามระเบียบ ผู้ประกอบการที่ได้รับการจัดสรรปริมาณนำเข้า ยื่นคำร้องขอรับหนังสือรับรองจากกรมการค้าต่างประเทศซึ่งมีอายุ 1 เดือน เมื่อนำเข้าแล้วต้องรายงานการนำเข้าต่อการค้าต่างประเทศ

กรมการค้าต่างประเทศออกประกาศเรื่องผลการจัดสรรปริมาณน้ำมันดิบและนมพร้อมดื่มที่จะออกหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมดหรือบางส่วนตามความตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย สำหรับภาษีในโควตา แต่ละปี ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 1 ฉบับต่อปี

สำหรับสินค้าในระบบโควตาภาษี (Tariff Quota) ที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศนิวซีแลนด์ กระทรวงพาณิชย์ได้ออกระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดจากออสเตรเลีย ตามกรอบข้อตกลงเขตการค้าเสรี

ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมภายหลังความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ไทย-นิวซีแลนด์

ประเทศไทยนำเข้าผลิตภัณฑ์นมในพิกัดฮาร์โมนไนซ์ 0401 – 0406 เพื่อเป็นวัตถุดิบ(ingredient) ในการผลิตอาหารนม เช่น นมเปรี้ยว โยเกิร์ต นมพร้อมดื่มสูตรอื่นที่มีใช้สูตรนมสด นมข้นหวาน เป็นต้น และอาหารที่ใช้นมเป็นส่วนผสมเช่น ไอศกรีม ขนมคบเคี้ยว เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์นมที่ไทยนำเข้า ในช่วง ปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2561 รวม 18 ปี ตามกรอบระยะเวลาในการศึกษา ประกอบด้วย 10 ชนิดสินค้า ดังนี้

1. นมและครีมไม่เข้มข้น
2. นมผงขาดมันเนย
3. นมผงเต็มมันเนย
4. นมและครีมเข้มข้น
5. นมเปรี้ยว
6. บัตเตอร์มิลค์
7. โยเกิร์ต
8. หางนม(เวย์)
9. เนยและไขมันเนย
10. เนยแข็ง

ตามกรอบการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วงเวลา คือ 1) ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี พ.ศ. 2544-2547 รวมระยะเวลา 4 ปี 2) ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 1 พ.ศ. 2548-2553 รวมระยะเวลา 6 ปี

3) ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 2 พ.ศ. 2554-2558 รวมระยะเวลา 5 ปี และ 4) ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 3 พ.ศ. 2559-2561 รวมระยะเวลา 3 ปี

ผลการศึกษาข้อมูลการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมของไทย พบว่า การเปิดเขตการค้าเสรีทำให้ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นม เพิ่มขึ้น จากช่วงก่อนทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้าเฉลี่ย 180,050 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 4.88 ต่อปี ภายหลังจากการเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์นมลดลงเหลือ 175,073 ตัน หรือมีอัตราหดตัวร้อยละ 3.27 แต่ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและระยะที่สาม ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เป็น 214,141 ตัน และ 238,944 ตัน ตามลำดับ โดยมีอัตราเติบโตร้อยละ 5.24 และ 4.57 ต่อปี ตามลำดับ รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 4

ผลิตภัณฑ์นมที่ไทยนำเข้ามากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ นมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย และหางนม(เวย์) โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้านมผงขาดมันเนยเฉลี่ย 69,242 ตัน มีอัตราเติบโตร้อยละ 4.96 ต่อปี หลังการเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณนำเข้านมผงขาดมันเนยเฉลี่ยลดลงเหลือ 60,713 ตัน และมีอัตราหดตัวร้อยละ 3.13 ต่อปี หลังจากนั้นปริมาณนำเข้าเฉลี่ยปรับตัวเพิ่มขึ้น เป็น 66,311 ตัน และ 63,203 ตัน ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ สาม ตามลำดับ หรือมีอัตราเติบโต ร้อยละ 6.51 และ 7.09 ตามลำดับ สำหรับการนำเข้านมผงเต็มมันเนยมีรูปแบบการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับนมผงขาดมันเนย กล่าวคือ ปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้น ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยเป็น 30,885 ตัน และ ลดลงในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก เป็น 28,313 ตัน หลังจากนั้นปริมาณนำเข้าเฉลี่ยปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เป็น 43,287 ตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 4 และ ตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดของไทยชุดที่ 1 พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ตัน

พ.ศ.	รวมทั้งหมด	นมและครีมไม่เข้มข้น	นมผงขาดมันเนย	นมผงเต็มมันเนย	นมและครีมเข้มข้น	นมเปรี้ยว
2544	162,841	107	58,823	28,029	10,568	-
2545	181,578	9	76,466	31,774	3,602	-
2546	187,930	24	73,657	31,595	2,952	-
2547	187,850	128	68,020	32,142	2,825	-
ค่าเฉลี่ย	180,050	67	69,242	30,885	4,987	-
อัตราเติบโตต่อปี	4.88%	6.29%	4.96%	4.67%	-35.58%	0
2548	211,276	133	69,575	59,751	4,222	-
2549	185,632	176	67,380	28,635	4,379	-
2550	162,642	250	56,940	25,062	5,766	3,688
2551	162,469	444	60,910	17,696	8,672	684
2552	149,545	667	50,117	16,577	8,495	47
2553	178,873	959	59,357	22,158	9,666	53

พ.ศ.	รวมทั้งหมด	นมและครีมไม่เข้มข้น	นมผงขาดมันเนย	นมผงเต็มมันเนย	นมและครีมเข้มข้น	นมเปรี้ยว
ค่าเฉลี่ย	175,073	438	60,713	28,313	6,867	746
อัตราเติบโตต่อปี	-3.27%	48.52%	-3.13%	-18.00%	18.02%	-75.65%
2554	198,727	1,456	64,054	22,705	16,286	26
2555	226,908	1,475	62,708	28,143	39,871	56
2556	188,897	1,674	59,819	21,264	13,066	84
2557	213,786	2,205	62,526	29,457	15,296	83
2558	243,738	1,937	82,449	33,599	14,607	57
ค่าเฉลี่ย	214,411	1,749	66,311	27,034	19,825	61
อัตราเติบโตต่อปี	5.24%	7.40%	6.51%	10.29%	-2.68%	21.16%
2559	228,995	2,658	58,350	28,053	22,240	29
2560	237,437	2,713	64,345	46,437	10,418	39
2561	250,401	3,271	66,914	55,370	15,249	176
ค่าเฉลี่ย	238,944	2,881	63,203	43,287	15,969	81
อัตราเติบโตต่อปี	4.57%	10.93%	7.09%	40.49%	-17.20%	148.19%

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกรมศุลกากร

ตารางที่ 5 ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมของไทย ชุดที่ 2 พ.ศ. 2544-2561

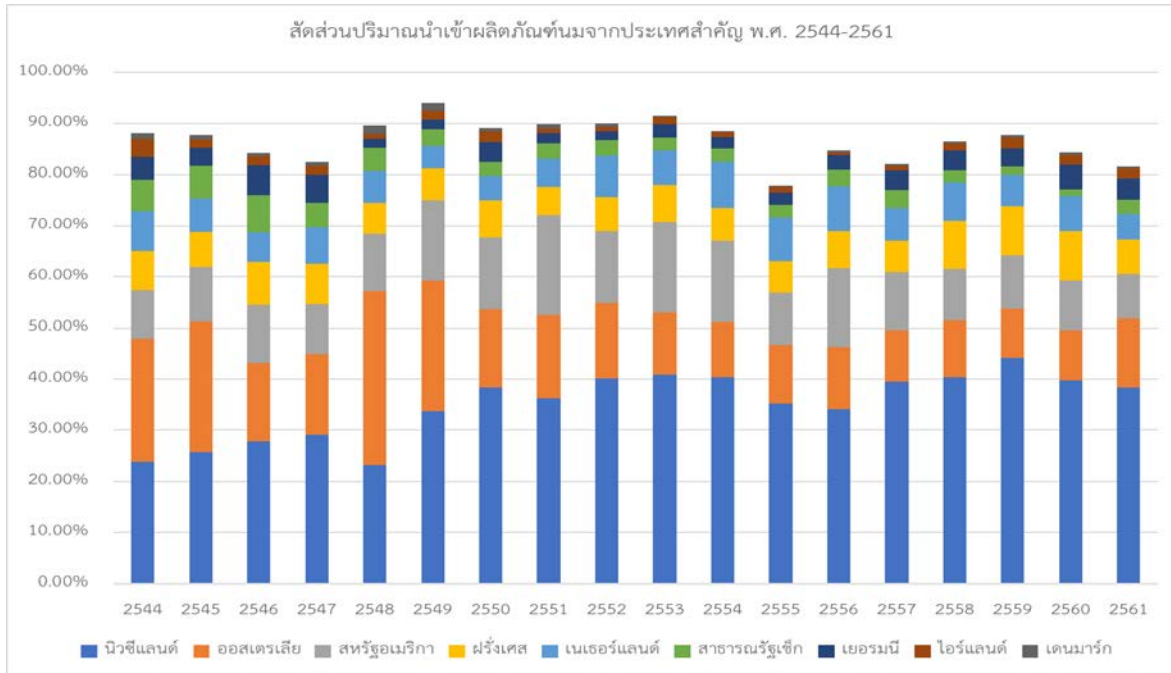
หน่วย : ตัน

พ.ศ.	บัตเตอร์มิลค์	โยเกิร์ต	หางนม(เวย์)	เนยและไขมันเนย	เนยแข็ง
2544	-	11,857	38,127	12,248	2,516
2545	-	10,537	41,486	14,700	2,344
2546	-	12,259	47,955	14,495	2,129
2547	-	15,051	47,893	15,892	2,169
ค่าเฉลี่ย	-	12,426	43,865	14,334	2,290
อัตราเติบโตต่อปี	0	8.28%	7.90%	9.07%	-4.83%
2548	-	13,580	48,046	12,076	2,184
2549	-	15,847	51,373	13,814	3,039

พ.ศ.	บัตเตอร์ มิลค์	โยเกิร์ต	หางนม(เวย์)	เนยและ ไขมันเนย	เนยแข็ง
2550	8,911	28	45,841	11,290	4,846
2551	14,090	107	43,922	11,544	4,282
2552	14,044	94	46,758	7,651	5,075
2553	15,454	170	55,261	9,306	6,343
ค่าเฉลี่ย	8,750	4,971	48,533	10,947	4,295
อัตราเติบโตต่อปี	20.15%	-58.34%	2.84%	-5.08%	23.77%
2554	14,534	201	58,586	12,459	8,006
2555	18,401	336	55,872	11,798	7,851
2556	14,209	534	56,584	12,133	9,068
2557	16,531	388	62,244	14,036	10,605
2558	18,317	784	66,831	12,727	12,037
ค่าเฉลี่ย	16,398	449	60,023	12,630	9,513
อัตราเติบโตต่อปี	5.96%	40.51%	3.35%	0.53%	10.73%
2559	21,354	914	67,421	13,087	14,630
2560	15,598	1,076	69,373	12,425	14,885
2561	15,879	1,326	62,198	12,787	17,095
ค่าเฉลี่ย	17,610	1,106	66,331	12,766	15,537
อัตราเติบโตต่อปี	-13.77%	20.45%	-3.95%	-1.15%	8.09%

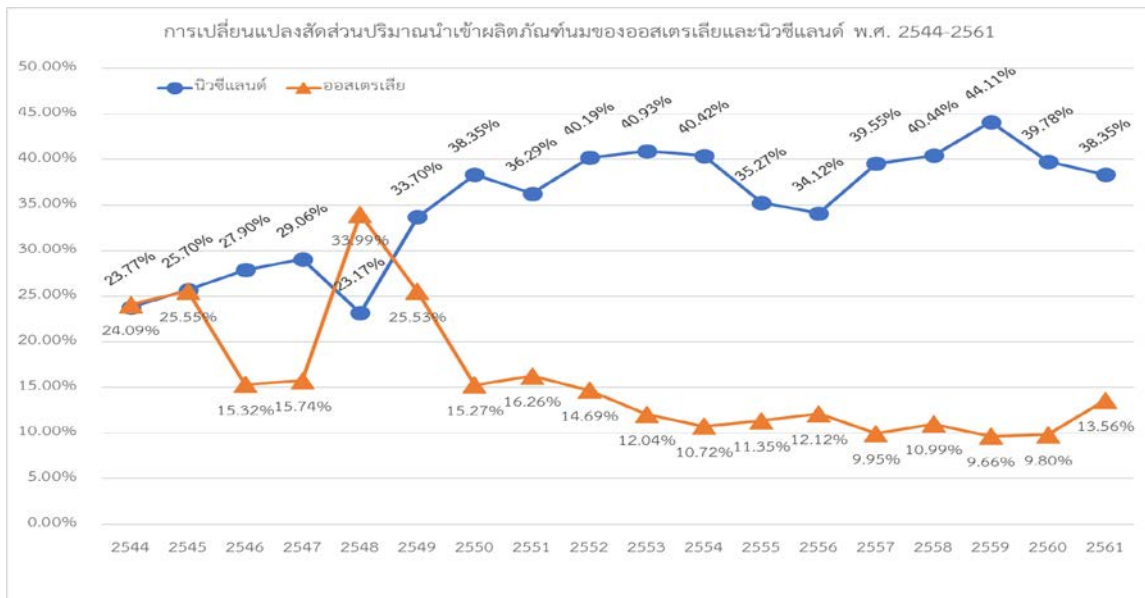
ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกรมศุลกากร(2562)

แหล่งนำเข้าผลิตภัณฑ์นมสำคัญของไทย มี 9 ประเทศ ได้แก่ นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ สาธารณรัฐเช็ก เยอรมนี ไอร์แลนด์ และเดนมาร์ก โดย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์เป็นแหล่งนำเข้าผลิตภัณฑ์นมสำคัญของไทย มีสัดส่วนปริมาณนำเข้ารวมกันทั้งสองประเทศ ร้อยละ 50 ของปริมาณนำเข้าทั้งหมด รายละเอียดตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สัดส่วนปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศสำคัญ พ.ศ. 2544-2561

ผลการศึกษาพบว่า สัดส่วนการนำเข้าของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกันอย่างชัดเจน โดยสัดส่วนปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากนิวซีแลนด์ปรับเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20 ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี เป็น ร้อยละ 40 ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 2 ในขณะที่สัดส่วนปริมาณนำเข้าจากออสเตรียลดลงจากร้อยละ 20 ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี เป็นร้อยละ 10 ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 2 หรือกล่าวได้ว่าประเทศไทยนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากนิวซีแลนด์เพิ่มขึ้นและนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากออสเตรียเพิ่มขึ้น รายละเอียดยุทธศาสตร์ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544 - 2561

จากข้อมูลในตารางที่ 6 และ ตารางที่ 7 พบว่า ผลิตภัณฑ์นมของออสเตรียที่ไทยนำเข้า 2 ลำดับแรก คือ นมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย โดยปริมาณนำเข้านมผงขาดมันเนยเฉลี่ยช่วงก่อนเปิด

เขตการค้าเสรีเป็น 16,423 ตัน มีอัตราหดตัวร้อยละ 21.71 ต่อปี ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้าลดลง ในช่วงแรกเฉลี่ยเป็น 13,864 ตัน ช่วงที่สองเฉลี่ยเป็น 11,296 ตัน และ ช่วงที่สาม เป็น 9,204 ตัน และจากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงราคานำเข้าเฉลี่ย(c.i.f.) นมผงขาดมันเนยจากออสเตรเลีย ในภาพที่ 3 พบว่า ราคามีแนวโน้ม(trend) เพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้ปริมาณนำเข้าลดลง ในขณะที่ปริมาณนำเข้านมผงเต็มมันเนยมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เป็นทิศทางเดียว กล่าวคือ ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้น แต่ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ในช่วงแรกต่อเนื่องถึงช่วงที่สอง ปริมาณนำเข้าลดลง แต่หลังจากนั้น ปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับการเคลื่อนไหวของราคานำเข้านมผงเต็มมันเนย ในภาพที่ 4 ซึ่งในระยะที่สองของการเปิดเขตการค้าเสรี ราคาปรับลดลง ส่งผลให้ปริมาณนำเข้าปรับเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 6 ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศออสเตรเลีย ชุดที่ 1 พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ตัน

พ.ศ.	รวมทั้งหมด	นมและครีมไม่เข้มข้น	นมผงขาดมันเนย	นมผงเต็มมันเนย	นมและครีมเข้มข้น	นมเปรี้ยว
2544	39,236	-	20,364	3,944	2,917	-
2545	46,387	-	23,122	7,996	2,342	-
2546	28,798	-	12,436	2,686	1,880	-
2547	29,570	40	9,770	3,667	1,478	-
ค่าเฉลี่ย	35,998	10	16,423	4,573	2,154	-
อัตราเติบโตต่อปี	-9.00%	0	-21.71%	-2.40%	-20.27%	0
2548	71,803	87	20,564	33,443	1,408	-
2549	47,399	174	22,952	4,575	2,275	-
2550	24,838	195	9,675	2,225	1,153	678
2551	26,426	169	10,158	2,230	2,119	223
2552	21,886	200	9,113	1,977	686	5
2553	21,473	219	10,724	1,974	1,044	7
ค่าเฉลี่ย	35,637	174	13,864	7,737	1,448	152
อัตราเติบโตต่อปี	-21.45%	20.37%	-12.21%	-43.22%	-5.81%	-78.52%
2554	21,122	158	9,200	2,080	913	8
2555	25,594	176	13,715	1,040	827	20
2556	22,709	185	9,049	1,696	1,451	21
2557	21,090	192	9,837	1,162	912	8

พ.ศ.	รวมทั้งหมด	นมและครีมไม่เข้มข้น	นมผงขาดมันเนย	นมผงเต็มมันเนย	นมและครีมเข้มข้น	นมเปรี้ยว
2558	26,446	183	14,680	723	1,429	0
ค่าเฉลี่ย	23,392	179	11,296	1,340	1,106	11
อัตราเติบโตต่อปี	5.78%	3.82%	12.39%	-23.21%	11.86%	-67.78%
2559	21,927	252	7,506	570	1,432	1
2560	23,082	176	7,541	3,330	1,460	6
2561	33,766	75	12,564	7,138	1,365	6
ค่าเฉลี่ย	26,258	167	9,204	3,679	1,419	4
อัตราเติบโตต่อปี	24.10%	-45.36%	29.38%	253.98%	-2.36%	109.27%

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกรมศุลกากร(2562)

ตารางที่ 7 ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศออสเตรเลีย ชุดที่ 2 พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ตัน

พ.ศ.	บัตเตอร์มิลค์	โยเกิร์ต	หางนม(เวย์)	เนยและไขมันเนย	เนยแข็ง
2544	-	1,373	1,388	8,394	852
2545	-	3,129	1,254	7,579	966
2546	-	2,198	2,847	5,913	838
2547	-	2,313	5,942	5,451	901
ค่าเฉลี่ย	-	2,253	2,858	6,834	889
อัตราเติบโตต่อปี	0	18.98%	62.38%	-13.40%	1.86%
2548	-	1,544	9,922	3,938	839
2549	-	2,335	9,259	4,747	1,070
2550	1,078	4	4,787	3,173	1,869
2551	1,001	36	5,474	3,257	1,755
2552	1,596	31	3,591	2,671	2,015
2553	441	70	2,839	2,111	2,045
ค่าเฉลี่ย	686	670	5,979	3,316	1,599
อัตราเติบโตต่อปี	-25.77%	-46.13%	-22.14%	-11.72%	19.50%

พ.ศ.	บัตเตอร์มิลค์	โยเกิร์ต	หางนม(เวย์)	เนยและไขมันเนย	เนยแข็ง
2554	420	111	3,098	2,960	2,176
2555	780	168	3,912	2,669	2,287
2556	1,082	237	3,776	2,768	2,445
2557	1,252	233	2,062	2,541	2,884
2558	1,356	416	1,632	3,037	2,986
ค่าเฉลี่ย	978	233	2,896	2,795	2,555
อัตราเติบโตต่อปี	34.04%	39.19%	-14.81%	0.64%	8.23%
2559	1,489	518	2,838	3,524	3,790
2560	1,216	667	2,818	2,699	3,169
2561	705	775	3,646	3,228	4,262
ค่าเฉลี่ย	1,137	654	3,101	3,150	3,740
อัตราเติบโตต่อปี	-31.17%	22.29%	13.33%	-4.29%	6.04%

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกรมศุลกากร(2562)

จากข้อมูลในตารางที่ 8 และ 9 พบว่า ผลิตภัณฑ์นมที่ไทยนำเข้าจากนิวซีแลนด์ 2 ลำดับแรก คือนมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย โดยปริมาณนำเข้านมผงขาดมันเนยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเฉลี่ย 18,120 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 12.04 ต่อปี ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ช่วงแรกปริมาณนำเข้าเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 24,094 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 6.86 ต่อปี หลังจากนั้นในช่วงที่สอง ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยลดลงเหลือ 23,427 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.65 ต่อปี และในช่วงที่สาม ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 25,268 ตัน เนื่องจากราคานำเข้าปรับลดลง ตามภาพที่ 3 สำหรับปริมาณนำเข้านมผงเต็มมันเนยก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเฉลี่ย 15,541 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 16.24 ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 16,679 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.00 ต่อปี หลังจากนั้นในช่วงที่สอง ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 25,326 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 12.87 ต่อปี และช่วงที่สาม เป็น 37,626 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 28.34 ต่อปี ทั้งนี้ราคานำเข้านมผงเต็มมันเนยจากนิวซีแลนด์มีการเปลี่ยนแปลง ตามภาพที่ 4 ซึ่งพบว่า หลังจากปี พ.ศ. 2554 ราคานมผงเต็มมันเนยของนิวซีแลนด์ต่ำกว่าของออสเตรเลีย

ตารางที่ 8 ปริมาณ นำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศนิวซีแลนด์ ชุดที่ 1 พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ตัน

พ.ศ.	รวมทั้งหมด	นมและครีมไม่เข้มข้น	นมผงขาดมันเนย	นมผงเต็มมันเนย	นมและครีมเข้มข้น	นมเปรี้ยว
2544	38,715	-	13,350	12,124	4,907	-
2545	46,657	-	21,743	11,635	1,093	-
2546	52,424	-	18,613	19,363	34	-
2547	54,584	5	18,775	19,044	686	-
ค่าเฉลี่ย	48,095	1	18,120	15,541	1,680	-
อัตราเติบโตต่อปี	12.13%	0	12.04%	16.24%	-48.11%	0
2548	48,945	14	20,071	17,650	526	-
2549	62,552	0	25,441	19,425	531	-
2550	62,374	3	22,847	19,515	2,592	2,480
2551	58,954	244	22,441	13,003	5,811	341
2552	59,880	365	25,803	11,934	7,336	0
2553	73,018	675	27,963	18,546	8,145	-
ค่าเฉลี่ย	60,954	217	24,094	16,679	4,157	470
อัตราเติบโตต่อปี	8.33%	116.92%	6.86%	1.00%	72.99%	-100.00%
2554	79,605	1,261	29,939	20,060	9,137	-
2555	79,555	1,263	23,232	26,704	6,649	-
2556	63,939	1,458	15,174	19,236	9,794	-
2557	83,784	1,970	19,624	28,077	11,997	-
2558	97,336	1,632	29,164	32,553	10,386	-
ค่าเฉลี่ย	80,844	1,517	23,427	25,326	9,593	-
อัตราเติบโตต่อปี	5.16%	6.66%	-0.65%	12.87%	3.25%	0
2559	100,128	2,221	27,138	27,237	16,414	-
2560	93,691	2,272	24,653	40,778	1,676	-
2561	95,462	2,551	24,012	44,864	2,531	-
ค่าเฉลี่ย	96,427	2,348	25,268	37,626	6,873	-
อัตราเติบโตต่อปี	-2.36%	7.18%	-5.94%	28.34%	-60.73%	0

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกรมศุลกากร(2562)

ตารางที่ 9 ปริมาณ นำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากประเทศนิวซีแลนด์ ชุดที่ 2 พ.ศ. 2544-2561

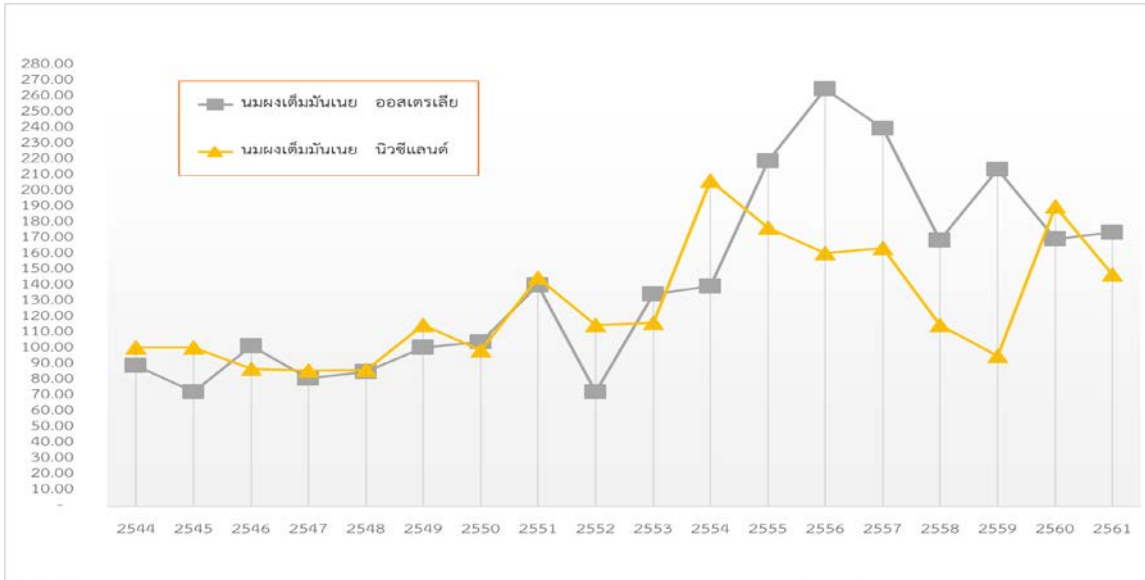
หน่วย : ตัน

พ.ศ.	บัตเตอร์ มิลค์	โยเกิร์ต	หางนม(เวย์)	เนยและไขมัน เนย	เนยแข็ง
2544	-	4,232	73	2,923	1,107
2545	-	5,326	32	5,882	946
2546	-	6,163	313	7,199	739
2547	-	7,991	10	7,375	699
ค่าเฉลี่ย	-	5,928	107	5,845	873
อัตราเติบโตต่อปี	-	23.60%	-48.11%	36.14%	-14.21%
2548	-	5,337	504	4,075	769
2549	-	7,861	156	8,071	1,067
2550	6,112	-	569	6,487	1,770
2551	9,180	-	329	6,346	1,259
2552	7,964	0	945	4,000	1,533
2553	9,301	-	442	6,295	1,650
ค่าเฉลี่ย	5,426	2,200	491	5,879	1,341
อัตราเติบโตต่อปี	15.02%	-100.00%	-2.56%	9.09%	16.51%
2554	8,379	-	318	7,666	2,844
2555	10,520	0	170	8,338	2,679
2556	7,806	0	0	7,589	2,882
2557	8,221	-	232	9,600	4,062
2558	9,986	-	322	8,758	4,535
ค่าเฉลี่ย	8,982	0	209	8,390	3,401
อัตราเติบโตต่อปี	4.48%	0	0.26%	3.39%	12.37%
2559	11,838	-	2,351	7,849	5,081
2560	8,449	-	3,426	8,281	4,156
2561	6,931	-	2,308	6,731	5,535
ค่าเฉลี่ย	9,073	-	2,695	7,620	4,924
อัตราเติบโตต่อปี	-23.48%	0	-0.92%	-7.39%	4.37%

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกรมศุลกากร(2562)

ภาพที่ 3 ราคานำเข้านวมผงขาดมันเนยจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

ภาพที่ 4 ราคานำเข้านวมผงเต็มมันเนยจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

การผลิตน้ำมันโคและการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมของไทย

ปริมาณการผลิตน้ำมันโคของประเทศไทยปรับเปลี่ยนขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการผลิตน้ำมันโคในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี มีปริมาณเฉลี่ย 701,785 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 8.24 ต่อปี ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ช่วงแรก ปริมาณการผลิตน้ำมันโคเฉลี่ยปรับเปลี่ยนขึ้นเป็น 911,783 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.20 ต่อปี ปริมาณการผลิตเฉลี่ยในช่วงที่สองและสาม ยังคงปรับเปลี่ยนขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็น 1,052,604 ตัน และ 1,192,420 ตัน ตามลำดับ เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเพิ่มจำนวนแม่รีดนม จากในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี จำนวนเฉลี่ยแม่โครีดนมเป็น 149,038 ตัว อัตราเติบโตร้อยละ 6.16 ต่อปี หลังจากเข้าสู่เขตการค้าเสรี ช่วงแรก จำนวนเฉลี่ยแม่โครีดนมเป็น 197,885 ตัว อัตราเติบโตร้อยละ 3.31 ต่อปี เข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ สอง จำนวนเฉลี่ยแม่โครีดนมเพิ่มขึ้น 239,799 ตัว และระยะที่สาม จำนวนเฉลี่ยแม่โครีดนมปรับเปลี่ยนขึ้นเป็น 263,249 ตัว อัตราขยายตัวร้อยละ 8.54 ต่อปี รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ข้อมูลปริมาณการผลิตน้ำนมโคและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม พ.ศ.2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณการผลิตน้ำนมโค (ตัน)	แม่โคนมทั้งหมด(ตัว)	แม่โครีดนม (ตัว)	อัตราการให้น้ำนม (กก.ต่อตัวต่อวัน)	จำนวนเกษตรกร(ราย)
2544	627,769	178,713	137,472	10.13	
2545	679,740	185,989	142,093	10.3	17,893
2546	703,510	197,720	152,092	10.5	20,101
2547	796,120	210,345	164,494	11.38	23,439
ค่าเฉลี่ย	701,785	193,192	149,038	11	20,478
อัตราเติบโตต่อปี	8.24	5.58	6.16	3.95	14.45
2548	833,350	246,548	191,534	11.6	23,374
2549	892,870	208,831	163,063	10.65	20,568
2550	956,500	249,692	195,837	10.05	21,230
2551	860,880	253,517	206,680	11.28	19,214
2552	951,460	257,430	204,805	12.32	17,837
2553	975,640	279,977	225,390	12.14	20,116
ค่าเฉลี่ย	911,783	249,333	197,885	11	20,390
อัตราเติบโตต่อปี	3.20	2.58	3.31	0.91	-2.96
2554	982,453	301,112	243,089	12.22	20,645
2555	1,022,190	316,130	258,030	12.23	20,624
2556	1,095,314	279,553	229,899	12.62	17,094
2557	1,067,452	283,091	232,149	12.71	16,634
2558	1,095,610	286,296	235,829	12.09	16,248
ค่าเฉลี่ย	1,052,604	293,236	239,799	12	18,249
อัตราเติบโตต่อปี	2.76	-1.25	-0.76	-0.27	-5.81
2559	1,168,525	294,783	240,314	11.67	16,517
2560	1,196,179	328,441	266,345	12.18	17,348
2561	1,212,556	347,831	283,089	12.23	17,925
พ.ศ.	ปริมาณการผลิตน้ำนมโค (ตัน)	แม่โคนมทั้งหมด (ตัว)	แม่โครีดนม	พ.ศ.	ปริมาณการผลิตน้ำนมโค (ตัน)
ค่าเฉลี่ย	1,192,420	323,685	263,249	12	17,263
อัตราเติบโตต่อปี	1.87	8.63	8.54	2.37	4.18

ที่มา ประมวลผลจากข้อมูล ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์(2562)

การศึกษาการใช้ประโยชน์น้ำมันโคของไทย โดยใช้ข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม พบว่า ผลิตภัณฑ์นมถูกจัดอยู่ในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม ประกอบด้วย นมพร้อมดื่ม นมเปรี้ยว และ ไอศกรีม โดยการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรม(ประเทศไทย) ปี 2552 หรือ TSIC 2009 ผลิตภัณฑ์นม ถูกจัดอยู่ในหมวดใหญ่ c การผลิต หมวดย่อย 10 การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร หมู่ย่อยการผลิตผลิตภัณฑ์นม (1050) ที่แบ่งเป็นกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 6 กิจกรรมคือ

1. การผลิตนมสด นมพาสเจอร์ไรส์ นมสเตอริไลส์ นมโฮโมจีไนส์ และ/หรือยูเอชที (รหัสกิจกรรม10501)
2. การผลิตนมข้นหรือนมผง(รหัสกิจกรรม10502)
3. การผลิตไอศกรีมและไอศกรีมหวานเย็น(รหัสกิจกรรม10503)
4. การผลิตโยเกิร์ตและนมเปรี้ยว(รหัสกิจกรรม 10504)
5. การผลิตเนย(รหัสกิจกรรม 10505)
6. การผลิตผลิตภัณฑ์นมอื่นๆ(รหัสกิจกรรม 10509)

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รายงานข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม แสดงการผลิต การใช้ประโยชน์ สินค้าคงคลัง สินค้าอุตสาหกรรม แบ่งกลุ่มตามมาตรฐาน TSIC 2009 ในส่วนผลิตภัณฑ์นม พบ การรายงานข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม 3 รายการ คือ นมพร้อมดื่ม(รหัส 10501) ไอศกรีม (รหัส 10503) และ นมเปรี้ยว (รหัส 10504) รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 11 - ตารางที่ 14

ตารางที่ 11 ปริมาณการผลิต การส่งออก และการบริโภคในประเทศ ผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ปริมาณ(ตัน) สัดส่วน(ร้อยละ)

พ.ศ.	ปริมาณการผลิต	การส่งออก		การบริโภคในประเทศ	
		ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต	ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต
2544	132,423	5,652	4.27	127,948	96.62
2545	207,176	22,750	10.98	191,989	92.67
2546	299,211	25,497	8.52	266,383	89.03
2547	661,431	33,110	5.01	592,404	89.56
ค่าเฉลี่ย	325,060	21,752	7.19	294,681	91.97
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	40.21	44.20	3.99	38.31	- 1.90
2548	767,176	74,471	9.71	670,024	87.34
2549	860,628	70,635	8.21	780,372	90.67
2550	941,652	66,858	7.10	887,421	94.24
2551	938,497	53,500	5.70	864,132	92.08
2552	976,332	54,668	5.60	932,381	95.50

พ.ศ.	ปริมาณการผลิต	การส่งออก		การบริโภคในประเทศ	
		ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต	ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต
2553	1,091,146	65,284	5.98	1,025,244	93.96
ค่าเฉลี่ย	929,239	64,236	7.05	859,929	92.30
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	5.87	- 2.19	- 8.07	7.09	1.22
2554	1,139,758	72,312	6.34	1,050,803	92.20
2555	1,209,611	79,339	6.56	1,127,792	93.24
2556	1,276,029	114,201	8.95	1,144,957	89.73
2557	1,303,620	131,680	10.10	1,141,578	87.57
2558	1,370,844	153,331	11.19	1,210,322	88.29
ค่าเฉลี่ย	1,259,972	110,173	8.63	1,135,091	90.20
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	3.69	15.03	11.34	2.83	- 0.87
2559	1,685,847	189,070	11.22	1,513,251	89.76
2560	1,703,820	179,438	10.53	1,508,891	88.56
2561	1,820,720	192,395	10.57	1,570,646	86.27
ค่าเฉลี่ย	1,736,796	186,968	10.77	1,530,929	88.20
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	2.57	0.58	- 1.98	1.24	- 1.32

ที่มา : ประมวลผลจาก ข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง(2562)

จากข้อมูลในตารางที่ 11 ปริมาณการผลิต ของผลิตภัณฑ์นมที่ผลิตในประเทศไทย มีการเติบโตที่สูงในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี โดยปริมาณการผลิตมีอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 40.21 ต่อปี เนื่องจากปี 2547 เกิดการยกระดับการผลิตอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม จากเดิมปีละ 200,000 ตัน เป็น 600,000 ตัน ซึ่งปริมาณการผลิตร้อยละ 91.97 นำไปบริโภคภายในประเทศ หลังเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรี อัตราเติบโตของปริมาณการผลิตยังคงเพิ่มขึ้น แต่ เพิ่มขึ้นในอัตราที่ช้าลง โดยช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณการผลิตมีอัตราเติบโตร้อยละ 5.87 ต่อปี หลังจากนั้น ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ สอง และระยะที่ สาม ปริมาณการผลิตมีอัตราเติบโตร้อยละ 3.69 และ ร้อยละ 2.57 ต่อปี ตามลำดับ สำหรับปริมาณการส่งออกภายหลังเปิดเขตการค้าเสรี พบว่าช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 2 ปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์นมมีการเติบโตสูงที่สุดร้อยละ 15.03 ส่วนการบริโภคในประเทศมีอัตราเติบโตเช่นเดียวกับการผลิต

ตารางที่ 12 ปริมาณการผลิต การส่งออก และการบริโภคในประเทศ นมพร้อมดื่ม พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ปริมาณ(ตัน) สัดส่วน(ร้อยละ)

พ.ศ.	ปริมาณการผลิต	การส่งออก		การบริโภคในประเทศ	
		ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต	ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต
2544	88,531	1,379	1.56	87,878	99.26
2545	162,797	16,696	10.26	151,411	93.01
2546	207,385	18,299	8.82	181,293	87.42
2547	360,527	22,956	6.37	303,809	84.27
ค่าเฉลี่ย	204,810	14,833	6.75	181,098	90.99
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	59.69	155.34	59.89	51.21	-5.31
2548	436,045	66,335	15.21	349,034	80.05
2549	503,237	62,211	12.36	431,616	85.77
2550	576,431	58,483	10.15	529,653	91.88
2551	564,427	43,622	7.73	499,801	88.55
2552	597,951	43,618	7.29	562,074	94.00
2553	645,611	49,019	7.59	597,669	92.57
ค่าเฉลี่ย	553,950	53,881	10.06	494,974	88.80
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	8.17	-5.87	-12.98	11.36	2.95
2554	656,242	50,863	7.75	592,773	90.33
2555	687,118	49,860	7.26	632,239	92.01
2556	762,620	74,493	9.77	684,275	89.73
2557	792,006	77,676	9.81	707,677	89.35
2558	857,074	84,582	9.87	760,947	88.78
ค่าเฉลี่ย	751,012	67,495	8.89	675,582	90.04
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	6.90	13.56	6.23	6.44	-0.43
2559	1,056,133	108,547	10.28	958,345	90.74

พ.ศ.	ปริมาณการผลิต	การส่งออก		การบริโภคในประเทศ	
		ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต	ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต
2560	1,072,406	102,939	9.60	950,952	88.67
2561	1,178,198	103,639	8.80	1,009,484	85.68
ค่าเฉลี่ย	1,102,246	105,041	9.56	972,927	88.37
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	5.62	-2.29	-7.49	2.63	-2.83

ที่มา : ประมวลผลจาก ข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง(2562)

จากข้อมูลในตารางที่ 12 ปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่มซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์นมที่ผลิตมากที่สุดในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยปีละ 204,810 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 59.69 ต่อปี เป็นการผลิตเพื่อบริโภคในประเทศร้อยละ 90 และส่งออกร้อยละ 7 ปริมาณการส่งออกในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีมีการเติบโตอย่างมาก จากการขยายตัวของการผลิตในปี 2547 ทั้งนี้สัดส่วนของผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มสำหรับบริโภคในประเทศมีอัตราหดตัวลดลงร้อยละ 5.31 ต่อปี ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรีปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่มมีการเติบโตเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง กล่าวคือ ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.17 ต่อปี และในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ สาม ปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.90 และ ร้อยละ 5.62 ต่อปี ตามลำดับ ส่วนปริมาณการบริโภคนมพร้อมดื่มในประเทศมีการเติบโตในทำนองเดียวกับการผลิต กล่าวคือ ปริมาณการบริโภคในประเทศช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี เติบโตร้อยละ 51.21 และภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการบริโภคนมเติบโตเพิ่มขึ้นโดยเติบโตในอัตราที่ลดลง ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณการบริโภคนมพร้อมดื่มเติบโตร้อยละ 11.36 ต่อปี และในช่วงเปิดการค้าเสรีระยะที่ 2 และ 3 ปริมาณการบริโภค เติบโตร้อยละ 6.44 และ ร้อยละ 2.63 ตามลำดับ สำหรับการส่งออกนมพร้อมดื่มพบว่า ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณการส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 53,881 ตัน อัตราหดตัวร้อยละ 5.87 และหลังจากนั้น ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง ปริมาณการส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 67,495 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 13.56 ต่อปี และในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 105,041 ตัน

ตารางที่ 13 ปริมาณการผลิต การส่งออก และ การบริโภคในประเทศ ไอครีม พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ปริมาณ(ตัน) สัดส่วน(ร้อยละ)

พ.ศ.	ปริมาณการผลิต	การส่งออก		การบริโภคในประเทศ	
		ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต	ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต
2544	43,893	4,273	9.73	40,070	91.29
2545	44,379	6,054	13.64	40,578	91.44
2546	47,678	6,659	13.97	41,488	87.02

พ.ศ.	ปริมาณการผลิต	การส่งออก		การบริโภคในประเทศ	
		ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต	ปริมาณ	สัดส่วนต่อการผลิต
2547	63,910	7,044	11.02	56,438	88.31
ค่าเฉลี่ย	49,965	6,007	12.09	44,644	89.51
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	13.34	18.13	4.23	12.09	-1.10
2548	81,965	7,384	9.01	73,543	89.72
2549	93,851	7,183	7.65	86,296	91.95
2550	92,193	7,636	8.28	84,654	91.82
2551	100,301	9,205	9.18	90,712	90.44
2552	100,159	10,182	10.17	91,198	91.05
2553	115,432	15,170	13.14	101,219	87.69
ค่าเฉลี่ย	97,317	9,460	9.57	87,937	90.45
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	7.09	15.49	7.84	6.60	-0.46
2554	121,011	11,484	9.49	109,575	90.55
2555	136,228	14,887	10.93	120,979	88.81
2556	146,466	20,879	14.26	114,227	77.99
2557	158,586	27,618	17.42	107,380	67.71
2558	138,128	34,008	24.62	109,431	79.22
ค่าเฉลี่ย	140,084	21,775	15.34	112,318	80.86
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	3.36	31.18	26.91	-0.03	-3.29
2559	143,515	35,005	24.39	114,249	79.61
2560	143,123	35,134	24.55	114,938	80.31
2561	145,403	37,135	25.54	114,465	78.72
ค่าเฉลี่ย	144,014	35,758	24.83	114,550	79.54
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	0.66	3.00	2.33	0.09	-0.56

ที่มา : ประมวลผลจาก ข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง(2562)

จากข้อมูลในตารางที่ 13 ปริมาณการผลิตไอศกรีมเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการผลิตเฉลี่ย 49,965 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 13.34 ต่อปี หลังจากนั้นปริมาณการผลิตไอศกรีมปรับตัวเพิ่มขึ้นในอัตราลดลง จากช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณการผลิตเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 97,317 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 7.09 ต่อปี ช่วงที่สองปริมาณการผลิตเฉลี่ยเป็น 140,084 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.36 ต่อปี และ ช่วงที่สามปริมาณการผลิตเฉลี่ยเป็น 144,014 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.66 ต่อปี สำหรับการบริโภคมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกล่าวคือ ปริมาณการบริโภคมีการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 12.09 ต่อปี แต่หลังจากเปิดเขตการค้าเสรีปริมาณการบริโภคไอศกรีมที่ผลิตในประเทศมีอัตราเติบโตลดลง เหลือร้อยละ 6.60

การส่งออกไอศกรีมอยู่ในพิกัด 2105.00.00 ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการส่งออกเติบโตร้อยละ 18.13 ต่อปี และภายหลังการเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง ปริมาณส่งออกเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.18 จากข้อมูลกรมศุลกากรพบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยส่งออกไอศกรีมไปยังประเทศมาเลเซียมากที่สุด สัดส่วนร้อยละ 38 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด

ตารางที่ 14 ปริมาณการผลิต การส่งออก และการบริโภคในประเทศ นมเปรี้ยว พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณการผลิต (ตัน)	การส่งออก		การบริโภคในประเทศ	
		ปริมาณ (ตัน)	สัดส่วนต่อการผลิต (ร้อยละ)	ปริมาณ (ตัน)	สัดส่วนต่อการผลิต (ร้อยละ)
2546	44,141	539	1.22	43,602	98.78
2547	235,267	3,110	1.32	232,157	98.68
ค่าเฉลี่ย	139,704	1,825	1.27	137,880	98.73
2548	248,200	752	0.30	247,448	99.70
2549	263,700	1,240	0.47	262,460	99.53
2550	273,853	739	0.27	273,114	99.73
2551	274,290	672	0.24	273,618	99.76
2552	279,976	867	0.31	279,109	99.69
2553	327,451	1,095	0.33	326,356	99.67
ค่าเฉลี่ย	277,912	894	0.32	277,017	99.68
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	5.70	7.81	1.99	5.69	-0.01
2554	358,421	9,965	2.78	348,456	97.22
2555	389,167	14,593	3.75	374,574	96.25
2556	365,283	18,829	5.15	346,454	94.85
2557	352,907	26,385	7.48	326,521	92.52
2558	374,686	34,742	9.27	339,944	90.73

พ.ศ.	ปริมาณการผลิต (ตัน)	การส่งออก		การบริโภคในประเทศ	
		ปริมาณ (ตัน)	สัดส่วนต่อการผลิต (ร้อยละ)	ปริมาณ (ตัน)	สัดส่วนต่อการผลิต (ร้อยละ)
ค่าเฉลี่ย	368,093	20,903	5.69	347,190	94.31
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	1.12	36.65	35.14	-0.62	-1.71
2559	486,175	45,518	9.36	440,658	90.64
2560	484,367	41,366	8.54	443,002	91.46
2561	498,319	51,622	10.36	446,697	89.64
ค่าเฉลี่ย	489,621	46,168	9.42	443,452	90.58
อัตราเติบโต (ร้อยละต่อปี)	1.24	6.49	5.19	0.68	-0.55

ที่มา : ประมวลผลจาก ข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง(2562)

จากข้อมูลในตารางที่ 14 พบว่า การผลิตนมเปรี้ยวเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2546 จากปริมาณการผลิตปีละ 44,000 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 235,000 ตัน ในปี 2547 และหลังเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการผลิตนมเปรี้ยวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง โดยในช่วงเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะที่แรก ปริมาณการผลิตนมเปรี้ยวเฉลี่ย 277,912 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 5.07 ต่อปี หลังจากนั้น ปริมาณการผลิตนมเปรี้ยวเฉลี่ยในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 368,093 ตัน และ 489,621 ตัน ตามลำดับ โดยมีอัตราเติบโตร้อยละ 1.21 ต่อปี และอัตราเติบโตร้อยละ 1.24 ต่อปี ตามลำดับ

ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมภายหลังความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ไทย-นิวซีแลนด์

จากการศึกษาข้อมูลกรมศุลกากร พบว่า ผลิตภัณฑ์นมที่ส่งออกของไทยอยู่ในพิกัด 0401, 0402, 0403, 0404, 0405 และ 0406 นอกจากนั้นยังมีการส่งออกในรูปอาหารจากนม อีก 2 พิกัด คือ นมพร้อมดื่มยูเอชที ในพิกัด 2202.90 และนมข้นหวานสูตรแปลงไขมันในพิกัด 1901.909 ซึ่งเริ่มมีการส่งออก หลังปี พ.ศ. 2549 ทดแทนนมข้นสูตรเดิมที่เคยส่งออกในพิกัด 0402 เนื่องจากผู้ประกอบการปรับสูตรโดยลดการใช้ผลิตภัณฑ์นมลง และเพิ่มไขมันจากพืชแทน ทั้งนี้ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2550 ระบบข้อมูลศุลกากรยังไม่มี การแยก นมพร้อมดื่มยูเอชที อย่างชัดเจน จึงใช้ข้อมูลการส่งออกนมพร้อมดื่มของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงปริมาณส่งออกตามกรอบการศึกษาที่กำหนด ผลิตภัณฑ์นมที่ส่งออกมีดังนี้

1. นมและครีมไม่เข้มข้น
2. นมผงขาดมันเนย
3. นมผงเต็มมันเนย
4. นมและครีมเข้มข้น
5. นมเปรี้ยว
6. บัตเตอร์มิลค์
7. โยเกิร์ต
8. หางนม(เวย์)
9. เนยและไขมันเนย
10. เนยแข็ง
11. นมพร้อมดื่มยูเอชที
12. นมข้นหวานสูตรแปลงไขมัน

ตารางที่ 15 ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดของไทย ชุดที่ 1 พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ตัน

ปี	รวมทั้งหมด	นมและ ครีมไม่ เข้มข้น	นมผงขาด มันเนย	นมผงเต็มมัน เนย	นมและ ครีมเข้มข้น	นมเปรี้ยว
2544	119,627	8,324	18	1,110	98,270	-
2545	230,873	20,069	162	1,187	181,074	-
2546	136,396	21,971	643	2,102	77,750	-
2547	169,839	24,785	340	1,653	91,457	-
ค่าเฉลี่ย	164,184	18,787	291	1,513	112,138	-
อัตราเติบโตต่อปี	12.39%	43.87%	166.48%	14.19%	-2.37%	0
2548	213,799	22,326	1,128	2,129	86,593	-
2549	176,670	18,502	1,148	3,082	62,315	-
2550	168,998	23,834	1,690	4,639	37,630	16,099
2551	143,152	27,892	734	2,927	31,677	14,539
2552	143,895	23,159	1,145	2,694	28,960	14,983
2553	144,086	15,952	2,539	2,843	22,294	18,850
ค่าเฉลี่ย	165,100	21,944	1,397	3,052	44,912	10,745
อัตราเติบโตต่อปี	-7.59%	-6.50%	17.63%	5.95%	-23.77%	5.40%
2554	155,396	15,509	2,651	3,923	22,104	22,472
2555	182,503	14,562	914	3,196	15,132	8,300
2556	228,022	18,239	701	2,771	21,110	24,346
2557	251,093	21,697	790	1,755	22,825	35,678
2558	278,746	23,559	1,884	1,116	23,981	41,153
ค่าเฉลี่ย	219,152	18,713	1,388	2,552	21,030	26,390
อัตราเติบโตต่อปี	15.73%	11.02%	-8.18%	-26.97%	2.06%	16.33%
2559	325,929	26,212	8,126	699	18,339	45,934

ปี	รวมทั้งหมด	นมและ ครีมไม่ เข้มข้น	นมผงขาด มันเนย	นมผงเต็มมัน เนย	นมและ ครีมเข้มข้น	นมเปรี้ยว
2560	346,332	29,204	9,833	468	13,393	54,521
2561	343,831	29,831	12,632	786	9,643	66,526
ค่าเฉลี่ย	338,697	28,416	10,197	651	13,792	55,661
อัตราเติบโตต่อปี	2.71%	6.68%	24.68%	6.04%	-27.49%	20.34%

ที่มา : ประมวลผลจาก ข้อมูลสถิติการค้าของกรมศุลกากร(2562)

ตารางที่ 16 ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดของไทย ชุดที่ 2 พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ตัน

ปี	บัตเตอร์ มิลค์	โยเกิร์ต	หางนม(เวย์)	เนยและ ไขมันเนย	เนยแข็ง	นมพร้อม ดื่มยูเอชที	นมข้น หวาน สูตร แปลง ไขมัน
2544	-	8,670	1,820	17	19	1,379	-
2545	-	8,994	2,536	102	53	16,696	-
2546	-	11,507	3,482	593	49	18,299	-
2547	-	13,491	14,970	83	103	22,956	-
ค่าเฉลี่ย	-	10,665	5,702	199	56	14,833	-
อัตราเติบโตต่อปี	0	15.88%	101.87%	71.23%	74.48%	155.34%	0
2548	-	16,748	18,353	100	86	66,335	-
2549	-	17,798	11,007	239	366	62,211	-
2550	1,624	12,062	12,563	231	142	58,483	-
2551	334	7,794	13,243	267	123	43,622	-
2552	942	8,107	19,923	261	103	43,618	-
2553	1,242	12,135	18,895	242	76	49,019	-
ค่าเฉลี่ย	690	12,441	15,664	223	149	53,881	-
อัตราเติบโตต่อปี	-8.56%	-6.24%	0.58%	19.34%	-2.62%	-5.87%	0
2554	680	16,369	20,049	621	154	50,863	-
2555	230	38,418	16,204	488	138	49,860	35,062

ปี	บัตเตอร์ มิลค์	โยเกิร์ต	หางนม(เวย์)	เนยและ ไขมันเนย	เนยแข็ง	นมพร้อม ดื่มยูเอชที	นมชั้น หวาน สูตร แปลง ไขมัน
2556	289	32,342	16,975	675	152	74,493	35,930
2557	311	33,613	14,342	728	223	77,676	41,453
2558	400	44,603	12,127	806	295	84,582	44,240
ค่าเฉลี่ย	382	33,069	15,939	664	192	67,495	39,171
อัตราเติบโตต่อปี	-12.42%	28.48%	-11.81%	6.71%	17.66%	13.56%	8.06%
2559	363	53,302	12,426	937	361	108,547	50,684
2560	167	53,681	22,454	1,576	434	102,939	57,662
2561	270	60,794	7,002	999	539	103,639	51,170
ค่าเฉลี่ย	267	55,926	13,961	1,171	445	105,041	53,172
อัตราเติบโตต่อปี	-13.69%	6.80%	-24.94%	3.30%	22.11%	-2.29%	0.48%

ที่มา : ประมวลผลจาก ข้อมูลสถิติการค้าของกรมศุลกากร(2562)

จากข้อมูลในตารางที่ 15 และ ตารางที่ 16 พบว่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดของไทยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี มีปริมาณเฉลี่ย 164,184 ตัน และมีอัตราเติบโตร้อยละ 12.39 ต่อปี ภายหลังจากการเปิดเขตการค้าเสรี ช่วงแรก ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมเฉลี่ยลดลง เหลือ 165,100 ตัน อัตราหดตัวร้อยละ 7.59 ต่อปี หลังจากนั้น การส่งออกผลิตภัณฑ์นมขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 219,152 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 15.73 ต่อปี และช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 338,697 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.71 ต่อปี โดยผลิตภัณฑ์นมที่ส่งออกสำคัญคือ นมพร้อมดื่มยูเอชที นมเปรี้ยว และโยเกิร์ต โดยการเปลี่ยนแปลงเป็นดังนี้ ปริมาณส่งออกนมพร้อมดื่มก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเฉลี่ยเป็น 14,833 ตัน หลังจากเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกนมพร้อมดื่มเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 53,881 ตัน และในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และระยะที่สาม ปริมาณส่งออกนมพร้อมดื่มปรับเพิ่มขึ้นเป็น 67,495 ตัน และ 105,041 ตัน ตามลำดับ ส่วนการส่งออกนมเปรี้ยว เริ่มมีข้อมูลในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเป็น 10,745 ตัน ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 26,390 ตันในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง อัตราเติบโตร้อยละ 16.33 ต่อปี หลังจากนั้นปริมาณส่งออกเฉลี่ยปรับเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม เป็น 55,661 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 20.34 ต่อปี เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงการส่งออกโยเกิร์ตที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ปริมาณการส่งออกก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเฉลี่ย 10,665 ตัน หลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการส่งออกโยเกิร์ตเพิ่มขึ้นเป็น 12,441 ตันในระยะแรก ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 33,069 ตัน และ 55,926 ตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและระยะที่สามตามลำดับ

จากข้อมูลในตารางที่ 17 และ ตารางที่ 18 ซึ่งแสดงสัดส่วนปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทยไปยังประเทศกลุ่มอาเซียน 9 ประเทศ พบว่า มีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 80 หรือกล่าวได้ว่า กลุ่มอาเซียนเป็นตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย โดยเฉพาะในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ตลาดอาเซียนมีความสำคัญเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากสัดส่วนการส่งออกนมพร้อมดื่มและนมเปรี้ยวซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลักของไทยมีอัตราเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.08 ต่อปี และ ร้อยละ 2.56 ต่อปี ตามลำดับ

ตารางที่ 17 สัดส่วนปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย ชุดที่ 1 ไปกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ร้อยละ

ปี	นมและครีม ไม่เข้มข้น	นมผงขาด มันเนย	นมผงเต็ม มันเนย	นมและครีม เข้มข้น	นมเปรี้ยว	บัตเตอร์ มิลค์
2544	99.44	91.98	85.27	96.28		
2545	99.83	3.76	77.07	97.43		
2546	99.46	0.96	57.42	93.94		
2547	99.85	95.70	99.99	93.24		
ค่าเฉลี่ย	99.65	48.10	79.94	95.22		
อัตราเติบโตต่อปี	0.14%	1.33%	5.45%	-1.06%		
2548	99.74	72.44	99.91	91.43		
2549	99.67	96.05	99.94	95.51		
2550	96.62	97.49	97.43	83.16	98.22	87.48
2551	96.60	90.78	95.48	70.97	97.67	99.99
2552	88.03	51.75	99.01	62.26	98.84	99.99
2553	96.95	98.50	99.90	87.34	99.06	97.25
ค่าเฉลี่ย	96.27	84.50	98.61	81.78	98.45	96.18
อัตราเติบโตต่อปี	-0.57%	6.34%	0.00%	-0.91%	0.28%	3.59%
2554	96.79	95.58	99.81	91.60	99.38	100.00
2555	98.38	99.15	99.82	91.50	95.88	100.00
2556	99.47	94.02	99.77	86.48	88.11	99.69
2557	99.71	83.49	95.92	85.05	80.75	99.72
2558	99.55	45.40	83.64	94.82	75.54	91.45
ค่าเฉลี่ย	98.78	83.53	95.79	89.89	87.93	98.17
อัตราเติบโตต่อปี	0.71%	-16.98%	-4.32%	0.87%	-6.63%	-2.21%

ปี	นมและครีม ไม่เข้มข้น	นมผงขาด มันเนย	นมผงเต็ม มันเนย	นมและครีม เข้มข้น	นมเปรี้ยว	บัตเตอร์ มิลค์
2559	99.54	7.69	98.85	93.54	75.02	94.25
2560	99.61	9.38	94.81	58.51	73.63	99.97
2561	100.00	20.02	99.74	54.94	78.91	100.00
ค่าเฉลี่ย	99.72	12.36	97.80	69.00	75.85	98.07
อัตราเติบโตต่อปี	0.23%	61.37%	0.45%	-23.36%	2.56%	3.00%

ที่มา : ประมวลผลจาก ข้อมูลสถิติการค้าของกรมศุลกากร(2562)

ตารางที่ 18 สัดส่วนปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย ชุดที่ 2 ไปกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ร้อยละ

ปี	โยเกิร์ต	หางนม (เวย์)	เนยและ ไขมันเนย	เนยแข็ง	นมพร้อมดื่ม ยูเอชที	นมข้นหวาน สูตรแปลง ไขมัน
2544	99.39	87.34	69.98	99.90	84.10	
2545	75.12	93.69	22.72	72.88	82.57	
2546	90.01	91.07	97.86	71.23	73.79	
2547	98.74	90.87	97.78	78.04	62.84	
ค่าเฉลี่ย	90.82	90.75	72.08	80.51	75.83	
อัตราเติบโตต่อปี	-0.22%	1.33%	11.79%	-7.90%	-9.26%	
2548	98.72	92.17	95.05	12.93	54.60	
2549	99.22	88.41	99.61	7.83	86.24	
2550	98.33	82.24	74.71	20.58	21.11	
2551	97.75	84.87	73.82	19.16	96.93	
2552	98.10	90.44	97.13	39.28	85.44	
2553	97.76	97.40	99.81	57.47	89.52	
ค่าเฉลี่ย	98.31	89.25	90.02	26.21	72.31	
อัตราเติบโตต่อปี	-0.20%	1.11%	0.98%	34.76%	10.40%	
2554	97.79	91.16	99.57	82.42	86.82	
2555	98.24	97.89	82.37	78.40	84.37	74.01
2556	96.22	98.20	89.46	83.67	63.43	74.78
2557	93.24	94.20	90.65	94.55	77.65	83.07

ปี	โยเกิร์ต	ทางนม (เวย์)	เนยและ ไขมันเนย	เนยแข็ง	นมพร้อมดื่ม ยูเอชที	นมชั้นหวาน สูตรแปลง ไขมัน
2558	93.97	89.53	92.61	85.98	83.16	82.53
ค่าเฉลี่ย	95.89	94.19	90.93	85.01	79.09	78.60
อัตราเติบโตต่อปี	-0.99%	-0.45%	-1.80%	1.06%	-1.07%	3.70%
2559	93.52	83.47	93.38	82.20	88.78	83.26
2560	92.30	91.05	96.82	77.65	98.66	84.50
2561	93.93	80.78	94.20	73.79	98.03	81.26
ค่าเฉลี่ย	93.25	85.10	94.80	77.88	95.16	83.01
อัตราเติบโตต่อปี	0.22%	-1.62%	0.44%	-5.25%	5.08%	-1.21%

ที่มา : ประมวลผลจาก ข้อมูลสถิติการค้าของกรมศุลกากร(2562)

จากข้อมูลในตารางที่ 19 ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทยไปยังตลาดอาเซียน เฉลี่ยเป็น 153,089 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 10.19 ต่อปี หลังเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยปรับลดลงเหลือ 139,068 ตัน อัตราหดตัวร้อยละ 5.02 หลังจากนั้นปริมาณการส่งออกปรับเพิ่มขึ้นเป็น 188,745 ตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ เป็น 292,852 ตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม

นอกจากนั้น ยังพบว่า ปริมาณส่งออกนมพร้อมดื่มของไทยไปยังตลาดอาเซียนในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี เฉลี่ยเป็น 10,719 ตัน ปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากการเปิดเขตการค้าเสรี โดยในช่วงแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเป็น 37,608 ตัน ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 52,826 ตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ เพิ่มเป็น 99,843 ตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ทั้งนี้ช่วงที่สองมีอัตราเติบโตมากที่สุด ร้อยละ 12.34 ต่อปี เช่นเดียวกับการส่งออกนมเปรี้ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเช่นกัน และมีอัตราเติบโตมากที่สุดในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ส่วนการเปลี่ยนแปลงปริมาณส่งออกโยเกิร์ตมีรูปแบบ เช่นเดียวกับการส่งออกนมพร้อมดื่ม ยูเอชที รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 20

ตารางที่ 19 ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย ชุดที่ 1 ไปกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ตัน

ปี	รวม ทั้งหมด	นมและครีม ไม่เข้มข้น	นมผงขาด มันเนย	นมผงเต็มมัน เนย	นมและ ครีมเข้มข้น	นมเปรี้ยว
2544	114,730	8,277	17	947	94,615	-
2545	220,364	20,036	6	915	176,427	-
2546	123,749	21,852	6	1,207	73,037	-
2547	153,515	24,748	326	1,653	85,277	-
ค่าเฉลี่ย	153,089	18,728	89	1,180	107,339	-

ปี	รวมทั้งหมด	นมและครีมไม่เข้มข้น	นมผงขาดมันเนย	นมผงเต็มมันเนย	นมและครีมเข้มข้น	นมเปรี้ยว
อัตราเติบโตต่อปี	10.19%	44.06%	170.02%	20.42%	-3.40%	-
2548	174,154	22,267	817	2,127	79,170	-
2549	163,452	18,442	1,103	3,080	59,520	-
2550	112,465	23,027	1,648	4,520	31,295	15,812
2551	128,783	26,944	667	2,795	22,481	14,201
2552	120,959	20,387	593	2,667	18,031	14,809
2553	134,592	15,465	2,501	2,840	19,472	18,672
ค่าเฉลี่ย	139,068	21,089	1,221	3,005	38,328	10,582
อัตราเติบโตต่อปี	-5.02%	-7.03%	25.09%	5.95%	-24.46%	5.70%
2554	143,909	15,011	2,534	3,916	20,247	22,333
2555	162,585	14,325	906	3,190	13,846	7,959
2556	184,194	18,142	659	2,764	18,255	21,450
2557	212,986	21,633	660	1,684	19,413	28,810
2558	240,052	23,454	855	933	22,738	31,086
ค่าเฉลี่ย	188,745	18,513	1,123	2,497	18,900	22,328
อัตราเติบโตต่อปี	13.65%	11.80%	-23.78%	-30.13%	2.94%	8.62%
2559	279,332	26,093	625	691	17,155	34,461
2560	300,731	29,089	922	444	7,837	40,142
2561	298,494	29,831	2,529	784	5,298	52,496
ค่าเฉลี่ย	292,852	28,337	1,359	639	10,097	42,367
อัตราเติบโตต่อปี	3.37%	6.92%	101.20%	6.52%	-44.42%	23.42%

ที่มา : ประมวลผลจาก ข้อมูลสถิติการค้าของกรมศุลกากร(2562)

ตารางที่ 20 ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทย ชุดที่ 2 ไปกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. 2544-2561

หน่วย : ตัน

ปี	แบตเตอรี่ มิลค์	โยเกิร์ต	หางนม(เวย์)	เนยและ ไขมันเนย	เนยแข็ง	นมพร้อม ดื่ม ยูเอชที	นมขึ้น หวานสูตร แปลง ไขมัน
2544	-	8,617	1,589	12	19	1,160	-
2545	-	6,757	2,376	23	38	13,786	-
2546	-	10,358	3,171	580	35	13,504	-
2547	-	13,320	13,603	81	81	14,425	-
ค่าเฉลี่ย	-	9,763	5,185	174	43	10,719	
อัตราเติบโตต่อปี	0	15.63%	104.55%	91.42%	60.69%	131.70%	
2548	-	16,534	16,916	95	11	36,217	-
2549	-	17,660	9,731	238	29	53,648	-
2550	1,421	11,861	10,332	173	29	12,348	-
2551	334	7,619	11,239	197	24	42,284	-
2552	942	7,953	18,018	253	41	37,265	-
2553	1,208	11,863	18,404	242	44	43,882	
ค่าเฉลี่ย	651	12,248	14,107	200	29	37,608	-
อัตราเติบโตต่อปี	-5.28%	-6.42%	1.70%	20.51%	31.23%	3.91%	0
2554	680	16,008	18,276	619	127	44,159	
2555	230	37,740	15,863	402	108	42,067	25,950
2556	288	31,120	16,669	604	127	47,247	26,868
2557	310	31,339	13,510	660	211	60,318	34,437
2558	366	41,912	10,857	746	254	70,337	36,513
ค่าเฉลี่ย	375	31,624	15,035	606	165	52,826	30,942
อัตราเติบโตต่อปี	-4.35%	27.20%	-12.21%	4.79%	18.91%	12.34%	12.06%
2559	342	49,849	10,371	875	297	96,372	42,201
2560	167	49,546	20,443	1,526	337	101,555	48,722
2561	270	57,107	5,656	941	397	101,602	41,582

ปี	บัตเตอร์ มิลค์	โยเกิร์ต	หางนม(เวย์)	เนยและ ไขมันเนย	เนยแข็ง	นมพร้อม ดื่ม ยูเอชที	นมชั้น หวานสูตร แปลง ไขมัน
ค่าเฉลี่ย	260	52,168	12,157	1,114	344	99,843	44,168
อัตราเติบโตต่อปี	-11.09%	7.03%	-26.15%	3.75%	15.69%	2.68%	-0.74%

ที่มา : ประมวลผลจาก ข้อมูลสถิติการค้าของกรมศุลกากร(2562)

สถานะเศรษฐกิจระดับฟาร์มโคนมของไทย

ในการวิเคราะห์สถานะทางเศรษฐกิจระดับฟาร์มโคนม เป็นการศึกษาข้อมูลต้นทุนการผลิตน้ำนมโคเฉลี่ยระดับฟาร์ม รวมทั้งราคาน้ำนมโคเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ และปริมาณผลผลิตน้ำนมโค โดยนำมาจัดทำดัชนีรายได้สุทธิจากการจำหน่ายน้ำนมโคของเกษตรกรไทย เพื่อเปรียบเทียบรายได้สุทธิที่เกิดขึ้นว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นปีแรกที่เปิดเขตการค้าเสรี นอกจากนี้ยังวิเคราะห์จาก ค่าสัดส่วนราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรขายได้ต่อราคาอาหารสัตว์(Milk Feed Price Ratio) เพื่อดูความสามารถของรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายน้ำนมโค 1 กิโลกรัมในการซื้ออาหารชั้นสำหรับเลี้ยงแม่โครีดนม

จากข้อมูลในตารางที่ 21 พบว่า ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ต้นทุนการผลิตน้ำนมโค มีค่าเฉลี่ยกิโลกรัมละ 8.23 บาท และ ราคาน้ำนมโคเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ มีค่าเฉลี่ยกิโลกรัมละ 11.34 บาท หลังจากเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ต้นทุนการผลิตน้ำนมโคมีค่าเฉลี่ยเป็นกิโลกรัมละ 11.98 บาท และราคาน้ำนมที่เกษตรกรขายได้มีค่าเฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.65 บาท ซึ่งในช่วงนี้ ต้นทุนการผลิตและราคาน้ำนมที่เกษตรกรขายได้มีอัตราเติบโตร้อยละ 8.22 ต่อปี และ ร้อยละ 6.08 ต่อปี ตามลำดับ หลังจากเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและระยะที่สาม ต้นทุนการผลิตน้ำนมเฉลี่ยเป็นกิโลกรัมละ 14.78 บาท และ 14.42 บาท อัตราหดตัวร้อยละ 0.28 และร้อยละ 1.78 ตามลำดับ ในขณะที่ราคาที่เกษตรกรขายได้ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 17.03 บาท และ 17.93 บาท อัตราเติบโตร้อยละ 1.47 ต่อปี และ ร้อยละ 0.90 ต่อปี ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ต้นทุนการผลิต ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้น้ำนมโคของไทย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ต้นทุนการผลิตน้ำนมโคเฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)	ราคาน้ำนมโคเฉลี่ยที่เกษตรกรขาย ได้(บาท/กิโลกรัม)
2544	8.00	11.33
2545	8.20	11.34
2546	8.23	11.33
2547	8.51	11.38
ค่าเฉลี่ย	8.23	11.34
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	2.11	0.14
2548	9.16	11.48
2549	10.60	11.50
2550	12.31	12.91

พ.ศ.	ต้นทุนการผลิตน้ำนมโคเฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)	ราคาน้ำนมโคเฉลี่ยที่เกษตรกรขาย ได้(บาท/กิโลกรัม)
2551	13.40	15.00
2552	12.82	15.60
2553	13.59	15.43
ค่าเฉลี่ย	11.98	13.65
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	8.22	6.08
2554	14.33	16.48
2555	14.47	16.93
2556	15.31	17.05
2557	15.62	17.21
2558	14.17	17.47
ค่าเฉลี่ย	14.78	17.03
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	- 0.28	1.47
2559	14.73	17.73
2560	14.31	18.01
2561	14.21	18.05
ค่าเฉลี่ย	14.42	17.93
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-1.78	0.90

ที่มา : ประมวลผลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร(2562)

จากข้อมูลในตารางที่ 22 การทำดัชนีรายได้สุทธิของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมของไทย เริ่มจากการหารรายได้สุทธิซึ่งเกิดจากผลต่างระหว่างต้นทุนการผลิตน้ำนมโคเฉลี่ยกับราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ณ ช่วงเวลาเดียวกัน นำไปคูณกับ ปริมาณผลผลิตน้ำนมโคในช่วงเวลาเดียวกัน ได้ค่ารายได้สุทธิตั้งแต่ปีปัจจุบัน แล้วนำค่าที่ได้ไปเทียบกับรายได้สุทธิรวมในปีฐาน (2548)

ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี 2 ปี ค่าดัชนีรายได้สุทธิ เป็น 125.12 และ 118.19 ซึ่งอธิบายได้ว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีมีรายได้ที่สูงกว่า ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ดัชนีรายได้สุทธิมีความผันผวนตั้งแต่พ.ศ. 2549-2557 กล่าวคือ บางช่วงดัชนีรายได้มีค่าต่ำกว่าปีฐานและบางช่วงดัชนีรายได้สูงกว่าปีฐาน แต่หลังจากปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นไป ดัชนีรายได้สุทธิมีค่าสูงกว่าปีฐานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2560-2561

ตารางที่ 22 ดัชนีรายได้สุทธิจากการจำหน่ายน้ำนมดิบของเกษตรกร

พ.ศ.	ปริมาณผลผลิต น้ำนมโค (ตัน)	รายได้สุทธิเฉลี่ย (บาท/กก.)	รายได้สุทธิตotalปีปัจจุบัน (ล้านบาท)	ดัชนีรายได้สุทธิ
2546	731,922.96	3.10	2,266.52	125.12
2547	746,646.10	2.87	2,141.01	118.19
2548	778,767.55	2.33	1,811.46	100.00
2549	759,893.53	0.90	684.92	37.81
2550	750,778.70	0.60	450.89	24.89
2551	775,866.55	1.60	1,241.11	68.51
2552	882,933.09	2.78	2,456.03	135.58
2553	933,309.95	1.84	1,712.62	94.54
2554	1,001,603.46	2.15	2,148.44	118.60
2555	1,109,284.33	2.46	2,725.14	150.44
2556	1,100,644.85	1.75	1,922.46	106.13
2557	1,114,294.07	1.59	1,770.80	97.76
2558	1,095,610.32	3.30	3,614.60	199.54
2559	1,169,175.86	3.00	3,503.63	193.41
2560	1,168,412.01	3.70	4,321.18	238.55
2561	1,224,594.39	3.84	4,698.36	259.37

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกรมปศุสัตว์และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

นอกจากนั้น การศึกษาครั้งนี้ยังมีการวิเคราะห์สภาวะเศรษฐกิจระดับฟาร์มโคนม เพื่อประเมินรายได้จากการจำหน่ายน้ำนมโคว่าจะสามารถซื้ออาหารชั้นในปริมาณกี่กิโลกรัม หรือ เรียกว่า Milk Feed Price Ratio (MFPR) โดย IFCN อ้างถึงวิธีการคำนวณสัดส่วนราคาน้ำนมต่อต้นทุนอาหารสัตว์ (MFPR) ใน Dairy Report 2018 โดยจัดทำ World Feed Price Indicator ที่คิดจากผลรวมของราคาจากถั่วเหลืองร้อยละ 30 กับ ราคาข้าวโพดร้อยละ 70 และ นำไปหารราคานมที่เกษตรกรขายได้

จากข้อมูลในตารางที่ 23 พบว่า ก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ค่า MFPR เฉลี่ยเป็น 1.69 ซึ่งอธิบายได้ว่า รายได้จากการจำหน่ายน้ำนมโคของเกษตรกร 1 บาท ซื้ออาหารชั้นได้ 1.69 กิโลกรัม ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ค่า MFPR มีค่าเฉลี่ยลดลงเหลือเป็น 1.47 และ 1.44 ในช่วงที่แรกและช่วงที่สอง ตามลำดับ หลังจากนั้นในช่วงเปิดการค้าเสรีระยะที่ 3 ค่าปรับเพิ่มสูงขึ้นเป็น 1.65 ในขณะที่ค่า MFPR มีอัตราหดตัวอย่างมากในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี โดยมีค่าร้อยละ 7.46 ต่อปี ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และ ระยะที่ 3 ค่า MFPR มีอัตราหดตัวลดลงร้อยละ 1.52 ต่อปี ร้อยละ 0.02 ต่อปี และ ร้อยละ 1.69 ต่อปี

การเปลี่ยนแปลงราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และราคาจากถั่วเหลืองเมล็ดนำเข้า พบว่าราคาวัตถุดิบทั้งสองในช่วงก่อนเปิดการค้าเสรี ถูกกว่าราคาฯ ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรี โดยราคาข้าวโพดเลี้ยง

สัตว์เฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.92 บาท ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ระยะแรก ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปรับเพิ่มขึ้นเป็น เฉลี่ยกิโลกรัมละ 7.41 บาท อัตราเดบโตร้อยละ 10.48 ส่วนระยะที่สอง ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นกิโลกรัมละ 9.62 บาท และลงเหลือเฉลี่ยกิโลกรัมละ 8.92 บาทในระยะที่สามของการเปิดเขตการค้าเสรี เช่นเดียวกับราคากากถั่วเหลืองเมล็ดนำเข้าที่มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงราคาเฉลี่ย เพิ่มสูงขึ้น จากเดิมก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ราคากากถั่วเหลืองเฉลี่ยกิโลกรัมละ 11.06 บาท ปรับเพิ่มสูงขึ้นเป็นเฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.79 ในช่วงแรกของการเปิดเขตการค้าเสรี และเพิ่มอย่างต่อเนื่องเป็นเฉลี่ยกิโลกรัมละ 17.13 บาท และกิโลกรัมละ 15.56 บาท

ตารางที่ 23 สัดส่วนราคาน้ำมันดิบที่เกษตรกรขายได้ต่อราคาอาหารสัตว์(Milk Feed Price Ratio) พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (บาท/กก.)	ราคากากถั่วเหลืองเมล็ดนำเข้า (บาท/กก.)	Word Feed Price Indicator	ราคาน้ำมันเฉลี่ย (บาท/กก.)	Milk Feed Price Ratio
2544	4.37	10.51	6.21	11.33	1.82
2545	4.68	9.72	6.19	11.34	1.83
2546	4.94	11.07	6.78	11.33	1.67
2547	5.70	12.96	7.87	11.38	1.45
ค่าเฉลี่ย	4.92	11.06	6.76	11.34	1.69
อัตราเดบโต (ร้อยละ)	9.23	7.22	8.22	0.14	- 7.46
2548	5.50	11.61	7.34	11.48	1.56
2549	6.18	10.57	7.50	11.50	1.53
2550	7.78	12.56	9.22	12.91	1.40
2551	8.90	17.19	11.39	15.00	1.32
2552	7.02	16.50	9.86	15.60	1.58
2553	9.06	14.33	10.64	15.43	1.45
ค่าเฉลี่ย	7.41	13.79	9.32	13.65	1.47
อัตราเดบโต	10.48	4.29	7.72	6.08	- 1.52
2554	9.70	13.58	10.86	16.48	1.52
2555	10.51	18.09	12.78	16.93	1.32
2556	9.32	18.21	11.99	17.05	1.42
2557	9.10	19.40	12.19	17.21	1.41
2558	9.45	16.35	11.52	17.47	1.52
ค่าเฉลี่ย	9.62	17.13	11.87	17.03	1.44
อัตราเดบโต	- 0.63	4.76	1.49	1.47	- 0.02

พ.ศ.	ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (บาท/กก.)	ราคากากถั่วเหลือง เมล็ดนำเข้า (บาท/กก.)	Word Feed Price Indicator	ราคาน้ำนมเฉลี่ย (บาท/กก.)	Milk Feed Price Ratio
2559	8.67	16.34	10.97	17.73	1.62
2560	8.23	14.81	10.20	18.01	1.77
2561	9.85	15.53	11.56	18.05	1.56
ค่าเฉลี่ย	8.92	15.56	10.91	17.93	1.65
อัตราเติบโต	6.60	- 2.49	2.63	0.90	-1.69

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูล สมาคมอาหารสัตว์ไทย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562)

การวิเคราะห์สมดุลการผลิตน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นม

จากแนวคิดการวิเคราะห์สมดุลการผลิตน้ำนมโคของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (Production Supply and Distribution, United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service) อุปทานน้ำนมโคประกอบด้วยปริมาณน้ำนมโคที่ผลิตและปริมาณนำเข้า ด้านอุปสงค์หรือความต้องการบริโภคในประเทศประกอบด้วยการใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภคและการใช้น้ำนมเพื่อแปรรูป ดังนั้นสมดุลการผลิตน้ำนมโคเกิดจาก อุปทานน้ำนมโค เท่ากับ ความต้องการบริโภคในประเทศรวมกับการส่งออก

จากรายงานข้อมูลสมดุลการผลิตน้ำนมโค(Milk Fluid) ของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ โดย นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและหาอัตราเติบโตเฉลี่ยต่อปีในแต่ละช่วงเวลาตามกรอบการศึกษา พบว่า อุปทานน้ำนมโคของออสเตรเลียในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเฉลี่ย 10,875 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 1.52 ต่อปี หลังเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก อุปทานน้ำนมโคของออสเตรเลียลดลงเหลือ 9,754 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 2.17 ต่อปี และเข้าสู่ช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและระยะที่สาม อุปทานน้ำนมโคของออสเตรเลียยังคงลดลงต่อเนื่อง เหลือ 9,715 พันตัน และ 9,420 พันตัน ตามลำดับ จากข้อมูลในตารางที่ 24 พบว่าจำนวนแม่โครีดนมของออสเตรเลียลดลงอย่างต่อเนื่องจากเดิมก่อนเปิดเขตการค้าเสรีมีแม่โครีดนมเฉลี่ย 2,184 พันตัว หลังเปิดเขตการค้าเสรีในระยะแรก จำนวนแม่โครีดนมเฉลี่ยเหลือ 1,771 พันตัว อัตราหดตัวร้อยละ 4.80 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม จำนวนแม่โครีดนมยังคงลดลงเหลือ 1,663 พันตัว และ 1,533 พันตัว ตามลำดับ

ด้านอุปสงค์น้ำนมโคของออสเตรเลียในตารางที่ 25 พบว่า น้ำนมโคที่ผลิตได้ ร้อยละ 70-80 นำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นม เหลือร้อยละ 20-30 บริโภคเป็นนมพร้อมดื่ม โดยปริมาณการใช้น้ำนมเพื่อแปรรูปมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกับอุปทานน้ำนมดิบ กล่าวคือ ปริมาณการใช้น้ำนมเพื่อแปรรูปลดลง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีปริมาณเฉลี่ยเป็น 8,818 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 2.28 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเฉลี่ยลดลงเป็น 7,459 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 3.14 ต่อปี ลดลงต่อเนื่องถึงช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสองและระยะสาม ปริมาณเฉลี่ยเป็น 7,046 พันตัน และ 6,642 พันตัน ตามลำดับ ในขณะที่การใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภคมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จากเดิมช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภคเฉลี่ย 1,972 พันตัน เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 2,217 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.26 หลังจากนั้นปริมาณปรับเพิ่มขึ้นเป็น 2,545 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.75 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ เป็น 2,567 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.36 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม

ตารางที่ 24 อุปทานน้ำนมโค(Milk Fluid) ของออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	แมโครรีด (พันตัว)	ปริมาณน้ำนมโค (พันตัน)	การผลิต (พันตัน)	การนำเข้า (พัน ตัน)	อุปทานน้ำนมโค (พันตัน)
2544	2,281	10,864	10,864	4	10,868
2545	2,369	11,608	11,608	3	11,611
2546	2,050	10,636	10,636	6	10,642
2547	2,036	10,377	10,377	2	10,379
ค่าเฉลี่ย	2,184	10,871	10,871	4	10,875
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	- 3.72	- 1.52	- 1.52	-20.63	- 1.52
2548	2,041	10,429	10,429	3	10,432
2549	1,870	10,395	10,395	3	10,398
2550	1,800	9,500	9,500	6	9,506
2551	1,640	9,500	9,500	6	9,506
2552	1,676	9,326	9,326	7	9,333
2553	1,596	9,339	9,339	11	9,350
ค่าเฉลี่ย	1,771	9,748	9,748	6	9,754
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	- 4.80	- 2.18	- 2.18	29.67	- 2.17
2554	1,589	9,551	9,551	9	9,560
2555	1,700	9,794	9,794	5	9,799
2556	1,688	9,309	9,309	7	9,316
2557	1,647	9,798	9,798	6	9,804
2558	1,689	10,091	10,091	5	10,096
ค่าเฉลี่ย	1,663	9,709	9,709	6	9,715
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	1.54	1.38	1.38	- 3.67	1.37
2559	1,562	9,486	9,486	5	9,491
2560	1,512	9,462	9,462	5	9,467
2561	1,525	9,297	9,297	6	9,303
ค่าเฉลี่ย	1,533	9,415	9,415	5	9,420
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	- 1.19	- 1.00	- 1.00	9.54	- 1.00

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา

ตารางที่ 25 อุปสงค์น้ำนมโค(Milk Fluid) ของออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	การส่งออก (พัน ตัน)	การใช้น้ำนม โคเพื่อบริโภค (พัน ตัน)	การใช้น้ำนม เพื่อแปรรูป (พัน ตัน)	การบริโภคใน ประเทศ (พันตัน)	อุปสงค์น้ำนมโค (พันตัน)
2544	81	1,920	8,867	10,787	10,868
2545	87	1,966	9,558	11,524	11,611
2546	88	1,982	8,572	10,554	10,642
2547	86	2,020	8,273	10,293	10,379
ค่าเฉลี่ย	86	1,972	8,818	10,790	10,875
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	2.02	1.71	-2.28	- 1.55	-1.52
2548	84	2,145	8,203	10,348	10,432
2549	86	2,127	8,185	10,312	10,398
2550	82	2,271	7,153	9,424	9,506
2551	69	2,205	7,232	9,437	9,506
2552	71	2,272	6,990	9,262	9,333
2553	74	2,284	6,992	9,276	9,350
ค่าเฉลี่ย	78	2,217	7,459	9,677	9,754
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	- 2.50	1.26	- 3.14	- 2.16	- 2.17
2554	90	2,422	7,048	9,470	9,560
2555	98	2,511	7,190	9,701	9,799
2556	110	2,494	6,712	9,206	9,316
2557	154	2,600	7,050	9,650	9,804
2558	166	2,700	7,230	9,930	10,096
ค่าเฉลี่ย	124	2,545	7,046	9,591	9,715
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	16.54	2.75	0.64	1.19	1.37
2559	192	2,550	6,749	9,299	9,491
2560	214	2,530	6,723	9,253	9,467
2561	228	2,620	6,455	9,075	9,303
ค่าเฉลี่ย	211	2,567	6,642	9,209	9,420
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	8.97	1.36	-0.20	-1.21	-1.00

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา

สำหรับอุปทานน้ำนมโคของนิวซีแลนด์ ตามข้อมูลในตารางที่ 26 ผลการศึกษาพบว่า อุปทานน้ำนมโคของนิวซีแลนด์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี อุปทานน้ำนมโคเฉลี่ย 14,368 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.74 เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก อุปทานน้ำนมโคเฉลี่ยเพิ่มเป็น 15,953 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.13 ต่อปี หลังจากเข้าสู่ระยะที่สองและสาม อุปทานน้ำนมโคเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็น 20,642 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.29 ต่อปี และ เพิ่มขึ้นเป็น 21,589 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.84 ต่อปี ตามลำดับ

จากจำนวนแม่โครีดนมและปริมาณน้ำนมโคของนิวซีแลนด์ ผลการศึกษาพบว่าในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ความสามารถในการให้น้ำนมของแม่โครีดปรับเพิ่มขึ้น โดยจำนวนแม่โครีดนมในช่วงนี้ลดลงจากช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง แต่ปริมาณน้ำนมปรับเพิ่มขึ้น

สำหรับอุปสงค์น้ำนมโคของนิวซีแลนด์ในตารางที่ 27 พบว่า แตกต่างจากออสเตรเลียกล่าวคือน้ำนมโคใช้เพื่อแปรรูปร้อยละ 98 และใช้เพื่อบริโภคเพียงร้อยละ 2 การเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้น้ำนมเพื่อแปรรูปมีทิศทางเดียวกับอุปทานน้ำนม โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการใช้แปรรูปเป็น 13,907 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.78 ต่อปี หลังเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณการใช้แปรรูปเพิ่มเป็น 15,484 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.22 ต่อปี ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 20,023 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.07 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 20,797 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.85 ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสาม สำหรับการใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภค ปริมาณปรับลดลงในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก เป็น 338 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 3.58 ต่อปี แต่ปรับเพิ่มขึ้นในช่วงที่สอง เป็น 434 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 13.45 และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 498 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.30 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม

ตารางที่ 26 อุปทานน้ำนมโค(Milk Fluid) ของนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	แม่โครีด (พันตัว)	ปริมาณน้ำนมโค (พันตัน)	การผลิต (พันตัน)	การนำเข้า (พัน ตัน)	อุปทานน้ำนมโค (พันตัน)
2544	3,557	13,499	13,499	1	13,500
2545	3,749	14,460	14,460	1	14,461
2546	3,842	14,873	14,873	1	14,874
2547	3,920	14,639	14,639	2	14,641
ค่าเฉลี่ย	3,767	14,368	14,368	1	14,369
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	3.29	2.74	2.74	25.99	2.74
2548	3,970	14,724	14,724	3	14,727
2549	4,100	15,337	15,337	2	15,339
2550	4,163	15,918	15,918	2	15,920
2551	4,200	15,580	15,580	2	15,582
2552	4,597	16,983	16,983	2	16,985
2553	4,680	17,173	17,173	2	17,175

พ.ศ.	แมคโครีต (พันตัว)	ปริมาณน้ำนมโค (พันตัน)	การผลิต (พันตัน)	การนำเข้า (พัน ตัน)	อุปทานน้ำนมโค (พันตัน)
ค่าเฉลี่ย	4,285	15,953	15,953	2	15,955
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	3.35	3.13	3.13	- 7.79	3.12
2554	4,816	18,965	18,965	2	18,967
2555	5,010	20,567	20,567	1	20,568
2556	5,005	20,200	20,200	2	20,202
2557	5,176	21,893	21,893	2	21,895
2558	5,056	21,587	21,587	2	21,589
ค่าเฉลี่ย	5,013	20,642	20,642	2	20,644
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	1.22	3.29	3.29	-	3.29
2559	4,998	21,224	21,224	2	21,226
2560	4,861	21,530	21,530	3	21,533
2561	4,993	22,012	22,012	3	22,015
ค่าเฉลี่ย	4,951	21,589	21,589	3	21,591
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	- 0.05	1.84	1.84	22.47	1.84

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(2562)

ตารางที่ 27 อุปสงค์น้ำนมโค(Milk Fluid) ของนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	การส่งออก (พันตัน)	การใช้น้ำนมโคเพื่อ บริโภค (พันตัน)	การใช้น้ำนมโคเพื่อ แปรรูป (พันตัน)	การใช้เป็น อาหารสัตว์ (พันตัน)	การบริโภคใน ประเทศ (พันตัน)	อุปสงค์น้ำนมโค (พันตัน)
2544	56	355	13,047	42	13,444	13,500
2545	64	355	13,999	43	14,397	14,461
2546	54	360	14,416	44	14,820	14,874
2547	72	360	14,164	45	14,569	14,641
ค่าเฉลี่ย	62	358	13,907	44	14,308	14,369
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	8.74	0.47	2.78	2.33	2.71	2.74
2548	66	360	14,256	45	14,661	14,727
2549	67	360	14,867	45	15,272	15,339
2550	84	360	15,432	44	15,836	15,920

พ.ศ.	การส่งออก (พันตัน)	การใช้น้ำนมโคเพื่อ บริโภค (พันตัน)	การใช้น้ำนมโคเพื่อแปรรูป (พันตัน)	การใช้เป็น อาหารสัตว์ (พันตัน)	การบริโภคใน ประเทศ (พันตัน)	อุปสงค์น้ำนมโค (พันตัน)
2551	102	345	15,090	45	15,480	15,582
2552	76	300	16,559	50	16,909	16,985
2553	123	300	16,702	50	17,052	17,175
ค่าเฉลี่ย	86	338	15,484	47	15,868	15,955
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	13.26	- 3.58	3.22	2.13	3.07	3.12
2554	123	300	18,494	50	18,844	18,967
2555	127	425	19,966	50	20,441	20,568
2556	131	451	19,570	50	20,071	20,202
2557	136	495	21,214	50	21,759	21,895
2558	171	497	20,871	50	21,418	21,589
ค่าเฉลี่ย	138	434	20,023	50	20,507	20,644
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	8.59	13.45	3.07	-	3.25	3.29
2559	242	497	20,437	50	20,984	21,226
2560	212	497	20,754	70	21,321	21,533
2561	245	500	21,200	70	21,770	22,015
ค่าเฉลี่ย	233	498	20,797	63	21,358	21,591
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	0.62	0.30	1.85	18.32	1.86	1.84

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(2562)

สำหรับการศึกษาอุปทานและอุปสงค์น้ำนมโคของไทย รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 28 และ 29 ข้อมูลด้านการผลิตจากกรมปศุสัตว์ ส่วนข้อมูลการนำเข้าและส่งออกจากกรมศุลกากร เป็นการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นมในพิกัด 040120 และนำมาปรับค่า Milk Equivalent ด้วย 0.9 ผลการศึกษาพบว่า อุปทานน้ำนมโคของไทยปรับเปลี่ยนขึ้นต่อเนื่องในอัตราที่แตกต่างกัน โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี อุปทานน้ำนมโคเฉลี่ย 702 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 8.24 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก อุปทานน้ำนมโคเฉลี่ยเพิ่มเป็น 912 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.22 ต่อปี ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็น 1,054 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.77 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และเพิ่มขึ้นเป็น 1,195 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.89 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม

จำนวนแม่โครีดนมของไทยปรับเปลี่ยนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี จำนวนแม่โครีดนมเฉลี่ย 149,038 ตัว อัตราเติบโตร้อยละ 6.16 เมื่อเข้าสู่ช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก จำนวนแม่โครีดนมเพิ่มเป็น 197,885 ตัว อัตราเติบโตร้อยละ 3.31 ต่อปี ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 239,799 ตัว อัตรา

ตัวร้อยละ 0.76 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 263,249 ตัว อัตราเติบโตร้อยละ 8.54 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม

สำหรับอุปสงค์น้ำนมโคของไทย เป็นการใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภคทั้งหมด โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภคเป็น 685 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 7.65 เมื่อเข้าสู่ช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 895 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.42 ต่อปี ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 1,037 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.64 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 1,169 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.79 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ตารางที่ 28 อุปทานน้ำนมโค(Milk Fluid) ของประเทศไทย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	แม่โครีด ¹ (ตัว)	ปริมาณน้ำนมโค ¹ (พันตัน)	การผลิต (พันตัน)	การนำเข้า ² (พันตัน)	อุปทานน้ำนมโค (พันตัน)
2544	137,472	628	628	0	628
2545	142,093	680	680	0	680
2546	152,092	704	704	0	704
2547	164,494	796	796	0	796
ค่าเฉลี่ย	149,038	702	702	0	702
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	6.16	8.24	8.24	6.16	8.24
2548	191,534	833	833	0	833
2549	163,063	893	893	0	893
2550	195,837	957	957	0	957
2551	206,680	861	861	0	861
2552	204,805	951	951	1	952
2553	225,390	976	976	1	977
ค่าเฉลี่ย	197,885	912	912	0	912
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	3.31	3.20	3.20	48.45	3.22
2554	243,089	982	982	1	984
2555	258,030	1,022	1,022	1	1,024
2556	229,899	1,095	1,095	2	1,097
2557	232,149	1,067	1,067	2	1,069
2558	235,829	1,096	1,096	2	1,097
ค่าเฉลี่ย	239,799	1,053	1,053	2	1,054
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-0.76	2.76	2.76	7.40	2.77
2559	240,314	1,169	1,169	2	1,171
2560	266,345	1,196	1,196	2	1,199

พ.ศ.	แม่โครีด ¹ (ตัว)	ปริมาณน้ำนมโค ¹ (พันตัน)	การผลิต (พันตัน)	การนำเข้า ² (พันตัน)	อุปทานน้ำนมโค (พันตัน)
2561	283,089	1,213	1,213	3	1,215
ค่าเฉลี่ย	263,249	1,192	1,192	3	1,195
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	8.54	1.87	1.87	10.93	1.89

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกรมปศุสัตว์(1) และกรมศุลกากร(2) (2562)

ตารางที่ 29 อุปสงค์น้ำนมโค(Milk Fluid) ของประเทศไทย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	การส่งออก ¹ (พันตัน)	การใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภค ² (พันตัน)	การบริโภคในประเทศ (พันตัน)	อุปสงค์น้ำนมโค (พันตัน)
2544	7	620	620	628
2545	18	662	662	680
2546	20	684	684	704
2547	22	774	774	796
ค่าเฉลี่ย	17	685	685	702
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	43.87	7.65	7.65	8.24
2548	20	813	813	833
2549	17	876	876	893
2550	21	935	935	957
2551	25	836	836	861
2552	21	931	931	952
2553	14	962	962	977
ค่าเฉลี่ย	20	892	892	912
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-6.50	3.42	3.42	3.22
2554	14	970	970	984
2555	13	1,010	1,010	1,024
2556	16	1,080	1,080	1,097
2557	20	1,050	1,050	1,069
2558	21	1,076	1,076	1,097
ค่าเฉลี่ย	17	1,037	1,037	1,054
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	11.02	2.64	2.64	2.77
2559	24	1,147	1,147	1,171

พ.ศ.	การส่งออก ¹ (พันตัน)	การใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภค ² (พันตัน)	การบริโภคในประเทศ (พันตัน)	อุปสงค์น้ำนมโค (พันตัน)
2560	26	1,172	1,172	1,199
2561	27	1,189	1,189	1,215
ค่าเฉลี่ย	26	1,169	1,169	1,195
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	6.68	1.79	1.79	1.89

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกรมศุลกากร(1) และ กรมปศุสัตว์(2) (2562)

จากรายงานข้อมูลสมดุผลการผลิตการบริโภคผลิตภัณฑ์นม (Dairy product) ซึ่งประกอบด้วย เนย เนยแข็ง นมผงขาดมันเนยและนมผงเต็มมันเนย ของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา) ในการศึกษาครั้งนี้เลือกนมผงขาดมันเนยและนมผงเต็มมันเนยเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์นมสำคัญที่ไทยมีความต้องการนำเข้า นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและหาอัตราเติบโตเฉลี่ยต่อปีในแต่ละช่วงเวลา ตามกรอบการศึกษา รายละเอียดตามข้อมูลในตารางต่อไปนี้

ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณการผลิตนมผงเต็มมันเนยของออสเตรเลียลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อุปทานนมผงเต็มมันเนยลดลง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี อุปทานนมผงเต็มมันเนยเป็น 222 พันตัน อัตราเติบโตเพียงร้อยละ 0.91 เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก อุปทานลดลงเหลือ 195 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 4.95 ต่อปี ลดลงต่อเนื่องเป็น 162 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 9.70 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และลดลงเหลือ 111 พันตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ตามข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 30

สำหรับอุปสงค์นมผงเต็มมันเนยที่ประกอบด้วย ปริมาณส่งออก ปริมาณบริโภคในประเทศ และปริมาณสินค้าคงเหลือ โดยปริมาณส่งออกมีสัดส่วนมากที่สุด การส่งออกนมผงเต็มมันเนยของออสเตรเลียลดลงเริ่มจากช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเป็น 178 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 1.86 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกลดลงเหลือ 134 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 6.51 ต่อปี ลดลงต่อเนื่องเป็น 65 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 13.48 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และลดลงเหลือ 60 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 11.36 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ตามข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 32

ตารางที่ 30 อุปทานนมผงเต็มมันเนย(Whole Milk Powder) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
2544	6	205	7	218
2545	10	239	3	252
2546	15	170	7	192
2547	25	187	12	224
ค่าเฉลี่ย	14	200	7	222
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	60.91	- 3.02	19.68	0.91

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
2548	28	189	15	232
2549	49	152	13	214
2550	34	135	11	180
2551	23	142	13	178
2552	40	137	8	185
2553	24	147	9	180
ค่าเฉลี่ย	33	150	12	195
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	- 3.04	- 4.90	- 9.71	- 4.95
2554	33	148	13	194
2555	48	120	9	177
2556	35	120	8	163
2557	32	105	9	146
2558	33	85	11	129
ค่าเฉลี่ย	36	116	10	162
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-	- 12.95	- 4.09	- 9.70
2559	34	56	16	106
2560	6	77	28	111
2561	24	63	28	115
ค่าเฉลี่ย	21	65	24	111
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	- 5.98	6.07	32.29	4.16

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (2562)

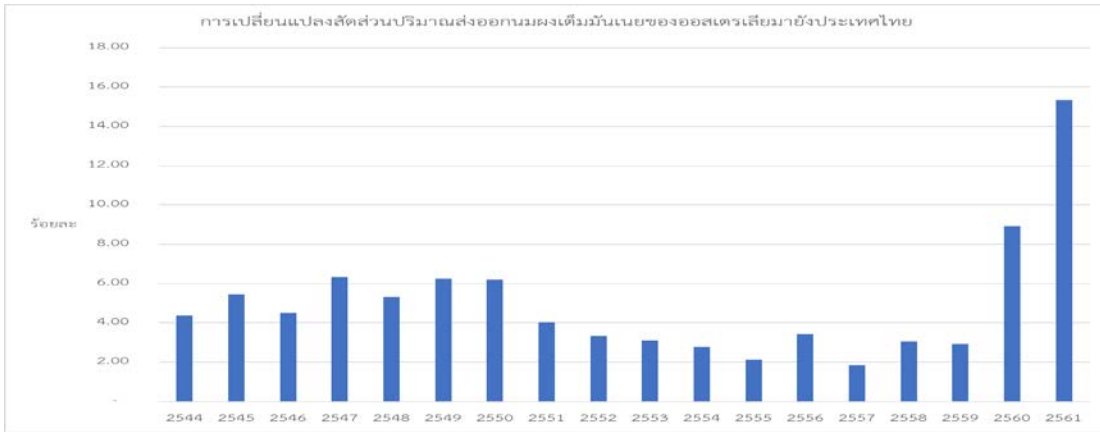
ตารางที่ 31 อุปสงค์นมผงเต็มมันเนย(Whole Milk Powder) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภคใน ประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ทั้งหมด (พันตัน)
2544	183	25	208	10	218
2545	213	24	237	15	252
2546	142	25	167	25	192

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภคใน ประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ทั้งหมด (พันตัน)
2547	173	23	196	28	224
ค่าเฉลี่ย	178	24	202	20	222
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-1.86	-2.74	-1.96	40.95	0.91
2548	161	22	183	49	232
2549	153	27	180	34	214
2550	130	27	157	23	180
2551	111	27	138	40	178
2552	133	28	161	24	185
2553	115	32	147	33	180
ค่าเฉลี่ย	134	27	161	34	195
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-6.51	7.78	-4.29	-7.60	-4.95
2554	116	30	146	48	194
2555	109	33	142	35	177
2556	96	35	131	32	163
2557	81	32	113	33	146
2558	65	30	95	34	129
ค่าเฉลี่ย	93	32	125	36	162
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-13.48	-	-10.19	-8.26	-9.70
2559	70	30	100	6	106
2560	55	32	87	24	111
2561	55	35	90	25	115
ค่าเฉลี่ย	60	32	92	18	111
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-11.36	8.01	-5.13	104.12	4.16

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (2562)

จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้านมผงเต็มมันเนยจากออสเตรเลียในลำดับที่ 2 รองจากประเทศจีน โดยมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณการค้าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544-2561 ตามรูปภาพที่ 5

ภาพที่ 5 สัดส่วนปริมาณส่งออกนมผงเต็มมันเนยของออสเตรเลียมายังประเทศไทย
ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูล TRADEMAP

สำหรับอุปทานนมผงขาดมันเนยของออสเตรเลีย ตามข้อมูลในตารางที่ 32 พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงลดลงในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก โดยช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี อุปทานนมผงขาดมันเนยเป็น 250 พันตัน อัตราहतตัวร้อยละ 7.63 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก อุปทานนมผงขาดมันเนยเป็น 233 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.18 ต่อปี หลังจากนั้นอุปทานปรับเพิ่มขึ้นเป็น 301 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 5.45 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และลดลงเหลือ 273 พันตัน อัตราहतตัวร้อยละ 5.52 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม

จากข้อมูลในตารางที่ 33 อุปสงค์นมผงขาดมันเนยของออสเตรเลีย ประกอบด้วย ปริมาณส่งออก ปริมาณบริโภคในประเทศ และ ปริมาณสินค้าคงเหลือ โดยปริมาณส่งออกมีสัดส่วนมากที่สุด และมีการเปลี่ยนแปลงลดลง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเฉลี่ย 207 พันตัน อัตราहतตัวร้อยละ 4.98 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยลดลงเหลือ 155 พันตัน อัตราहतตัวร้อยละ 1.31 และปรับเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม ในขณะที่ปริมาณสินค้าคงเหลือในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและระยะที่สาม เพิ่มขึ้นในแต่ละปี จากเดิมก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณสินค้าคงเหลือเฉลี่ย 12 พันตัน เพิ่มเป็น 64 พันตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง

ตารางที่ 32 อุปทานนมผงขาดมันเนย(Skim Milk Powder) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
2544	2	265	2	269
2545	18	261	3	282
2546	16	215	4	235
2547	7	203	2	212

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
ค่าเฉลี่ย	11	236	3	250
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	51.83	-8.50	-	-7.63
2548	5	206	4	215
2549	39	221	5	265
2550	38	205	4	247
2551	30	177	4	211
2552	42	185	4	231
2553	14	209	5	228
ค่าเฉลี่ย	28	201	4	233
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	22.87	0.29	4.56	1.18
2554	40	230	5	275
2555	67	235	3	305
2556	61	208	5	274
2557	75	228	6	309
2558	64	266	10	340
ค่าเฉลี่ย	61	233	6	301
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	12.47	3.70	18.92	5.45
2559	54	238	6	298
2560	60	187	8	255
2561	52	201	13	266
ค่าเฉลี่ย	55	209	9	273
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-1.87	-8.10	47.20	-5.52

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (2562)

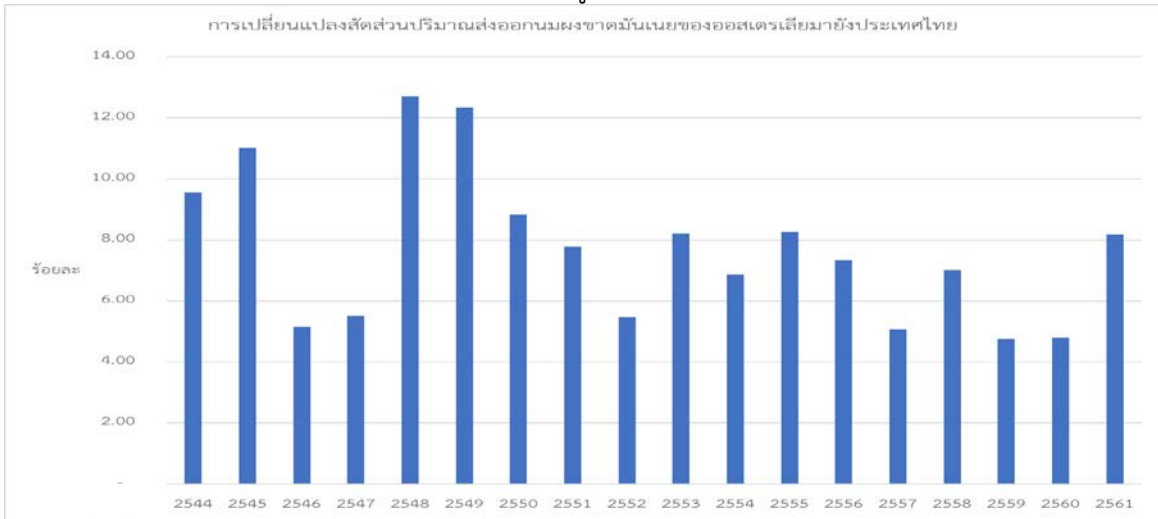
ตารางที่ 33 อุปสงค์นมผงขาดมันเนย(Skim Milk Powder) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภคใน ประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ทั้งหมด (พันตัน)
2544	218	33	251	18	269
2545	231	35	266	16	282

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภคใน ประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ทั้งหมด (พันตัน)
2546	193	35	228	7	235
2547	187	20	207	5	212
ค่าเฉลี่ย	207	31	238	12	250
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-4.98	-15.37	-6.22	-34.75	-7.63
2548	141	35	176	39	215
2549	189	38	227	38	265
2550	175	42	217	30	247
2551	126	43	169	42	211
2552	167	50	217	14	231
2553	132	56	188	40	228
ค่าเฉลี่ย	155	44	199	34	233
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-1.31	9.86	1.33	0.51	1.18
2554	140	68	208	67	275
2555	168	76	244	61	305
2556	119	80	199	75	274
2557	164	81	245	64	309
2558	201	85	286	54	340
ค่าเฉลี่ย	158	78	236	64	301
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	9.46	5.74	8.29	-5.25	5.45
2559	163	75	238	60	298
2560	157	46	203	52	255
2561	155	48	203	63	266
ค่าเฉลี่ย	158	56	215	58	273
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-2.48	-20.00	-7.65	2.47	-5.52

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(2562)

จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้านมผงขาดมันเนยจากออสเตรเลียในลำดับที่ 4 รองจากประเทศจีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณการค้าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544-2561 ตามรูปภาพที่ 6

ภาพที่ 6 สัดส่วนปริมาณส่งออกนมผงขาดมันเนยของออสเตรเลียมายังประเทศไทย

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูล TRADEMAP

จากข้อมูลในตารางที่ 34 แสดงอุปทานนมผงเต็มมันเนยของประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า อุปทานมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณเฉลี่ย 642 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 6.55 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 817 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 9.12 เพิ่มขึ้นเป็น 1,467 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 5.56 ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง และ เพิ่มขึ้นเป็น 1,532 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.23 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสาม

สำหรับอุปสงค์นมผงเต็มมันเนยของนิวซีแลนด์ จากข้อมูลในตารางที่ 35 พบว่าปริมาณส่งออกมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ในทิศทางเดียวกับอุปทาน โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเฉลี่ย 575 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 7.59 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 714 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 10.16 ต่อปี การส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 1,298 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 5.59 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง และ ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 1,352 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.93 ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสาม

ตารางที่ 34 อุปทานนมผงเต็มมันเนย(Whole Milk Powder) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
2544	51	520	1	572
2545	66	540	2	608
2546	78	615	2	695
2547	56	635	1	692
ค่าเฉลี่ย	63	578	2	642
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	3.17	6.89	-	6.55

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
2548	62	615	1	678
2549	92	640	2	734
2550	88	672	1	761
2551	80	677	1	758
2552	150	768	1	919
2553	100	947	2	1049
ค่าเฉลี่ย	95	720	1	817
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	10.03	9.02	14.87	9.12
2554	99.00	1,162.00	1.00	1,262.00
2555	150	1273	1	1424
2556	161	1300	1	1462
2557	157	1460	1	1618
2558	180	1380	7	1567
ค่าเฉลี่ย	149	1,315	2	1,467
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	16.12	4.39	62.66	5.56
2559	169	1320	4	1493
2560	131	1380	2	1513
2561	149	1440	2	1591
ค่าเฉลี่ย	150	1,380	3	1,532
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-6.10	4.45	-29.29	3.23

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(2562)

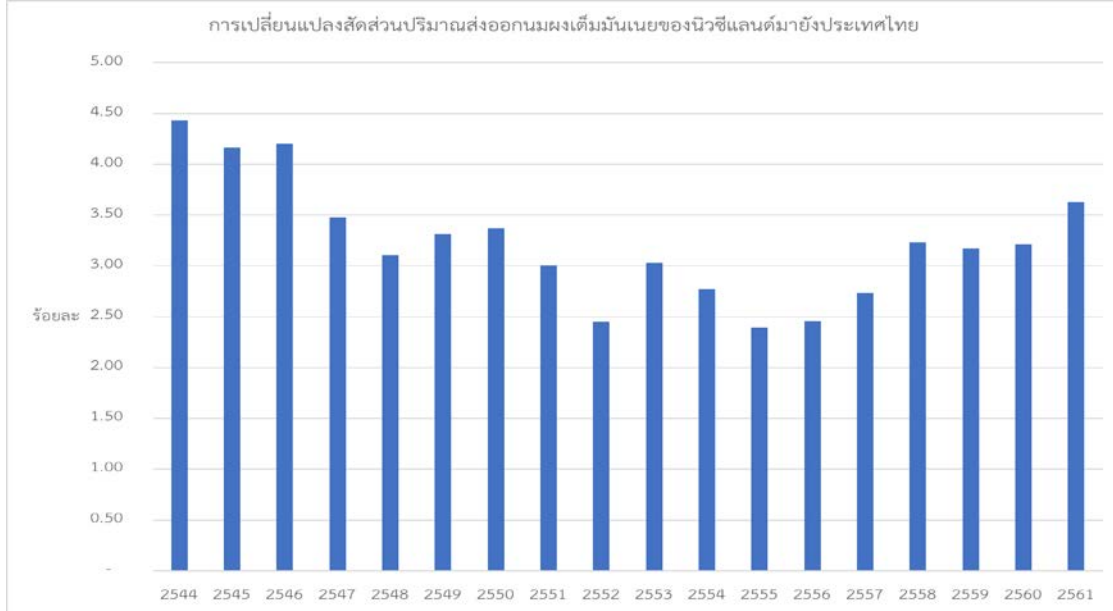
ตารางที่ 35 อุปสงค์นมผงเต็มมันเนย(Whole Milk Powder) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
2544	505	1	506	66	572
2545	529	1	530	78	608
2546	638	1	639	56	695
2547	629	1	630	62	692

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
ค่าเฉลี่ย	575	1	576	66	642
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	7.59	-	7.58	-2.06	6.55
2548	585	1	586	92	678
2549	645	1	646	88	734
2550	680	1	681	80	761
2551	607	1	608	150	758
2552	818	1	819	100	919
2553	949	1	950	99	1049
ค่าเฉลี่ย	714	1	715	102	817
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	10.16	-	10.15	1.48	9.12
2554	1,110.00	2.00	1,112.00	150.00	1,262.00
2555	1261	2	1263	161	1424
2556	1291	14	1305	157	1462
2557	1423	15	1438	180	1618
2558	1380	18	1398	169	1567
ค่าเฉลี่ย	1,293	10	1,303	163	1,467
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	5.59	73.21	5.89	3.03	5.56
2559	1344	18	1362	131	1493
2560	1342	22	1364	149	1513
2561	1369	22	1391	200	1591
ค่าเฉลี่ย	1,352	21	1,372	160	1,532
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	0.93	10.55	1.06	23.56	3.23

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(2562)

จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้านมผงเต็มมันเนยจาก นิวซีแลนด์ลำดับที่ 6 รองจากประเทศจีน อัลจีเรีย สหรัฐอาหรับเอมิเรต ศรีลังกา บังคลาเทศ ตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณการค้าของไทยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544-2561 ตามรูปภาพที่ 7

ภาพที่ 7 สัดส่วนปริมาณส่งออกนมผงเต็มมันเนยของนิวซีแลนด์มายังประเทศไทย

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูล TRADEMAP

จากข้อมูลในตารางที่ 36 แสดงอุปทานนมผงขาดมันเนยของนิวซีแลนด์ ซึ่งน้อยกว่านมผงเต็มมันเนย มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเหมือนกันแต่อัตราเปลี่ยนแปลงน้อยกว่า ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณอุปทานนมผงขาดมันเนยเฉลี่ย 328 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.22 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 368 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.96 ต่อปี เพิ่มขึ้นเป็น 478 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 5.95 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง และเพิ่มขึ้นเป็น 490 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 3.84 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสาม

สำหรับอุปสงค์นมผงขาดมันเนย ตามข้อมูลในตารางที่ 37 พบว่า ปริมาณการส่งออกก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเป็น 268 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 4.67 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเพิ่มเป็น 302 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 9.19 ต่อปี ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 388 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.22 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสองและปรับเพิ่มเป็น 401 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 10.21 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสาม

ตารางที่ 36 อุปทานนมผงขาดมันเนย(Skim Milk Powder) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
2544	71	227	1	299
2545	76	295	0	371
2546	50	291	1	342
2547	50	250	1	301

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
ค่าเฉลี่ย	62	266	1	328
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-11.03	3.27	-	0.22
2548	46	280	1	327
2549	101	264	1	366
2550	45	300	1	346
2551	60	252	1	313
2552	70	385	4	459
2553	50	344	3	397
ค่าเฉลี่ย	62	304	2	368
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	1.68	4.20	24.57	3.96
2554	51.00	366.00	2.00	419.00
2555	54	404	5	463
2556	70	404	5	479
2557	83	415	4	502
2558	113	410	5	528
ค่าเฉลี่ย	74	400	4	478
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	22.00	2.88	25.74	5.95
2559	110	405	3	518
2560	69	402	2	473
2561	67	410	2	479
ค่าเฉลี่ย	82	406	2	490
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-21.96	0.62	-18.35	-3.84

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(2562)

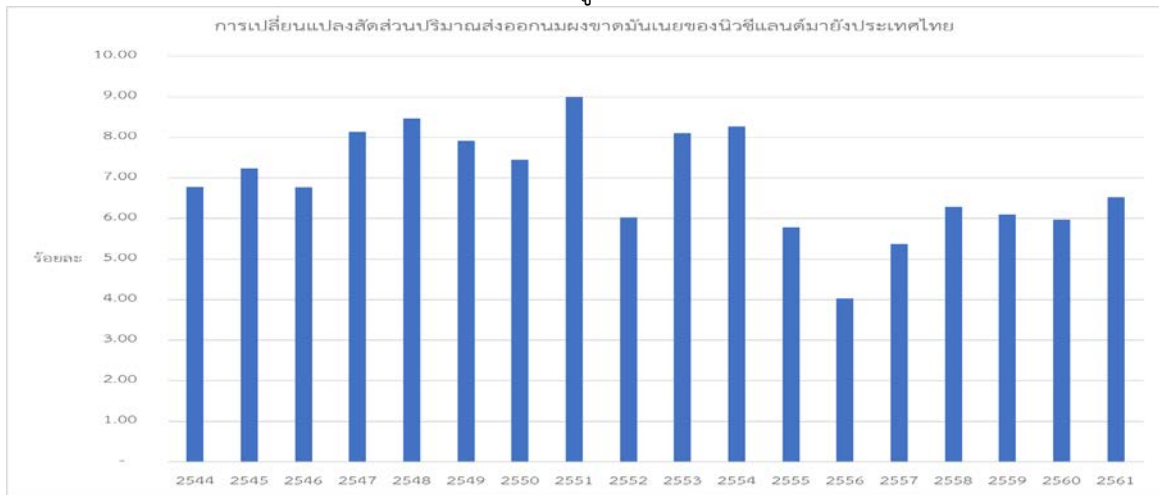
ตารางที่ 37 อุปสงค์นมผงขาดมันเนย(Skim Milk Powder) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
2544	218	5	223	76	299
2545	316	5	321	50	371
2546	287	5	292	50	342
2547	250	5	255	46	301
ค่าเฉลี่ย	268	5	273	56	328
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	4.67	-	4.57	-15.41	0.22
2548	221	5	226	101	327
2549	316	5	321	45	366
2550	281	5	286	60	346
2551	242	1	243	70	313
2552	408	1	409	50	459
2553	343	3	346	51	397
ค่าเฉลี่ย	302	3	305	63	368
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	9.19	-9.71	8.89	-12.77	3.96
2554	362.00	3.00	365.00	54.00	419.00
2555	390	3	393	70	463
2556	392	4	396	83	479
2557	383	6	389	113	502
2558	411	7	418	110	528
ค่าเฉลี่ย	388	5	392	86	478
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	3.22	23.59	3.45	19.47	5.95
2559	444	5	449	69	518
2560	401	5	406	67	473
2561	358	5	363	116	479

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
ค่าเฉลี่ย	401	5	406	84	490
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-10.21	-	-10.09	29.66	-3.84

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(2562)

จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้ามผงชาดมันเนยจากนิวซีแลนด์ลำดับที่ 4 รองจากประเทศจีน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณการค้าของไทยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544-2561 ตามรูปภาพที่ 8

ภาพที่ 8 สัดส่วนปริมาณส่งออกนมผงชาดมันเนยของนิวซีแลนด์มายังประเทศไทย

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูล TRADEMAP

จากข้อมูลในตารางที่ 38 พบว่า อุปทานเนยของออสเตรเลียในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณเฉลี่ยเป็น 170 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 8.39 ต่อปี เมื่อเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเฉลี่ยลดลงเหลือ 146 พันตัน หลังจากนั้น ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 186 พันตัน และ 222 พันตัน ตามลำดับ ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงลดลง แต่ ปริมาณนำเข้าเนยของออสเตรเลีย ปรับเพิ่มขึ้นทดแทนการผลิตที่ลดลง

สำหรับอุปสงค์เนยของออสเตรเลีย จากข้อมูลตารางที่ 39 พบว่า ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี การส่งออกเป็นอุปสงค์ส่วนใหญ่ แต่หลังจากนั้น สัดส่วนอุปสงค์เนยของออสเตรเลียเปลี่ยนแปลงไป โดยการบริโภคในประเทศมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากเดิมที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 30 เพิ่มเป็น ร้อยละ 75 โดยปริมาณส่งออกเฉลี่ยก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเป็น 108 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 15.20 ต่อปี และเมื่อเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยลดลงเหลือ 73 พันตัน หลังจากนั้นปริมาณส่งออกเฉลี่ยปรับลดลง เหลือ 25 พันตัน และ 21 พันตัน ตามลำดับ ในขณะที่ปริมาณการบริโภคในประเทศปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณบริโภคในประเทศเฉลี่ยเป็น 57 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.70 ต่อปี หลังเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณบริโภคเฉลี่ยเพิ่มเป็น 63 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.35 และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 86 พันตัน และ 111 พันตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ สองและสาม ตามลำดับ

ตารางที่ 38 อุปทานเนย(Butter) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
2544	14	160	12	186
2545	6	164	7	177
2546	2	163	7	172
2547	2	132	9	143
ค่าเฉลี่ย	6	155	9	170
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-47.72	-6.21	-9.14	-8.39
2548	8	131	10	149
2549	14	129	10	153
2550	9	117	13	139
2551	4	111	20	135
2552	13	118	18	149
2553	2	132	19	153
ค่าเฉลี่ย	8	123	15	146
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-24.21	0.15	13.70	0.53
2554	22	121	19	162
2555	42	119	21	182
2556	46	117	21	184
2557	49	125	23	197
2558	64	120	22	206
ค่าเฉลี่ย	45	120	21	186
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	30.60	-0.21	3.73	6.19
2559	77	110	30	217
2560	85	103	35	223
2561	92	93	42	227
ค่าเฉลี่ย	85	102	36	222
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	9.31	-8.05	18.32	2.28

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(2562)

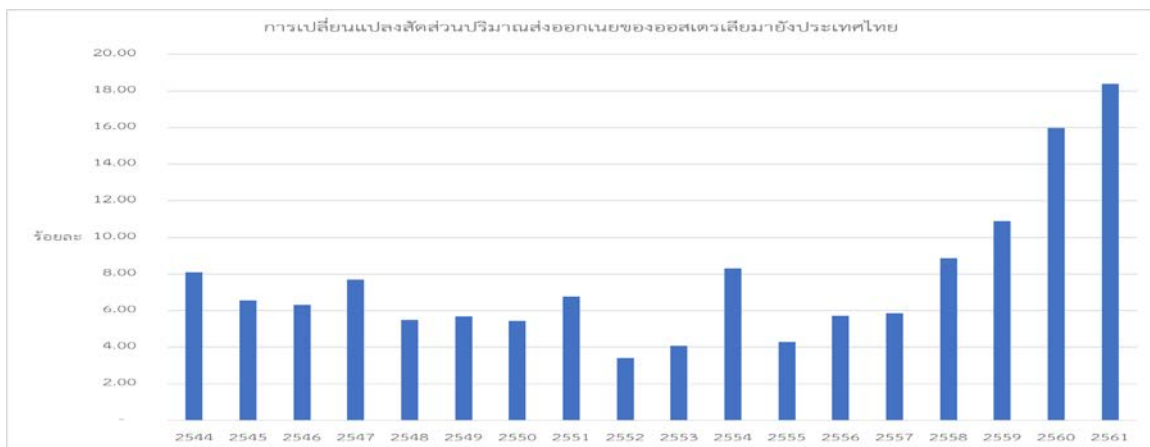
ตารางที่ 39 อุปสงค์เนย(Butter) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
2544	123	57	180	6	186
2545	125	50	175	2	177
2546	110	60	170	2	172
2547	75	60	135	8	143
ค่าเฉลี่ย	108	57	165	5	170
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-15.20	1.72	-9.14	10.06	-8.39
2548	70	65	135	14	149
2549	82	62	144	9	153
2550	80	55	135	4	139
2551	58	64	122	13	135
2552	87	60	147	2	149
2553	58	73	131	22	153
ค่าเฉลี่ย	73	63	136	11	146
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-3.69	2.35	-0.60	9.46	0.53
2554	42	78	120	42	162
2555	54	82	136	46	182
2556	50	85	135	49	184
2557	44	89	133	64	197
2558	35	94	129	77	206
ค่าเฉลี่ย	45	86	131	56	186
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-4.46	4.78	1.82	16.36	6.19
2559	30	102	132	85	217
2560	16	115	131	92	223
2561	17	117	134	93	227

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
ค่าเฉลี่ย	21	111	132	90	222
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-24.72	7.10	0.75	4.60	2.28

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(2562)

จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าเนยจากออสเตรเลียลำดับที่ 1 โดยมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณการค้าของไทยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544-2561 ตามรูปภาพที่ 9

ภาพที่ 9 สัดส่วนปริมาณส่งออกเนยของออสเตรเลียมายังประเทศไทย

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูล TRADEMAP

จากข้อมูลในตารางที่ 40 พบว่า อุปทานเนยของนิวซีแลนด์ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีปริมาณเฉลี่ยเป็น 454 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 0.23 ต่อปี เมื่อเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 473 พันตัน หลังจากนั้น ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 592 พันตัน และ 616 พันตัน ตามลำดับ ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และชดเชยในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง

สำหรับอุปสงค์เนยของนิวซีแลนด์ ในข้อมูลตารางที่ 41 พบว่า ปริมาณการส่งออกเป็นร้อยละ 90 ของอุปสงค์เนยทั้งหมด ปริมาณการส่งออกเฉลี่ยในแต่ละช่วงปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและชะลอตัวลงในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง โดยก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเป็น 368 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.87 ต่อปี และเมื่อเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 406 พันตัน หลังจากนั้นปริมาณส่งออกเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 515 พันตัน และ ลดลงเหลือ 510 พันตัน

ตารางที่ 40 อุปทานเนย(Butter) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
2544	72	362	-	434
2545	92	400	1	493
2546	51	405	-	456
2547	41	390	-	431
ค่าเฉลี่ย	64	389		454
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-17.11	2.51		-0.23
2548	52	381	2	435
2549	71	415	1	487
2550	40	413	2	455
2551	23	413	1	437
2552	65	482	1	548
2553	36	441	1	478
ค่าเฉลี่ย	48	424	1	473
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-7.09	2.97	-12.94	1.90
2554	29	487	1	517
2555	48	527	-	575
2556	48	535	1	584
2557	54	580	1	635
2558	53	594	1	648
ค่าเฉลี่ย	46	545	1	592
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	16.27	5.09	-	5.81
2559	72	570	2	644
2560	62	525	1	588
2561	84	530	1	615
ค่าเฉลี่ย	73	542	1	616
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	8.01	-3.57	-29.29	-2.28

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา(2562)

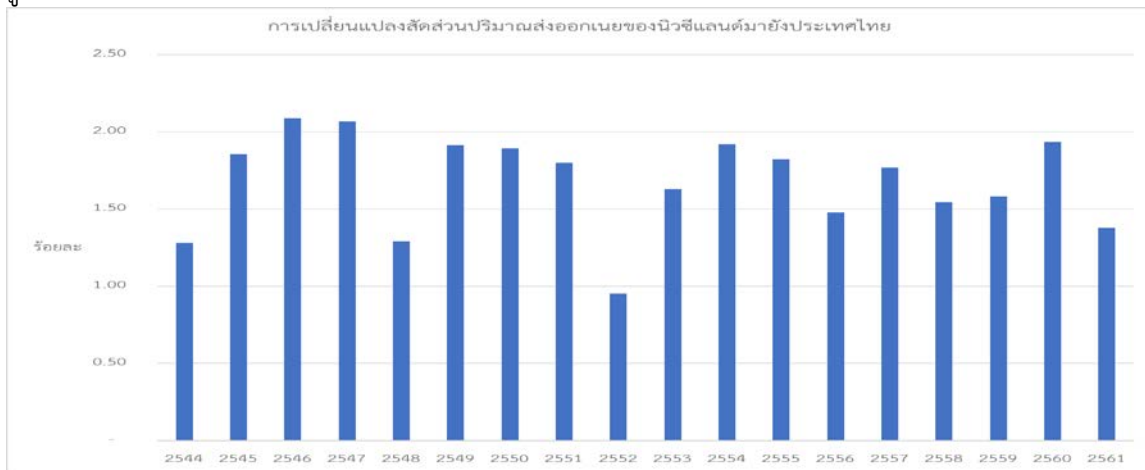
ตารางที่ 41 อุปสงค์เนย(Butter) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
2544	315	27	342	92	434
2545	416	26	442	51	493
2546	389	26	415	41	456
2547	353	26	379	52	431
ค่าเฉลี่ย	368	26	395	59	454
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	3.87	-1.25	3.48	-17.32	-0.23
2548	338	26	364	71	435
2549	421	26	447	40	487
2550	406	26	432	23	455
2551	351	21	372	65	437
2552	492	20	512	36	548
2553	429	20	449	29	478
ค่าเฉลี่ย	406	23	429	44	473
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	4.88	-5.11	4.29	-16.40	1.90
2554	449	20	469	48	517
2555	506	21	527	48	575
2556	508	22	530	54	584
2557	560	22	582	53	635
2558	552	24	576	72	648
ค่าเฉลี่ย	515	22	537	55	592
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	5.30	4.66	5.27	10.67	5.81
2559	554	28	582	62	644
2560	476	28	504	84	588
2561	501	28	529	86	615

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
ค่าเฉลี่ย	510	28	538	77	616
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-4.90	-	-4.66	17.78	-2.28

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (2562)

จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าเนยจากนิวซีแลนด์ ลำดับที่ 20 ทั้งนี้เนยส่วนใหญ่ของนิวซีแลนด์ถูกส่งออกไปยังประเทศ จีน ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ เป็นลำดับที่ 1-3 ตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณการค้าของไทยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544-2561 ตามรูปภาพที่ 10

ภาพที่ 10 สัดส่วนปริมาณส่งออกเนยของนิวซีแลนด์มายังประเทศไทย

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูล TRADEMAP

จากข้อมูลในตารางที่ 42 พบว่า อุปทานเนยแข็งของออสเตรเลียในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณเฉลี่ยเป็น 496 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.76 ต่อปี เมื่อเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเฉลี่ยลดลงเหลือ 445 พันตัน หลังจากนั้น ปริมาณเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 484 พันตัน และ 506 พันตัน ตามลำดับ ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงลดลงและเพิ่มการนำเข้าในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

สำหรับอุปสงค์เนยแข็งของออสเตรเลีย ในข้อมูลตารางที่ 43 พบว่า ปริมาณการส่งออกปรับสัดส่วนลงจากเดิมก่อนเข้าสู่เขตการค้าเสรี สัดส่วนเป็นร้อยละ 50 หลังจากเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะที่สอง และสาม สัดส่วนการส่งออกลดลงเหลือร้อยละ 40 โดยก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเนยแข็งเฉลี่ยเป็น 214 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 1.08 ต่อปี และเมื่อเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยลดลงเหลือ 193 พันตัน และ 163 พันตัน ตามลำดับ และ ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 170 พันตัน ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม

ตารางที่ 42 อุปทานเนยแข็ง(Cheese) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
2544	65	374	43	482
2545	58	413	45	516
2546	73	368	51	492
2547	55	389	49	493
ค่าเฉลี่ย	63	386	47	496
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-5.42	1.32	4.45	0.76
2548	51	375	49	475
2549	25	362	61	448
2550	21	345	68	434
2551	17	344	70	431
2552	15	341	65	421
2553	39	343	76	458
ค่าเฉลี่ย	28	352	65	445
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-5.22	-1.77	9.18	-0.73
2554	68	337	72	477
2555	74	352	75	501
2556	93	318	69	480
2557	65	328	80	473
2558	57	343	89	489
ค่าเฉลี่ย	71	336	77	484
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-4.32	0.44	5.44	0.62
2559	48	344	99	491
2560	49	348	116	513
2561	51	366	98	515
ค่าเฉลี่ย	49	353	104	506
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	3.08	3.15	-0.51	2.41

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา

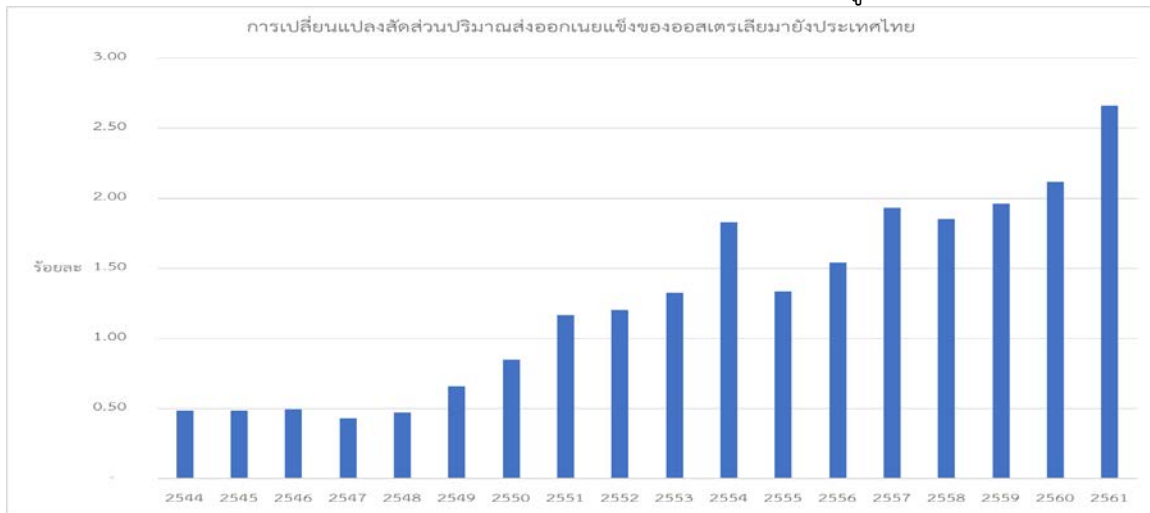
ตารางที่ 43 อุปสงค์เนยแข็ง(Cheese) ของประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
2544	219	205	424	58	482
2545	218	225	443	73	516
2546	207	230	437	55	492
2547	212	230	442	51	493
ค่าเฉลี่ย	214	223	437	59	496
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-1.08	3.91	1.40	-4.20	0.76
2548	227	223	450	25	475
2549	202	225	427	21	448
2550	202	215	417	17	434
2551	202	214	416	15	431
2552	162	220	382	39	421
2553	160	230	390	68	458
ค่าเฉลี่ย	193	221	414	31	445
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-6.76	0.62	-2.82	22.16	-0.73
2554	168	235	403	74	477
2555	163	245	408	93	501
2556	163	252	415	65	480
2557	151	265	416	57	473
2558	171	270	441	48	489
ค่าเฉลี่ย	163	253	417	67	484
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	0.44	3.53	2.28	-10.26	0.62
2559	167	275	442	49	491
2560	171	291	462	51	513
2561	172	293	465	50	515

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
ค่าเฉลี่ย	170	286	456	50	506
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	1.49	3.22	2.57	1.02	2.41

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา

จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าเนยแข็งจากออสเตรเลียลำดับที่ 7 รองจากประเทศ ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณการค้าของไทยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544-2561 ตามรูปภาพที่ 11

ภาพที่ 11 สัดส่วนปริมาณส่งออกเนยแข็งของออสเตรเลียมายังประเทศไทย

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูล TRADEMAP

จากข้อมูลในตารางที่ 44 พบว่า อุปทานเนยแข็งของนิวซีแลนด์ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีปริมาณเฉลี่ยเป็น 355 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.10 ต่อปี เมื่อเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเฉลี่ยลดลงเหลือ 351 พันตัน หลังจากนั้น ปริมาณเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 383 พันตัน และ 432 พันตัน ตามลำดับ ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกับอุปทานเนยแข็ง กล่าวคือ ปรับลดลง จาก 304 พันตัน เป็น 299 พันตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 324 พันตัน และ 377 พันตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสองและสาม ตามลำดับ

สำหรับอุปสงค์เนยแข็งของนิวซีแลนด์ ในข้อมูลตารางที่ 45 พบว่า ปริมาณการส่งออกเป็นร้อยละ 90 ของอุปสงค์ทั้งหมด และสัดส่วนการส่งออกลดลงเล็กน้อย เหลือร้อยละ 88 ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเป็น 280 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 0.36 ต่อปี และเมื่อเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยลดลงเหลือ 279 พันตัน และ ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 288 พันตัน และ 340 พันตัน ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม ตามลำดับ

ตารางที่ 44 อุปทานเนยแข็ง(Cheese) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณสินค้าต้นปี (พันตัน)	ปริมาณผลิต (พันตัน)	ปริมาณนำเข้า (พันตัน)	อุปทานทั้งหมด (พันตัน)
2544	46	298	2	346
2545	43	320	2	365
2546	59	301	2	362
2547	49	295	3	347
ค่าเฉลี่ย	49	304	2	355
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	2.13	-0.34	14.47	0.10
2548	42	307	5	354
2549	63	292	4	359
2550	32	331	6	369
2551	32	288	4	324
2552	55	308	6	369
2553	55	268	6	329
ค่าเฉลี่ย	47	299	5	351
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	5.54	-2.68	3.71	-1.45
2554	40	300	5	345
2555	62	328	5	395
2556	50	311	5	366
2557	50	325	7	382
2558	64	355	8	427
ค่าเฉลี่ย	53	324	6	383
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	12.47	4.30	12.47	5.48
2559	59	360	10	429
2560	32	386	11	429
2561	40	385	12	437
ค่าเฉลี่ย	44	377	11	432
อัตราเติบโต(ร้อยละ)	-17.66	3.41	9.54	0.93

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา

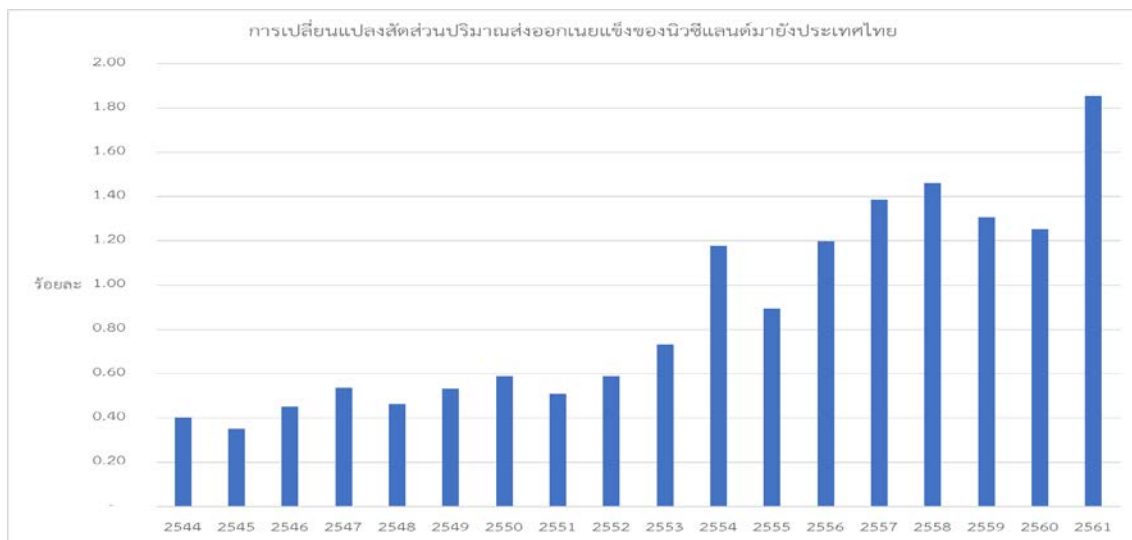
ตารางที่ 45 อุปสงค์เนยแข็ง(Cheese) ของประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2544-2561

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
2544	280	23	303	43	346
2545	278	28	306	59	365
2546	285	28	313	49	362
2547	277	28	305	42	347
ค่าเฉลี่ย	280	27	307	48	355
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-0.36	6.78	0.22	-0.78	0.10
2548	263	28	291	63	354
2549	299	28	327	32	359
2550	309	28	337	32	369
2551	247	22	269	55	324
2552	290	24	314	55	369
2553	265	24	289	40	329
ค่าเฉลี่ย	279	26	305	46	351
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	0.15	-3.04	-0.14	-8.68	-1.45
2554	253	30	283	62	345
2555	306	39	345	50	395
2556	277	39	316	50	366
2557	278	40	318	64	382
2558	327	41	368	59	427
ค่าเฉลี่ย	288	38	326	57	383
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	6.62	8.12	6.79	-1.23	5.48
2559	355	42	397	32	429
2560	343	46	389	40	429
2561	322	48	370	67	437

พ.ศ.	ปริมาณส่งออก (พันตัน)	ปริมาณบริโภค ในประเทศ (พันตัน)	ปริมาณการใช้ ทั้งหมด (พันตัน)	ปริมาณสินค้า คงเหลือ (พันตัน)	อุปสงค์ ทั้งหมด (พันตัน)
ค่าเฉลี่ย	340	45	385	46	432
อัตราเติบโต (ร้อยละ)	-4.76	6.90	-3.46	44.70	0.93

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา

จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าเนยแข็งจากนิวซีแลนด์ ลำดับที่ 13 ทั้งนี้นิวซีแลนด์ส่งออกเนยแข็งไปยังประเทศ ญี่ปุ่น จีน และออสเตรเลีย เป็นลำดับที่ 1-3 ตามลำดับ โดยการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณการค้าของไทยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544-2561 ตามรูปภาพที่ 12

ภาพที่ 12 สัดส่วนปริมาณส่งออกเนยแข็งของนิวซีแลนด์มายังประเทศไทย

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูล TRADEMAP

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายและ ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากนโยบายการเปิดตลาดสินค้าโคนมและผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ ภายใต้สมมติฐานที่กำหนดว่าการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ ส่งผลกระทบต่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต สามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจอย่างมั่นคง และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น การวิเคราะห์เริ่มจากศึกษารูปแบบการเปิดตลาดภายใต้ข้อตกลงการบริหารจัดการการเปิดตลาดโดยภาครัฐ พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามที่กำหนดในกรอบแนวคิดการศึกษา โดยกำหนดกรอบเวลาซึ่งใช้ปีที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราอากรภายใต้ข้อตกลงเป็นเกณฑ์ในการแบ่งช่วงเวลาเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น 4 ช่วงคือ ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี (พ.ศ. 2544-2547) ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก (พ.ศ. 2548-2553) ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง (พ.ศ. 2554-2558) และ ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม (พ.ศ. 2559-2561) รวมทั้งการวิเคราะห์สมดุลงการผลิตการตลาดและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ผลการวิเคราะห์สรุปดังนี้

1. การบริหารการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมไทยภายใต้เขตการค้าเสรี

การเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมไทยภายใต้เขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ไทย-นิวซีแลนด์ มีรูปแบบแตกต่างกัน

ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA : Thailand Australia Free Trade Agreement) กำหนด 7 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) ยกเว้นอัตราอากร 2) ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 5 จนเป็น 0 ในปี พ.ศ. 2552 3) ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 24 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2553 4) ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 20 และ ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2558 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) 5) ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 จนเป็น 0 ในปี 2563 6) ทอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) และ 7) กำหนดอัตราอากรสำหรับสินค้าในระบบโควตาภาษี (Tariff Quota) โดยกำหนดปริมาณให้แก่ออสเตรเลียเป็นการเฉพาะร้อยละ 10 ของปริมาณที่ผูกพันไว้ภายใต้องค์การการค้าโลก และเพิ่มโควตาทุกๆ 5 ปี ร่วมกับการทอยลดอัตราอากรนำเข้า ปีละ 1 เปอร์เซ็นต์ จนเป็น 0 ในปีพ.ศ. 2568 และอัตราภาษีนอกโควตาต่ำกว่าที่ผูกพันกับ WTO ร้อยละ 10

ภายใต้ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP) กำหนดรูปแบบการเปิดตลาด ทั้งหมด 10 รูปแบบ ได้แก่ 1) ยกเว้นอัตราอากร 2) คงอัตราอากรร้อยละ 5 และลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2551 3) คงอัตราอากรร้อยละ 5 จนถึงปี 2550 หลังจากนั้นลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 3 ในปี 2551 และลดอัตราอากรเป็น

ร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2552 4)ทยอยลดอัตราอากรจากร้อยละ 24 ในปี 2549 เหลือ ร้อยละ 18 ในปี 2549-2550 หลังจากนั้นลดลงเหลือร้อยละ 12 ในปี 2551 เหลือร้อยละ 6 ในปี 2552 และลดอัตราอากรเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2553 5)ทยอยลดอัตราอากรในอัตราร้อยละ 10 ต่อปี จากเดิมเก็บอัตราร้อยละ 20 และ ร้อยละ 30 จนเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2558 6)ทยอยลดอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ปีละ 1 เปอร์เซ็นต์จากร้อยละ 20 จนเป็น 0 ในปี 2568 เก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก 7)คงอัตราอากรสำหรับสินค้าโควตาภาษี (Tariff Quota) ร้อยละ 25 ตั้งแต่ปี 2549 ถึงปี 2567 และลดเป็น 0 ในปี 2568 เก็บอัตราอากรในโควตาเท่ากับที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก และ เก็บอัตราอากรนอกโควตาร้อยละ 90 ของอัตราอากรนอกโควตาที่เรียกเก็บตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก 8)ทยอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 18 เหลือ ร้อยละ 12 ร้อยละ 6 และ เป็น 0 ในปี 2553 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) 9)ทยอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 20 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2553 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard) 10)ทยอยลดอัตราอากรนำเข้า จากร้อยละ 30 ร้อยละ 15 จนเป็น 0 ในปี 2563 ร่วมกับมาตรการปกป้องพิเศษ (SSG : Special Safeguard)

หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปิดตลาดสินค้าผลิตภัณฑ์นม ประกอบด้วย

1.กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ออกประกาศกระทรวงการคลังเรื่องการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศออสเตรเลีย และ ประเทศนิวซีแลนด์ตามกรอบระยะเวลาในข้อตกลงเขตการค้าเสรี แบ่งบัญชีอัตราอากรเป็น 4 ประเภทคือ 1) บัญชีอัตราอากรรายการสินค้าที่ยกเว้นอัตราอากร 2) บัญชีอัตราอากรสินค้าที่ลดอัตราอากร 3)บัญชีอัตราอากรสินค้าภายใต้ระบบโควตาภาษี(Tariff Quota) 4) บัญชีอัตราอากรสินค้าที่ใช้มาตรการปกป้องพิเศษ(SSG:Special Safeguard) พร้อมบัญชีปริมาณนำเข้าท้ายประกาศ โดยตั้งแต่เปิดเขตการค้าเสรี จนถึง พ.ศ. 2561 มีการออกประกาศฯ ดังกล่าวข้างต้น สำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากออสเตรเลีย จำนวน 4 ฉบับ และ สำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากนิวซีแลนด์ จำนวน 5 ฉบับ สำคัญในประกาศ นอกจากแสดงบัญชีอัตราอากรรายสินค้า ยังกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการต้องยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย 1) เอกสารรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า 2)หนังสือรับรองการได้รับสิทธิชำระภาษีตามความตกลง สำหรับภาษีในโควตา ออกโดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ 3) หนังสือรับรองการได้รับสิทธิชำระภาษีตามความตกลง สำหรับภาษีนอกโควตาที่ออกโดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

2. กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ออกระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าในระบบโควตาภาษีที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศออสเตรเลีย และ ประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไขการออกหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมด หรือ บางส่วนตามความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ ซึ่งได้รับการจัดสรรปริมาณนำเข้า ผ่านการพิจารณาความเห็นชอบจากคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม(Milk Board)

2. ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมภายหลังความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ไทย-นิวซีแลนด์

ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดจำนวน 10 ชนิด ประกอบด้วย 1) นมและครีมไม่เข้มข้น 2) นมผงขาดมันเนย 3)นมผงเต็มมันเนย 4)นมและครีมเข้มข้น 5)นมเปรี้ยว 6)บัตเตอร์มิลค์

7)โยเกิร์ต 8)หางนม(เวย์) 9)เนยและไขมันเนย 10)เนยแข็ง ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์ทั้งหมดเพิ่มขึ้น จากช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยเป็น 180,050 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 4.88 ต่อปี เมื่อเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยลดลงเหลือ 175,073 ตัน อัตราหดตัวร้อยละ 3.27 ต่อปี หลังจากนั้นปริมาณนำเข้าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 214,414 ตัน และ 238,944 ตัน ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์นมที่ประเทศไทยนำเข้ามากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ นมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย และ หางนม(เวย์) โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้านมผงขาดมันเนยเฉลี่ย 69,242 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 4.96 ต่อปี หลังการเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณนำเข้านมผงขาดมันเนยเฉลี่ยลดลงเหลือ 60,713 ตัน และอัตราหดตัวร้อยละ 3.13 ต่อปี หลังจากนั้นปริมาณนำเข้าเฉลี่ยปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็น 66,311 ตัน และ 63,203 ตัน ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ สาม ตามลำดับ หรือมีอัตราเติบโต ร้อยละ 6.51 และ 7.09 ตามลำดับ การนำเข้านมผงเต็มมันเนยมีรูปแบบการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับนมผงขาดมันเนย กล่าวคือ ปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้น ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยเป็น 30,885 ตัน และ ลดลงในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก เป็น 28,313 ตัน หลังจากนั้นปริมาณนำเข้าเฉลี่ยปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เป็น 43,287 ตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง

ประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์เป็นแหล่งนำเข้าผลิตภัณฑ์นมที่สำคัญของไทย สัดส่วนปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากทั้งสองประเทศรวมกันเป็นร้อยละ 50 ของปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด โดยสัดส่วนการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจากนิวซีแลนด์ตั้งแต่ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีถึงช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จากเดิมร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 40 ของปริมาณนำเข้าทั้งหมด ในขณะที่สัดส่วนปริมาณนำเข้าจากออสเตรเลียมีการเปลี่ยนแปลงลดลง จากเดิมร้อยละ 25 เป็นร้อยละ 15 ของปริมาณนำเข้าทั้งหมด

ผลิตภัณฑ์นมของออสเตรเลียที่ไทยนำเข้า 2 ลำดับแรก คือ นมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย โดยปริมาณนำเข้านมผงขาดมันเนยเฉลี่ยช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเป็น 16,423 ตัน อัตราหดตัวร้อยละ 21.71 ต่อปี ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้าลดลง ในช่วงแรกเฉลี่ยเป็น 13,864 ตัน ช่วงที่สองเฉลี่ยเป็น 11,296 ตัน และ ช่วงที่สาม เป็น 9,204 ตัน โดยราคานำเข้าเฉลี่ย(c.i.f.) นมผงขาดมันเนยจากออสเตรเลีย มีแนวโน้ม(trend) เพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้ปริมาณนำเข้าลดลง ในขณะที่ปริมาณนำเข้านมผงเต็มมันเนยมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เป็นทิศทางเดียว กล่าวคือ ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้น แต่ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ในช่วงแรกต่อเนื่องถึงช่วงที่สอง ปริมาณนำเข้าลดลง หลังจากนั้น ปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้น โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับการเคลื่อนไหวราคานำเข้านมผงเต็มมันเนย ซึ่งในระยะที่สองของการเปิดเขตการค้าเสรี ราคาปรับลดลง ส่งผลให้ปริมาณนำเข้าปรับเพิ่มขึ้น

ผลิตภัณฑ์นมของนิวซีแลนด์ที่ไทยนำเข้า 2 ลำดับแรกคือ นมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย โดยปริมาณนำเข้านมผงขาดมันเนยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเฉลี่ย 18,120 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 12.04 ต่อปี ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรีช่วงแรก ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 24,094 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 6.86 ต่อปี หลังจากนั้นในช่วงที่สอง ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยลดลงเหลือ 23,427 ตัน อัตราหดตัวร้อยละ 0.65 ต่อปี และในช่วงที่สาม ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 25,268 ตัน เนื่องจากราคานำเข้าปรับลดลง สำหรับปริมาณนำเข้านมผงเต็มมันเนยก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเฉลี่ย 15,541 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 16.24 ภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 16,679 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.00 ต่อปี หลังจากนั้นในช่วงที่สอง ปริมาณนำเข้าเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 25,326 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ

12.87 ต่อปี และช่วงที่สาม เป็น 37,626 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 28.34 ต่อปี ทั้งนี้ราคานำเข้านมผงเต็มมันเนยจากนิวซีแลนด์ หลังจากปี พ.ศ. 2554 ต่ำกว่าราคานำเข้าจากออสเตรเลีย

3. การผลิตน้ำนมโคและการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมของไทย

ปริมาณการผลิตน้ำนมโคของประเทศไทยปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณเฉลี่ย 701,785 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 8.24 ภายหลังการเปิดเขตการค้าเสรี ช่วงแรก ปริมาณการผลิตน้ำนมโคเฉลี่ยปรับเปลี่ยนเป็น 911,783 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.20 ต่อปี และในช่วงที่สองและสาม ปริมาณการผลิตเฉลี่ยยังคงปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง เป็น 1,052,604 ตัน และ 1,192,420 ตัน ตามลำดับ เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเพิ่มจำนวนแม่รีดนม จากในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี จำนวนเฉลี่ยแม่โครีดนมเป็น 149,038 ตัว อัตราเติบโตร้อยละ 6.16 ต่อปี หลังจากเข้าสู่เขตการค้าเสรี ช่วงแรก จำนวนเฉลี่ยแม่โครีดนมเป็น 197,885 ตัว อัตราเติบโตร้อยละ 3.31 ต่อปี เข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง จำนวนเฉลี่ยแม่โครีดนมเพิ่มขึ้น 239,799 ตัว และระยะที่สาม จำนวนเฉลี่ยแม่โครีดนมปรับเปลี่ยนเป็น 263,249 ตัว อัตราขยายตัวร้อยละ 8.54 ต่อปี

การศึกษาการใช้ประโยชน์น้ำนมโคของไทยในภาคอุตสาหกรรม ใช้ข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ที่รายงานข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม แสดงการผลิต การใช้ประโยชน์ สินค้าคงคลัง สินค้าอุตสาหกรรม แบ่งกลุ่มตามมาตรฐาน TSIC 2009 ในส่วนผลิตภัณฑ์นม พบการรายงานข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม 3 รายการ คือ นมพร้อมดื่ม(รหัส 10501) ไอศกรีม (รหัส 10503) และ นมเปรี้ยว (รหัส 10504) ผลการศึกษาพบว่า

1.ผลิตภัณฑ์นมที่ผลิตในประเทศไทย มีการเติบโตที่สูงในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี โดยปริมาณการผลิตมีอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 40.21 ต่อปี เนื่องจากปี 2547 เกิดการยกระดับการผลิตอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม จากเดิมปีละ 200,000 ตัน เป็น 600,000 ตัน ซึ่งปริมาณการผลิตร้อยละ 91.97 นำไปบริโภคภายในประเทศ หลังเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรี อัตราเติบโตของปริมาณการผลิตยังคงเพิ่มขึ้น แต่ เพิ่มขึ้นในอัตราที่ช้าลง โดยช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณการผลิตมีอัตราเติบโตร้อยละ 5.87 ต่อปี หลังจากนั้น ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ ระยะที่สาม ปริมาณการผลิตมีอัตราเติบโตร้อยละ 3.69 และ ร้อยละ 2.57 ต่อปี ตามลำดับ สำหรับปริมาณการส่งออกภายหลังเปิดเขตการค้าเสรี พบว่าช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 2 ปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์นมมีการเติบโตสูงที่สุดร้อยละ 15.03 ส่วนการบริโภคในประเทศมีอัตราเติบโตเช่นเดียวกับการผลิต

2.นมพร้อมดื่มซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์นมที่ผลิตมากที่สุด ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยปีละ 204,810 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 59.69 ต่อปี เป็นการผลิตเพื่อบริโภคในประเทศร้อยละ 90 และส่งออกร้อยละ 7 ปริมาณการส่งออกในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีมีการเติบโตอย่างมาก จากการขยายตัวของการผลิตในปี 2547 สัดส่วนผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มสำหรับบริโภคในประเทศมีอัตราหดตัวลดลงร้อยละ 5.31 ต่อปี ภายหลังเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่มมีการเติบโตเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง กล่าวคือ ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.17 ต่อปี และในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ สาม ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.90 และ ร้อยละ 5.62 ต่อปี ตามลำดับ ส่วนปริมาณการบริโภคนมพร้อมดื่มในประเทศมีการเติบโตในทำนองเดียวกับการผลิต กล่าวคือ ปริมาณการบริโภคในประเทศช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี เติบโตร้อยละ 51.21 และ ภายหลังการเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการบริโภคนมเติบโตเพิ่มขึ้นโดยเติบโตในอัตราที่ลดลง ช่วงเปิดเขต

การค้ำเสี้อายุแรก ปริมาณการบริโภคนมพร้อมดื่มเต็บโตร้อยละ 11.36 ต่อปี และในช่วงเปิดการค้ำเสี้อายุที่ 2 และ 3 ปริมาณการบริโภค เต็บโตร้อยละ 6.44 และ ร้อยละ 2.63 ตามลำดับ สำหรับการส่งออกนมพร้อมดื่มพบว่า ช่วงเปิดเขตการค้ำเสี้อายุแรก ปริมาณการส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 53,881 ตัน อัตราหดตัวร้อยละ 5.87 และหลังจากนั้น ในช่วงเปิดเขตการค้ำเสี้อายุที่สอง ปริมาณการส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 67,495 ตัน อัตราเต็บโตร้อยละ 13.56 ต่อปี และในช่วงเปิดเขตการค้ำเสี้อายุที่สาม ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 105,041 ตัน

3.ปริมาณการผลิตไอศกรีมเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้ำเสี้อายุ ปริมาณการผลิตเฉลี่ย 49,965 ตัน อัตราเต็บโตร้อยละ 13.34 ต่อปี หลังจากนั้นปริมาณการผลิตไอศกรีมปรับตัวเพิ่มขึ้นในอัตราลดลง จากช่วงเปิดเขตการค้ำเสี้อายุแรก ปริมาณการผลิตเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 97,317 ตัน อัตราเต็บโตร้อยละ 7.09 ต่อปี ช่วงที่สองปริมาณการผลิตเฉลี่ยเป็น 140,084 ตัน อัตราเต็บโตร้อยละ 3.36 ต่อปี และ ช่วงที่สามปริมาณการผลิตเฉลี่ยเป็น 144,014 ตัน อัตราเต็บโตร้อยละ 0.66 ต่อปี สำหรับการบริโภคมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน ปริมาณการส่งออกไอศกรีมเพิ่มขึ้น โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้ำเสี้อายุ ปริมาณการส่งออกเต็บโตร้อยละ 18.13 ต่อปี และภายหลังจากเปิดเขตการค้ำเสี้อายุ ปริมาณการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในช่วงเปิดเขตการค้ำเสี้อายุที่สอง ปริมาณส่งออกเต็บโตร้อยละ 31.18 จากข้อมูลกรมศุลกากรพบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยส่งออกไอศกรีมไปยังประเทศมาเลเซียมากที่สุด

4.การผลิตนมเปรี้ยวเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2546 จากปริมาณการผลิตปีละ 44,000 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 235,000 ตัน ในปี 2547 และหลังเข้าสู่การเปิดเขตการค้ำเสี้อายุ ปริมาณการผลิตนมเปรี้ยวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง โดยในช่วงเข้าสู่เขตการค้ำเสี้อายุแรก ปริมาณการผลิตนมเปรี้ยวเฉลี่ย 277,912 ตัน อัตราเต็บโตร้อยละ 5.07 ต่อปี หลังจากนั้น ปริมาณการผลิตนมเปรี้ยวเฉลี่ยในช่วงเปิดเขตการค้ำเสี้อายุที่สองและสาม ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 368,093 ตัน และ 489,621 ตัน ตามลำดับ โดยมีอัตราเต็บโตร้อยละ 1.21 ต่อปี และอัตราเต็บโตร้อยละ 1.24 ต่อปี ตามลำดับ

4. ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมภายหลังความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และ ไทย-นิวซีแลนด์

ผลิตภัณฑ์นมที่ไทยส่งออกมีจำนวน 12 ชนิด ได้แก่ 1)นมและครีมไม่เข้มข้น 2) นมผงขาดมันเนย 3) นมผงเต็มมันเนย 4) นมและครีมเข้มข้น 5) นมเปรี้ยว 6) บัตเตอร์มิลค์ 7) โยเกิร์ต 8) หางนม(เวย์) 9) เนยและไขมันเนย 10)เนยแข็ง 11)นมพร้อมดื่มยูเอชที 12)นมข้นหวานสูตรแปลงไขมัน ผลการศึกษาพบว่า

1.การส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดของไทยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้ำเสี้อายุ มีปริมาณเฉลี่ย 164,184 ตัน อัตราเต็บโตร้อยละ 12.39 ต่อปี ภายหลังจากเปิดเขตการค้ำเสี้อายุ ช่วงแรก ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมเฉลี่ยลดลง เหลือ 165,100 ตัน อัตราหดตัวร้อยละ 7.59 ต่อปี หลังจากนั้น การส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงเปิดเขตการค้ำเสี้อายุที่สอง ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 219,152 ตัน อัตราเต็บโตร้อยละ 15.73 ต่อปี และช่วงเปิดเขตการค้ำเสี้อายุที่สาม ปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 338,697 ตัน อัตราเต็บโตร้อยละ 2.71 ต่อปี

2.ผลิตภัณฑ์นมส่งออกที่สำคัญคือ นมพร้อมดื่มยูเอชที นมเปรี้ยว และโยเกิร์ต โดยปริมาณส่งออกนมพร้อมดื่มก่อนเปิดเขตการค้ำเสี้อายุเฉลี่ยเป็น 14,833 ตัน หลังจกเข้าสู่การเปิดเขตการค้ำเสี้อายุแรก ปริมาณส่งออกนมพร้อมดื่มเฉลี่ย ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 53,881ตัน และในช่วงเปิดเขตการค้ำเสี้อายุที่สอง และอายุที่สาม ปริมาณส่งออกนมพร้อมดื่มปรับเพิ่มขึ้นเป็น 67,495 ตัน และ 105,041 ตัน ตามลำดับ ส่วนการส่งออกนมเปรี้ยว เริ่มมีข้อมูลในช่วงเปิดเขตการค้ำเสี้อายุแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ย

เป็น 10,745 ตัน ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 26,390 ตันในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง อัตราเติบโตร้อยละ 16.33 ต่อปี หลังจากนั้นปริมาณส่งออกเฉลี่ยปรับเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม เป็น 55,661 ตัน อัตราเติบโตร้อยละ 20.34 ต่อปี เช่นเดียวกับการส่งออกโยเกิร์ตที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ปริมาณการส่งออกก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเฉลี่ย 10,665 ตัน หลังจากเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการส่งออกโยเกิร์ตเพิ่มขึ้นเป็น 12,441 ตันในระยะแรก ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 33,069 ตัน และ 55,926 ตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและระยะที่สามตามลำดับ

3. สัดส่วนปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์นมของไทยไปยังประเทศกลุ่มอาเซียน 9 ประเทศ พบว่า มีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 80 นั้นแสดงว่า กลุ่มอาเซียนเป็นตลาดส่งออกหลักผลิตภัณฑ์นมของไทย โดยเฉพาะในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ตลาดอาเซียนมีความสำคัญเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากสัดส่วนการส่งออกนมพร้อมดื่มและนมเปรี้ยวซึ่งเป็นสินค้าหลักมีอัตราเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.08 ต่อปี และ ร้อยละ 2.56 ต่อปี ตามลำดับ

4. ปริมาณส่งออกนมพร้อมดื่มของไทยไปยังตลาดอาเซียนในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี เฉลี่ยเป็น 10,719 ตัน ปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากการเปิดเขตการค้าเสรี โดยในช่วงแรกปริมาณส่งออกเฉลี่ยเป็น 37,608 ตัน ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 52,826 ตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและ เพิ่มเป็น 99,843 ตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ทั้งนี้ช่วงที่สองมีอัตราเติบโตมากที่สุด ร้อยละ 12.34 ต่อปี เช่นเดียวกับการส่งออกนมเปรี้ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเช่นกัน และมีอัตราเติบโตมากที่สุดในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ส่วนการเปลี่ยนแปลงปริมาณส่งออกโยเกิร์ตมีรูปแบบเช่นเดียวกับการส่งออกนมพร้อมดื่ม ยูเอชที

5. สถานะเศรษฐกิจระดับฟาร์มโคนมของไทย

การวิเคราะห์สถานะทางเศรษฐกิจระดับฟาร์มโคนม ใช้ข้อมูลต้นทุนการผลิตน้ำนมโคเฉลี่ยระดับฟาร์ม ราคาน้ำนมโคเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ และปริมาณผลผลิตน้ำนมโค เพื่อนำมาจัดทำดัชนีรายได้สุทธิจากการจำหน่ายน้ำนมโคของเกษตรกรไทย โดยเปรียบเทียบรายได้สุทธิที่เกิดขึ้นว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นปีแรกที่เปิดเขตการค้าเสรี รวมทั้งวิเคราะห์จาก ค่าสัดส่วนราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรขายได้ต่อราคาอาหารสัตว์(Milk Feed Price Ratio) เพื่อดูความสามารถของรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายน้ำนมโค 1 กิโลกรัมในการซื้ออาหารชั้นสำหรับเลี้ยงแม่โครีดนม ผลการศึกษาพบว่า

1. ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ต้นทุนการผลิตน้ำนมโค เฉลี่ยกิโลกรัมละ 8.23 บาท และ ราคาน้ำนมโคเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 11.34 บาท หลังจากเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ต้นทุนการผลิตน้ำนมโค เฉลี่ยกิโลกรัมละ 11.98 บาท และราคาน้ำนมที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.65 บาท ซึ่งในช่วงนี้ ต้นทุนการผลิตและราคาน้ำนมที่เกษตรกรขายได้มีอัตราเติบโตร้อยละ 8.22 ต่อปี และ ร้อยละ 6.08 ต่อปี ตามลำดับ หลังจากเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง ต้นทุนการผลิตน้ำนมเฉลี่ยเป็นกิโลกรัมละ 14.78 บาท อัตราหดตัวร้อยละ 0.28 และ ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยกิโลกรัมละ 14.42 บาท อัตราหดตัวร้อยละ 1.78 ในขณะที่ราคาน้ำนมที่เกษตรกรขายได้ ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองปรับเพิ่มขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 17.03 บาท อัตราเติบโตร้อยละ 1.47 ต่อปี และ ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สามปรับเพิ่มขึ้นเป็น 17.93 บาท อัตราเติบโตร้อยละ 0.90 ต่อปี

2. ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี 2 ปี ค่าดัชนีรายได้สุทธิ เป็น 125.12 และ 118.19 ซึ่งอธิบายได้ว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีมีรายได้ที่สูงกว่า ภายหลังจากการเปิดเขตการค้าเสรี

ดัชนีรายได้สุทธิมีความผันผวนตั้งแต่พ.ศ. 2549-2557 กล่าวคือ บางช่วงดัชนีรายได้มีค่าต่ำกว่าปีฐานและบางช่วงดัชนีรายได้สูงกว่าปีฐาน แต่หลังจากปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นไป ดัชนีรายได้สุทธิมีค่าสูงกว่าปีฐานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2560-2561

3. การประเมินรายได้จากการจำหน่ายน้ำนมโคว่าจะสามารถซื้ออาหารชั้นในปริมาณกี่ กิโลกรัม หรือ เรียกว่า Milk Feed Price Ratio (MFPR) โดย IFCN อ้างถึงวิธีการคำนวณสัดส่วนราคาน้ำนมต่อต้นทุนอาหารสัตว์(MFPR) ใน Dairy Report 2018 โดยจัดทำ World Feed Price Indicator ที่คิดจากผลรวมของราคากากถั่วเหลืองร้อยละ 30 กับ ราคาข้าวโพดร้อยละ 70 และ นำไปหารราคานมที่เกษตรกรขายได้ พบว่า ก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ค่า MFPR เฉลี่ยเป็น 1.69 ซึ่งอธิบายได้ว่า รายได้จากการจำหน่ายน้ำนมโคของเกษตรกร 1 บาท ซื้ออาหารชั้นได้ 1.69 กิโลกรัม ภายหลังการเปิดเขตการค้าเสรี ค่า MFPR มีค่าเฉลี่ยลดลงเหลือ 1.47 และ 1.44 ตามลำดับ และปรับเพิ่มสูงขึ้นเป็น 1.65 ในช่วงเปิดการค้าเสรีระยะที่ 3 ในขณะที่ค่า MFPR มีอัตราหดตัวอย่างมากในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี โดยมีค่าร้อยละ 7.46 ต่อปี ภายหลังการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และ ระยะที่ 3 ค่า MFPR มีอัตราหดตัวลดลงร้อยละ 1.52 ต่อปี ร้อยละ 0.02 ต่อปี และร้อยละ 1.69 ต่อปี

4. การเปลี่ยนแปลงราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และราคากากถั่วเหลืองเมล็ดนำเข้า พบว่าราคาวัตถุดิบทั้งสองในช่วงก่อนเปิดการค้าเสรี ถูกกว่าราคาฯ ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรี โดยราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.92 บาท ภายหลังการเปิดเขตการค้าเสรี ระยะแรก ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปรับเพิ่มขึ้นเป็น เฉลี่ยกิโลกรัมละ 7.41 บาท อัตราเติบโตร้อยละ 10.48 ส่วนระยะที่สอง ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นกิโลกรัมละ 9.62 บาท และลงเหลือเฉลี่ยกิโลกรัมละ 8.92 บาทในระยะที่สามของการเปิดเขตการค้าเสรี เช่นเดียวกับราคากากถั่วเหลืองเมล็ดนำเข้าที่มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงราคาเฉลี่ย เพิ่มขึ้น จากเดิมก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ราคากากถั่วเหลืองเฉลี่ยกิโลกรัมละ 11.06 บาท ปรับเพิ่มสูงขึ้นเป็นเฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.79 ในช่วงแรกของการเปิดเขตการค้าเสรี และเพิ่มอย่างต่อเนื่องเป็นเฉลี่ยกิโลกรัมละ 17.13 บาท และกิโลกรัมละ 15.56 บาท

6. การวิเคราะห์สมดุลการผลิตน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นม

จากแนวคิดการวิเคราะห์สมดุลการผลิตน้ำนมโคของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (Production Supply and Distribution, United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service) อุปทานน้ำนมโคประกอบด้วยปริมาณน้ำนมโคที่ผลิตและปริมาณนำเข้า ด้านอุปสงค์หรือความต้องการบริโภคในประเทศประกอบด้วยการใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภคและการใช้น้ำนมเพื่อแปรรูป ดังนั้นสมดุลการผลิตน้ำนมโคเกิดจาก อุปทานน้ำนมโค เท่ากับ ความต้องการบริโภคในประเทศรวมกับการส่งออก ผลการศึกษาสมดุลการผลิตน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นม สรุปดังนี้

1. สมดุลการผลิตน้ำนมโคของประเทศออสเตรเลีย อุปทานน้ำนมโคของออสเตรเลียในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเฉลี่ย 10,875 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 1.52 ต่อปี หลังเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก อุปทานน้ำนมโคของออสเตรเลียลดลงเหลือ 9,754 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 2.17 ต่อปี และเข้าสู่ช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและระยะที่สาม อุปทานน้ำนมโคของออสเตรียยังคงลดลงต่อเนื่องเหลือ 9,715 พันตัน และ 9,420 พันตัน ตามลำดับ โดยจำนวนแม่โครีดนมของออสเตรเลียลดลงอย่างต่อเนื่อง จากเดิมก่อนเปิดเขตการค้าเสรีมีแม่โครีดนมเฉลี่ย 2,184 พันตัว หลังเปิดเขตการค้าเสรีในระยะแรก จำนวนแม่โครีดนมเฉลี่ยเหลือ 1,771 พันตัว อัตราหดตัวร้อยละ 4.80 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม จำนวนแม่โครีดนมยังคงลดลงเหลือ 1,663 พันตัว และ 1,533 พันตัว

ตามลำดับ ส่วนอุปสงค์น้ำนมโค พบว่า น้ำนมโคที่ผลิตได้ ร้อยละ 70-80 นำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นมเหลือร้อยละ 20-30 บริโภคเป็นนมพร้อมดื่ม โดยปริมาณการใช้น้ำนมเพื่อแปรรูปมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกับอุปทานน้ำนมดิบ กล่าวคือ ปริมาณการใช้น้ำนมเพื่อแปรรูปลดลง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรีปริมาณเฉลี่ยเป็น 8,818 พันตัน อัตราหัตถ์ร้อยละ 2.28 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเฉลี่ยลดลงเป็น 7,459 พันตัน อัตราหัตถ์ร้อยละ 3.14 ต่อปี ลดลงต่อเนื่องถึงช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสองและระยะสาม ปริมาณเฉลี่ยเป็น 7,046 พันตัน และ 6,642 พันตัน ตามลำดับ ในขณะที่การใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภคมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จากเดิมช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภคเฉลี่ย 1,972 พันตัน เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 2,217 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.26 หลังจากนั้นปริมาณปรับเพิ่มขึ้นเป็น 2,545 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.75 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ เป็น 2,567 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.36 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม

2. สมดุลการผลิตน้ำนมโคของประเทศนิวซีแลนด์ อุปทานน้ำนมโคของนิวซีแลนด์ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี อุปทานน้ำนมโคเฉลี่ย 14,368 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.74 เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก อุปทานน้ำนมโคเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 15,953 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.13 ต่อปี หลังจากเข้าสู่ระยะที่สองและสาม อุปทานน้ำนมโคเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็น 20,642 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.29 ต่อปี และ เพิ่มขึ้นเป็น 21,589 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.84 ต่อปี ตามลำดับ ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ความสามารถในการให้น้ำนมของแม่โครีดปรับเพิ่มขึ้น โดยจำนวนแม่โครีดนมในช่วงนี้ลดลงจากช่วงการเปิดการค้าเสรีระยะที่สอง แต่ปริมาณน้ำนมปรับเพิ่มขึ้น สำหรับอุปสงค์น้ำนมโคของนิวซีแลนด์ แตกต่างจากออสเตรเลีย โดยน้ำนมโคใช้เพื่อแปรรูปร้อยละ 98 และใช้เพื่อบริโภคเพียงร้อยละ 2 ปริมาณการใช้น้ำนมเพื่อแปรรูปมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกับอุปทานน้ำนม โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการใช้แปรรูปเป็น 13,907 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.78 ต่อปี หลังเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณการใช้แปรรูปเพิ่มขึ้นเป็น 15,484 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.22 ต่อปี ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 20,023 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.07 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 20,797 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.85 ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสาม สำหรับการใช้น้ำนมโคเพื่อบริโภคปรับลดลงในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก เป็น 338 พันตัน อัตราหัตถ์ร้อยละ 3.58 ต่อปี แต่ปรับเพิ่มขึ้นในช่วงที่สองเป็น 434 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 13.45 และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 498 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.30 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม

3. สมดุลการผลิตน้ำนมโคของประเทศไทย อุปทานน้ำนมโคของไทยปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในอัตราที่แตกต่างกัน โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี อุปทานน้ำนมโคเฉลี่ย 702 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 8.24 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก อุปทานน้ำนมโคเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 912 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.22 ต่อปี ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็น 1,054 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.77 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และเพิ่มขึ้นเป็น 1,195 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.89 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม จำนวนแม่โครีดนมของไทยปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี จำนวนแม่โครีดนมเฉลี่ย 149,038 ตัว อัตราเติบโตร้อยละ 6.16 เมื่อเข้าสู่ช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก จำนวนแม่โครีดนมเพิ่มขึ้นเป็น 197,885 ตัว อัตราเติบโตร้อยละ 3.31 ต่อปี ปรับเพิ่มขึ้นเป็น

239,799 ตัว อัตราหดตัวร้อยละ 0.76 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และ ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 263,249 ตัว อัตราเติบโตร้อยละ 8.54 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ด้านอุปสงค์น้ำมันโคของไทย เป็นการใช้น้ำมันโคเพื่อบริโภคเป็นนมพร้อมดื่มทั้งหมด ไม่มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นมประเภทนมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย เนย และเนยแข็ง โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการใช้ น้ำมันโคเพื่อบริโภคเป็น 685 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 7.65 เมื่อเข้าสู่ช่วงการเปิดเขตการค้าเสรี ระยะแรก ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 895 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.42 ต่อปี ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 1,037 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 2.64 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 1,169 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.79 ต่อปี ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม

4. สมดุลการผลิตนมผงเต็มมันเนยของออสเตรเลีย ปริมาณการผลิตลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อุปทานนมผงเต็มมันเนยลดลง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี อุปทานนมผงเต็มมันเนยเป็น 222 พันตัน อัตราเติบโตเพียงร้อยละ 0.91 เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก อุปทานลดลงเหลือ 195 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 4.95 ต่อปี ลดลงต่อเนื่องเป็น 162 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 9.70 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และลดลงเหลือ 111 พันตัน ในช่วงเปิดการค้าเสรีระยะที่สาม สำหรับอุปสงค์นมผงเต็มมันเนยที่ประกอบด้วย ปริมาณส่งออก ปริมาณบริโภคในประเทศ และปริมาณสินค้าคงเหลือ โดยปริมาณส่งออกมีสัดส่วนมากที่สุด พบว่าการส่งออกลดลง เริ่มจากช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเป็น 178 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 1.86 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกลดลงเหลือ 134 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 6.51 ต่อปี ลดลงต่อเนื่องเป็น 65 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 13.48 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และลดลงเหลือ 60 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 11.36 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม และจากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้านมผงเต็มมันเนยจากออสเตรเลียในลำดับที่ 2 รองจากประเทศจีน และตลาดประเทศไทยมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2560-2561

5. สมดุลการผลิตนมผงขาดมันเนยของออสเตรเลีย อุปทานนมผงขาดมันเนยลดลงในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก โดยช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี อุปทานนมผงขาดมันเนยเป็น 250 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 7.63 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก อุปทานนมผงขาดมันเนยเป็น 233 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.18 ต่อปี หลังจากนั้นอุปทานปรับเพิ่มขึ้นเป็น 301 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 5.45 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง และลดลงเหลือ 273 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 5.52 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ด้านอุปสงค์นมผงขาดมันเนยที่ประกอบด้วย ปริมาณส่งออก ปริมาณบริโภคในประเทศ และ ปริมาณสินค้าคงเหลือ โดยปริมาณส่งออกมีสัดส่วนมากที่สุด และมีการเปลี่ยนแปลงลดลง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเฉลี่ย 207 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 4.98 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยลดลงเหลือ 155 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 1.31 และปรับเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม ในขณะที่ปริมาณสินค้าคงเหลือในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและระยะที่สาม เพิ่มขึ้นในแต่ละปี จากเดิมก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณสินค้าคงเหลือเฉลี่ย 12 พันตัน เพิ่มเป็น 64 พันตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้านมผงขาดมันเนยจากออสเตรเลียในลำดับที่ 4 รองจากประเทศจีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ตามลำดับ นับตั้งแต่เปิดเขตการค้าเสรีเมื่อปี พ.ศ. 2548 ตลาดประเทศไทยมีความสำคัญลดลง

6. สมุดการผลิิตนมนงเต็มมันเนยของนิวซีแลนด์ อุปทานมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณเฉลี่ย 642 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 6.55 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 817 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 9.12 เพิ่มขึ้นเป็น 1,467 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 5.56 ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง และ เพิ่มขึ้นเป็น 1,532 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.23 ต่อไป ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสาม สำหรับอุปสงค์ พบว่าปริมาณส่งออกมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ในทิศทางเดียวกับอุปทาน โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเฉลี่ย 575 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 7.59 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 714 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 10.16 ต่อปี การส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 1,298 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 5.59 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง และ ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 1,352 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.93 ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสาม จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้านมผงเต็มมันเนยจากนิวซีแลนด์ลำดับที่ 6 รองจากประเทศจีน อัลจีเรีย สหรัฐอาหรับเอมิเรต ศรีลังกา บังกลาเทศ ตามลำดับ โดยตลาดประเทศไทยมีความสำคัญเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา

7. สมุดการผลิิตนมนงขาดมันเนยของนิวซีแลนด์ อุปทานนมผงขาดมันเนยของนิวซีแลนด์ ซึ่งน้อยกว่านมผงเต็มมันเนย มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเหมือนกันแต่อัตราเปลี่ยนแปลงน้อยกว่า ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณอุปทานนมผงขาดมันเนยเฉลี่ย 328 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.22 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 368 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.96 ต่อปี เพิ่มขึ้นเป็น 478 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 5.95 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสอง และเพิ่มขึ้นเป็น 490 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.84 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสาม สำหรับอุปสงค์นมผงขาดมันเนย พบว่าปริมาณการส่งออกก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเป็น 268 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 4.67 ต่อปี เมื่อเข้าสู่ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเพิ่มเป็น 302 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 9.19 ต่อปี ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 388 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.22 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสองและปรับเพิ่มเป็น 401 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 10.21 ต่อปี ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะสาม จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้านมผงขาดมันเนยจากนิวซีแลนด์ลำดับที่ 4 รองจากประเทศจีน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ตามลำดับ ความสำคัญของตลาดประเทศไทยเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา ทั้งนี้ น้อยกว่าช่วงแรกของการเปิดเขตการค้าเสรี

8. สมุดการผลิิตนมนงของออสเตรเลีย อุปทานนมของออสเตรเลียในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณเฉลี่ยเป็น 170 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 8.39 ต่อปี เมื่อเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเฉลี่ยลดลงเหลือ 146 พันตัน หลังจากนั้น ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 186 พันตัน และ 222 พันตัน ตามลำดับ ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงลดลง แต่ ปริมาณนำเข้านมของออสเตรเลียปรับเพิ่มขึ้นทดแทนการผลิตที่ลดลง สำหรับอุปสงค์นม พบว่า ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี การส่งออกเป็นอุปสงค์ส่วนใหญ่ แต่หลังจากนั้น สัดส่วนอุปสงค์นมของออสเตรเลียเปลี่ยนแปลงไป โดยการบริโภคในประเทศมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากเดิมที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 30 เพิ่มเป็น ร้อยละ 75 โดยปริมาณส่งออกเฉลี่ยก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเป็น 108 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 15.20 ต่อปี และเมื่อเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยลดลงเหลือ 73 พันตัน หลังจากนั้นปริมาณส่งออกเฉลี่ยปรับลดลง เหลือ 25 พันตัน และ 21 พันตัน ตามลำดับ ในขณะที่ปริมาณการบริโภคในประเทศปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณบริโภคในประเทศเฉลี่ยเป็น 57 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 1.70 ต่อปี หลังเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณบริโภคเฉลี่ยเพิ่มเป็น 63 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ

ละ 2.35 และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 86 พันตัน และ 111 พันตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่ สองและสาม ตามลำดับ จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าเนยจากออสเตรเลีย ลำดับที่ 1 ตลาดประเทศไทยมีความสำคัญเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา โดยก่อนหน้านี้ ตลาดไม่เติบโต

9. สมดุลการผลิตเนยของนิวซีแลนด์ อุปทานเนยของนิวซีแลนด์ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณเฉลี่ยเป็น 454 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 0.23 ต่อปี เมื่อเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 473 พันตัน หลังจากนั้น ปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 592 พันตัน และ 616 พันตัน ตามลำดับ ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และชลดในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง สำหรับอุปสงค์เนย พบว่า ปริมาณการส่งออกเป็นร้อยละ 90 ของอุปสงค์เนยทั้งหมด ปริมาณการส่งออกเฉลี่ยในแต่ละช่วงปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและชะลอลดลงในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง โดยก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเนยเฉลี่ยเป็น 368 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 3.87 ต่อปี และเมื่อเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 406 พันตัน หลังจากนั้นปริมาณส่งออกเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 515 พันตัน และ ลดลงเหลือ 510 พันตัน จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าเนยจากนิวซีแลนด์ลำดับที่ 20 ทั้งนี้เนยส่วนใหญ่ของนิวซีแลนด์ถูกส่งออกไปยังประเทศ จีน ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ เป็นลำดับที่ 1-3 ตามลำดับ

10. สมดุลการผลิตเนยแข็งของออสเตรเลีย อุปทานเนยแข็งของออสเตรเลียในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณเฉลี่ยเป็น 496 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.76 ต่อปี เมื่อเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเฉลี่ยลดลงเหลือ 445 พันตัน หลังจากนั้น ปริมาณเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 484 พันตัน และ 506 พันตัน ตามลำดับ ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงลดลงและเพิ่มการนำเข้าในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น สำหรับอุปสงค์เนยแข็งของออสเตรเลีย พบว่า ปริมาณการส่งออกปรับสัดส่วนลงจากเดิมก่อนเข้าสู่เขตการค้าเสรี สัดส่วนเป็นร้อยละ 50 หลังจากเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม สัดส่วนการส่งออกลดลงเหลือร้อยละ 40 โดยก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเนยแข็งเฉลี่ยเป็น 214 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 1.08 ต่อปี และเมื่อเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยลดลงเหลือ 193 พันตัน และ 163 พันตัน ตามลำดับ และ ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 170 พันตัน ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าเนยแข็งจากออสเตรเลีย ลำดับที่ 7 รองจากประเทศ ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ตามลำดับ ตลาดประเทศไทยมีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เปิดเขตการค้าเสรีเมื่อปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา

11. สมดุลการผลิตเนยแข็งของนิวซีแลนด์ อุปทานเนยแข็งของนิวซีแลนด์ในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณเฉลี่ยเป็น 355 พันตัน อัตราเติบโตร้อยละ 0.10 ต่อปี เมื่อเข้าสู่เขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณเฉลี่ยลดลงเหลือ 351 พันตัน หลังจากนั้น ปริมาณเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 383 พันตัน และ 432 พันตัน ตามลำดับ ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกับอุปทานเนยแข็ง กล่าวคือ ปรับลดลง จาก 304 พันตัน เป็น 299 พันตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 324 พันตัน และ 377 พันตัน ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม ตามลำดับ สำหรับอุปสงค์เนยแข็งของนิวซีแลนด์ ในข้อมูลตารางที่ 45 พบว่า ปริมาณการส่งออกเป็นร้อยละ 90 ของอุปสงค์ทั้งหมด และสัดส่วนการส่งออกลดลงเล็กน้อย เหลือร้อยละ 88 ในช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม โดยในช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณส่งออกเฉลี่ยเป็น 280 พันตัน อัตราหดตัวร้อยละ 0.36 ต่อปี และเมื่อเข้าสู่การเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก ปริมาณส่งออกเฉลี่ยลดลงเหลือ 279 พันตัน และ ปรับ

เพิ่มขึ้นเป็น 288 พันตัน และ 340 พันตัน ในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สองและสาม ตามลำดับ จากข้อมูล TRADEMAP พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าเนยแข็งจากนิวซีแลนด์ลำดับที่ 13 ทั้งนี้ นิวซีแลนด์ส่งออกเนยแข็งไปยังประเทศ ญี่ปุ่น จีน และออสเตรเลีย เป็นลำดับที่ 1-3 ตามลำดับ ตลาดประเทศไทยมีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เปิดเขตการค้าเสรีเมื่อปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา

อภิปราย

การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของไทย ภายหลังจากเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ เริ่มจากการพิจารณารูปแบบการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นมที่มีเงื่อนไขเวลา ในการลดอัตราอากรให้เป็นศูนย์ แตกต่างกัน ตามประเภทสินค้าที่คาดว่าจะกระทบกับหน่วยผลิตในประเทศ(เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ผู้ประกอบการในประเทศ) ในด้านความมั่นคงต่ออาชีพ หากเป็นสินค้าที่ไม่กระทบกับหน่วยผลิตในประเทศ กำหนดให้ยกเว้นอากรทันที และกำหนดช่วงเวลาในการปรับลดอากรสำหรับสินค้า เพื่อให้หน่วยผลิตในประเทศมีการปรับตัว ปรับปรุงระบบการผลิต การตลาดของตนเองเพื่อสามารถแข่งขันได้ และทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่อไป

การวิเคราะห์ผลกระทบในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณ ตามกรอบเวลาที่กำหนด โดยแบ่งเป็น ช่วงก่อนเปิดเขตการค้าเสรี (พ.ศ. 2544-2547) ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะแรก (พ.ศ. 2548-2553) ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สอง(พ.ศ. 2554-2558) และ ช่วงเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม (พ.ศ. 2559-2561) โดยวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงปริมาณการค้า(การนำเข้าและส่งออก) ผลิตภัณฑ์นมทั้งภาพรวมและเป็นรายสินค้า จากค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ อัตราเติบโตโดยเฉลี่ยต่อปีทบต้น เพื่อศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาที่กำหนด ประกอบกับการวิเคราะห์ความสำคัญของปริมาณการค้าของคู่ค้า จากสัดส่วนปริมาณการค้า หากมีสัดส่วนมากแสดงให้เห็นว่ามีความสำคัญมาก นอกจากนั้นยังวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของราคารานำเข้าผลิตภัณฑ์นมสำคัญ ได้แก่ ราคารานำเข้านมผงขาดมันเนยและราคารานำเข้านมผงเต็มมันเนย ที่ไทยนำเข้าจากประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปริมาณนำเข้า กล่าวคือ หากราคารานำเข้ามีทิศทางปรับลดลง ส่งผลให้ความต้องการเพิ่มขึ้น ปริมาณนำเข้าปรับเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นมีการวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิต ปริมาณการค้า ตั้งแต่หน่วยผลิตขั้นปฐมคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาอย่างไร โดยใช้ค่าดัชนีรายได้ได้สุทธิของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ซึ่งพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรมีความมั่นคงเพิ่มสูงขึ้นในช่วงการเปิดเขตการค้าเสรีระยะที่สาม ส่วนความสามารถในการซื้ออาหารชั้นลดลง เนื่องจากราคาวัตถุดิบอาหารหลักที่ปรับเพิ่มขึ้น ดังนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในปัจจุบันจึงมีการเพิ่มปริมาณการใช้อาหารหยาบคุณภาพสูงที่ราคาต่ำกว่าอาหารชั้น เช่น การใช้ ต้นข้าวโพดพร้อมฟักหมัก หญ้าเนเปียร์ปากช่องหมัก เป็นต้น สำหรับหน่วยผลิตในระดับอุตสาหกรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติอุตสาหกรรมที่แสดงปริมาณการผลิต การกระจายสินค้าด้วยการบริโภคในประเทศและการส่งออก พบว่า ปริมาณการส่งออกนมพร้อมดื่ม นมเปรี้ยว และไอศกรีมซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์นมตามมาตรฐานอุตสาหกรรม มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่การเปิดเขตการค้าเสรี

สำหรับการวิเคราะห์สมดุลการผลิตน้ำนมโค และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย ประเทศออสเตรเลีย และ ประเทศนิวซีแลนด์ ทำให้ทราบว่า เมื่ออุปทานน้ำนมโคของออสเตรเลียมีการเปลี่ยนแปลงลดลง ส่งผลให้การใช้น้ำนมเพื่อแปรรูปลดลง และปริมาณการผลิตของผลิตภัณฑ์นมลดลง

ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศนิวซีแลนด์มีอุปทานน้ำนมโคเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของแม่โคให้นม สามารถให้น้ำนมได้เพิ่มขึ้น เป็นโอกาสทางการตลาดในการผลิต ผลิตภัณฑ์นม ส่งออกขายให้กับประเทศคู่ค้าซึ่งรวมถึงประเทศไทย สามารถเพิ่มส่วนแบ่งการตลาด นอกจากนี้ยังทราบความสำคัญของตลาดผลิตภัณฑ์นมไทยในสำหรับสินค้าผลิตภัณฑ์นมแต่ละชนิด ที่ประกอบด้วย นมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย เนย และ เนยแข็ง โดยตลาดเนยแข็งของไทยมีความสำคัญเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการสำรวจตลาดในห้างสรรพสินค้าที่พบผลิตภัณฑ์เนยแข็งนำเข้าที่หลากหลายมากขึ้น ด้านสมดุลการผลิตน้ำนมโคของไทยที่ปริมาณการผลิตขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เปิดเขตการค้าเสรี ปริมาณการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การสร้างการรับรู้การบริโภคผลิตภัณฑ์นมสดในประเทศเป็นสิ่งที่จะต้องทำควบคู่กันเพื่อสร้างตลาดผลิตภัณฑ์นมที่มั่นคง เนื่องจากการแปรรูปนมสดเป็นผลิตภัณฑ์นมประเภท นมผงขาดมันเนย นมผงเต็มมันเนย เนยสด เนยแข็ง เช่นเดียวกับประเทศคู่ค้า ต้องเผชิญกับอุปสรรคต้นทุนการผลิตน้ำนมโคของไทยที่สูงกว่า ซึ่งไม่สามารถแข่งขันด้านราคาได้

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินนโยบายการเปิดตลาดสินค้าโคนมและผลิตภัณฑ์นมกับประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นผู้นำในตลาดผลิตภัณฑ์ของโลก เป็นการสร้างบรรยากาศการแข่งขันทางการค้าให้เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจประเทศไทย หน่วยผลิตที่เกี่ยวข้องต้องมีการปรับตัว ปรับเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต หาแนวทางลดต้นทุนการผลิต โดยเน้นการใช้ทรัพยากรในฟาร์มอย่างคุ้มค่า จัดการกระบวนการผลิตของตนเองเพื่อลดความสูญเสีย ที่จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลง ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น หน่วยผลิตต้องปรับบทบาทของตนเองจากเดิมเป็นผู้ใช้ปัจจัยการผลิตในการผลิตสินค้าบริการ ส่งให้ผู้รวบรวมนำไปแปรรูป ควรเรียนรู้บทบาทการเป็นผู้แปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าของตนเอง ด้วยการผลิตจัดสัดส่วนผลผลิตนมของตนเองนำมาผลิตสินค้าที่ส่งตรงถึงผู้บริโภค หน่วยครัวเรือนที่เป็นผู้บริโภคซึ่งมีความต้องการบริโภคสินค้าที่ปลอดภัย เป็นผลดีกับสุขภาพ การเปิดตลาดผลิตภัณฑ์นม เป็นผลดีกับหน่วยครัวเรือนในเรื่องจำนวนสินค้าที่เลือกบริโภคมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น หน่วยภาครัฐต้องปรับเพิ่มบทบาทของตนเอง นอกจากการให้บริการตามที่กฎหมายกำหนด การสร้างความตระหนักรู้ รับรู้ร่วมกัน ด้วยการเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยผลิตและหน่วยครัวเรือน เพื่อเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์นมที่ผลิตในประเทศ รวมทั้งการสร้างโอกาสทางการตลาดให้กับหน่วยผลิตในประเทศเพื่อขยายตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์นมให้สมดุลกับปริมาณการผลิตน้ำนมโคที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น

ประกอบด้วย น้ำนมดิบและนมพร้อมดื่ม นมผงขาดมันเนย มันฝรั่ง เมล็ดกาแฟ ชา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ น้ำตาลทราย กาแฟสำเร็จรูป. <http://www.mratchakitcha.soc.go.th> , 5 พฤษภาคม 2562.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.2561.ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย. <http://www.thaifta.com/thaifta> , 25 สิงหาคม 2561.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.2561.ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ .<http://www.thaifta.com/thaifta>, 25 สิงหาคม 2561.

ชุติมา สิงหนาท .2551.ผลกระทบของเขตการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลียต่อการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์นม. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. : 159 หน้า

ปิยะศิริ เรื่องศรีมัน. ประเทศไทยกับการค้าสินค้าและบริการระหว่างประเทศ.

<http://www.stou.ac.th/schoolsweb/sec/UploadedFile/60341-4.pdf>,25 สิงหาคม 2561.

หทัยรัตน์ สกลวิทยานนท์.2552. การคาดการณ์ผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา กรณีอุ้งนสอด. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร : 131 หน้า

สมรักษ์ รักษาทรัพย์.2549. การค้าเสรี:พหุภาคี ทวิภาคี และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.2561. รายงานสถิติอุตสาหกรรม ประจำปี พ.ศ. 2544 – 2561.

<http://www.oie.go.th/academic/statistics>,15 มิถุนายน 2562.

สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์.สูตรอาหารชั้นสำหรับโคนมระยะต่าง ๆ.เผยแพร่ในเว็บไซต์

http://nutrition.dld.go.th/Service_knowledge/feed_calculate/darlycow.htm)

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.2561. รายงานต้นทุนการผลิตน้ำนมโคประจำปี และ รายงานราคาน้ำนมโคที่เกษตรกรขายได้ ประจำปี พ.ศ. 2544-2561.สำเนาเอกสาร.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์.2561.

ข้อมูลสถิติการค้า ผลิตภัณฑ์นม รายพิภพ รายประเทศ พ.ศ. 2544 - 2561.ไฟล์ข้อมูล.

อัทธ์ พิศาลวานิช.2558.ทฤษฎีและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ.มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

อนุวัฒน์ ผิวอ่อน .2548.การศึกษาการเปิดเสรีทางการค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับนิวซีแลนด์.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. : 124 หน้า

International Trade Centre. 2019. Trade statistics for Dairy product in Australia and New Zealand , yearly trade data.Available source: <https://www.trademap.org>, 23 January 2019.

Foreign Agricultural Service United State Department of Agriculture.2019.Production, Supply and Distribution Online. Available source: <https://www.fas.usda.gov/data>, 27 April 2019.

International Farm Comparison Network (IFCN).2017. Dairy Report 2017.

International Farm Comparison Network (IFCN).2018. Dairy Report 2018.